

ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษา
ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ปริญญานิพนธ์
ของ
ณัฐพร มาประชา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา
ตุลาคม 2549

ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษา
ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ปริญญานิพนธ์
ของ
ณัฐพร มาประชา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา
ตุลาคม 2549
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษา
ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

บทคัดย่อ
ของ
ณัฐพร มาประชา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา
ตุลาคม 2549

ณัฐพร มาประชา. (2549). ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. ปรินทิฟอนท์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม
รองศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ , อาจารย์สิริฐฎากร ชุทธิพย์.

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล 5 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการสอน ด้านทักษะและเทคนิควิธีสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการวัดและประเมินและด้านผู้เรียน และเพื่อเปรียบเทียบปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตาม ประเภทของโรงเรียน เพศ อายุ ระดับการศึกษา สาขาวิชาและประสบการณ์ในการสอน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในโรงเรียนอาชีวศึกษาทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนโดยใช้หลักสูตรอาชีวศึกษา จำนวน 205 คน โดยแบ่งเป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในโรงเรียนอาชีวศึกษาภาครัฐบาล 52 คน และ อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในโรงเรียนอาชีวศึกษาภาคเอกชน 153 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นโดยใช้สัดส่วน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t (t – test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – Way Analysis of Variance)

ผลการวิจัยพบว่า

1. อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดมีปัญหาการสอนโดยรวมทุกด้านในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดด้านการเตรียมการสอน , ด้านสื่อการสอน , ด้านการวัดและประเมินผล , ด้านผู้เรียน มีปัญหาการสอนอยู่ในระดับปานกลาง และปัญหาการสอนด้านทักษะและเทคนิควิธีสอนอยู่ในระดับน้อย

2. โรงเรียนอาชีวศึกษาของรัฐบาลและโรงเรียนอาชีวศึกษาของเอกชนมีปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดเพศชายและอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดเพศหญิงมีปัญหาการสอนโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีอายุต่างกันมีปัญหาการสอนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกันมีปัญหาการสอนวิชาการตลาดโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

6. อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่สำเร็จสาขาวิชาการตลาดและสำเร็จในสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมีปัญหาการสอนในวิชาการตลาดโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

7. อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาการตลาดมีปัญหาการสอนวิชาการตลาดโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

THE TEACHING PROBLEM OF MARKETING TEACHERS IN VOCATIONAL SHOOOL
IN BANGKOK METROPOLITAN AREA

AN ABSTRACT
BY
NATTAPORN MARPRACHA

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Education degree in Business Education
at Srinakharinwirot university
October 2006

Nattaporn Marpracha. (2006). *The Teaching Problems of Marketing Teachers in Vocational Schools In Bangkok Metropolitan and Area*. Master thesis M.Ed. (Business Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisors : Assoc. Prof. Dr. Suwat Watanawong and Mr. Sittakorn Choosap.

The purpose of this study were to study the teaching problems of marketing teachers in vocational schools in Bangkok metropolitan and area in 5 aspects: teaching preparation, skills and teaching techniques, instructional media, assessment and evaluation, and learners; compare the teaching problems by school type, sex, age, education level, subject, and teaching experience. The sample of this study consisted of 205 marketing teachers in public and private vocational schools in Bangkok metropolitan and area: 52 public school teachers and 153 private school teachers acquired by stratified random sampling. The instrument used for data collection was a 5-point rating scale questionnaire. The statistics used for data analyses were percentage, mean, standard deviation, t-test, and One-Way ANOVA.

The research findings were as follows.

1. The marketing teachers had teaching problems as a whole at the moderate level. When considered individual aspects, it was found that the teaching problems of the marketing teachers in the aspects of teaching preparation, instructional media, assessment and evaluation, and learners were at the moderate level, the skills and teaching techniques aspect was at the low level.
2. The marketing teachers in the public and private vocational schools had teaching problems as a whole differently at .05 level of significance.
3. The male and female marketing teachers had teaching problems as a whole differently at .05 level of significance.
4. The marketing teachers with different age had teaching problems as a whole differently at .05 level of significance.
5. The marketing teachers with different education level did not have different teaching problems as a whole.
6. The marketing teachers with marketing graduation and other graduations did not have different teaching problems as a whole.
7. The marketing teachers with different teaching experience had teaching problems as a whole differently at .05 level of significance.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษา
ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ของ
ณัฐพร มาประชา

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)
วันที่ เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2549

.....ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์)

.....กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์
(อาจารย์ สนิฏฐากร ชูทรัพย์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุภาพรรณ สิริแพทย์พิสุทธ์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ด้วยดี โดยได้รับความกรุณาเป็นอย่างดีจาก รองศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์สถิตฐากร ชูทรัพย์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. บุญเชิด ภิญ โยอนันตพงษ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร. สุภาพรรณ สิริแพทย์พิสุทธิ์ ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการร่วมในการสอบปากเปล่า ปริญญานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์อำนาจ สุขไช อาจารย์มัลลย์ สงวนความดี และ อาจารย์ เตือนใจ บัวประเสริฐ ผู้เชี่ยวชาญที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ให้ข้อคิดและแก้ไขข้อบกพร่อง ต่าง ๆ ในการสร้างแบบสอบถาม ซึ่งทำให้การวิจัยดำเนินไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาบริหารธุรกิจและคณาจารย์จากคณะศึกษาศาสตร์ทุกท่านที่กรุณาให้การแนะนำสั่งสอนและให้ความรู้ตลอดจนให้ความช่วยเหลือในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารสถาบันอาชีวศึกษาทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑลทุกแห่งที่อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดจากสถาบันนั้น ๆ รวมทั้งขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดทุกท่านที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยทุกคน ที่ได้เสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยครั้งนี้ด้วยดี

ความดีและคุณค่าอันพึงเกิดจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องตอบแทน พระคุณบิดา มารดา ครู - อาจารย์ ตลอดจนถึงผู้ที่ให้ความช่วยเหลือและมีพระคุณทุกท่าน

ณัฐพร มาประชา

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย
จาก
ภาควิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า	7
กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้า	8
2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	9
พื้นฐานและหลักการจัดอาชีวศึกษา	9
การเรียนการสอนอาชีวศึกษา	20
องค์ประกอบของการสอนในสถาบันอาชีวศึกษา	28
องค์ประกอบของการปฏิบัติการสอน	36
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	67
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	72
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	72
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	75
การเก็บรวบรวมข้อมูล	76
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	76
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	77
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	80
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	80
เกณฑ์การประเมินระดับปัญหา	80
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	81
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	81
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	83
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	91
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	107

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	113
สังเขปความมุ่งหมาย สมมติฐาน และวิธีการดำเนินการวิจัย.....	113
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	116
อภิปรายผล.....	117
ข้อเสนอแนะ.....	123
บรรณานุกรม.....	125
ภาคผนวก.....	131
ก : รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย.....	132
ข : แบบสอบถาม.....	137
ค : ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม.....	145
ประวัติย่อผู้ทำวิทยานิพนธ์.....	149

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงการสุ่มตัวอย่างจากประชากร.....	73
2 จำนวนอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาของรัฐใน เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล.....	73
3 จำนวนอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาของเอกชนในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล.....	74
4 จำนวนและค่าร้อยละข้อมูลส่วนตัวของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด.....	81
5 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด โดยรวมและรายด้าน.....	83
6 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชา การตลาดด้านการเตรียมการสอน โดยรวมและรายข้อ.....	84
7 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชา การตลาดด้านทักษะและเทคนิควิธีสอนโดยรวมและรายข้อ.....	85
8 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชา การตลาดด้านสื่อการสอนโดยรวมและรายข้อ.....	86
9 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชา การตลาดด้านการวัดและประเมินผลโดยรวมและรายข้อ.....	88
10 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชา การตลาดด้านผู้เรียนโดยรวมและรายข้อ.....	90
11 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด จำแนกตาม ประเภทของโรงเรียนโดยรวมและรายด้าน.....	91
12 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน.....	92
13 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้าน.....	93
14 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด ด้านการเตรียมการสอนจำแนกตามอายุ.....	95
15 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด ด้านทักษะและวิธีการสอนจำแนกตามอายุ.....	96
16 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด ด้านการวัดและประเมินผลจำแนกตามอายุ.....	97
17 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด ด้านผู้เรียนจำแนกตามอายุ.....	98

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
18 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด รวมทุกด้านจำแนกตามอายุ.....	99
19 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด จำแนกตามระดับ การศึกษาโดยรวมและรายด้าน.....	100
20 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด จำแนกตาม สาขาวิชาโดยรวมและรายด้าน.....	101
21 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด จำแนกตาม ประสบการณ์ในการสอนโดยรวมและรายด้าน.....	102
22 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด ด้านการเตรียมการสอนจำแนกตามประสบการณ์สอน.....	103
23 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด ด้านทักษะและวิธีการสอนจำแนกตามประสบการณ์สอน.....	104
24 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด ด้านผู้เรียนจำแนกตามประสบการณ์สอน.....	105
25 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด โดยรวมทุกด้านจำแนกตามประสบการณ์สอน.....	106
26 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดต่อปัญหาการสอน วิชาการตลาดในด้านการเตรียมการสอน นำเสนอในรูปความถี่และร้อยละ.....	107
27 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดต่อปัญหาการสอน วิชาการตลาดในด้านทักษะและเทคนิควิธีสอน นำเสนอในรูปความถี่และร้อยละ.....	108
28 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดต่อปัญหาการสอน วิชาการตลาดในด้านสื่อการสอน นำเสนอในรูปความถี่และร้อยละ.....	109
29 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดต่อปัญหาการสอน วิชาการตลาดในด้านการวัดผลและประเมินผล นำเสนอในรูปความถี่และร้อยละ.....	110
30 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดต่อปัญหาการสอน วิชาการตลาดในด้านผู้เรียน นำเสนอในรูปความถี่และร้อยละ.....	111
31 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดต่อปัญหาการ สอนวิชาการตลาดในด้านอื่น ๆ นำเสนอในรูปความถี่และร้อยละ.....	112

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
-----------------------------	---

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาจะต้องมุ่งพัฒนาศักยภาพ การเรียนรู้ของบุคคลเพื่อให้มีสุขภาพทั้งทางกายและทางใจที่ดี มุ่งพัฒนาครอบครัวให้มีความรักและอบอุ่นมุ่งสร้างกำลังความเข้มแข็งของชุมชนให้ร่วมผืนกำลังกันเป็นกำลังคนที่เป็นปึกแผ่น ฟังตนเองได้ต่อเนื่องร่วมกัน พัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมให้มีสันติภาพในสังคมไทย สันติกับเพื่อนร่วมโลกและสันติกับธรรมชาติ (จรวยพร ธรินทร์ ; และคณะ. 2538 : 6) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ 2542 มาตรา 6 ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 5) โดยเอกชนนั้นเป็นผู้จัดระบบการศึกษาก่อนที่จะเข้ามารับภาระหน้าที่โดยตรงและรัฐได้ให้ความสำคัญต่อการศึกษาเอกชนมาโดยตลอด โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน มีบทบาทหน้าที่ กำกับ ดูแล และส่งเสริมสนับสนุน การจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในระดับต่ำกว่าปริญญาตรี โดยมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอน 2 รูปแบบตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ 2525 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนและโรงเรียนเอกชน. 2539 : 41 – 42) คือ รูปแบบการศึกษาในระบบโรงเรียนมีการจัดการศึกษา 2 ประเภทดังนี้

1. ประเภทสามัญศึกษา ได้แก่ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา

2. ประเภทอาชีวศึกษา ได้แก่ ระดับมัธยมศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ระดับอุดมศึกษา หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง

รูปแบบการศึกษานอกโรงเรียน เป็นการจัดการศึกษาเพื่อสนองความต้องการที่หลากหลายของกลุ่มบุคคล แบ่งเป็น 7 ประเภท ดังนี้ ประเภทการศึกษานอกโรงเรียน(สามัญศึกษา) สอนศาสนา สอนคำสอน กวดวิชา ศิลปศึกษา และอาชีวศึกษา

กรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหนึ่งที่รับผิดชอบการจัดการด้านอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งผลิตกำลังคนระดับกลางในระดับช่างฝีมือและช่างเทคนิคมีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ได้ดำเนินการจัดการศึกษาวิชาชีพ 5 ประเภท คือ อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม คหกรรม ศิลปหัตถกรรม และเกษตรกรรม วิชาชีพดังกล่าวนี้ได้จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรระดับต่าง ๆ ได้แก่ หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) นอกจากนี้ยังได้จัดการศึกษาในลักษณะของการฝึกอบรมวิชาชีพหลักสูตรระยะสั้นแก่ประชาชนทั่วไป (กรมอาชีวศึกษา. 2538 : 9 – 12)

อย่างไรก็ตามเป็นที่เข้าใจกันว่าครูมีภารกิจและความรับผิดชอบต่อสังคมในการพัฒนาเด็กและเยาวชน (พ.ร.บ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ใช้คำว่า “ ผู้เรียน ” ซึ่งรวมถึงประชาชนทุกวัย) สิ่ง que ทุกคนทุกฝ่ายต้องการคือ มาตรฐานและคุณภาพของผู้เรียน ดังนั้นครู ในฐานะผู้จัดการศึกษาที่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด จึงต้องมีมาตรฐานและคุณภาพเป็นที่พึงพอใจของสังคม เป็นต้นทุนในตนไว้เป็นเบื้องแรก (คำหมาน คนไค. 2543 : 55 – 56) ซึ่งครูตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีความหมายคือเป็นบุคคลภาคริษาซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานที่ทั้งของรัฐและเอกชน (กองเทพเคลือบพณิซกุล ; และคณะ. 2544 : 4)

ดังนั้นการจัดการอาชีวศึกษาในระดับวิชาชีพต่ำกว่าปริญญา ซึ่งถือเป็นการศึกษาระดับฝีมือแรงงานและเป็นฝีมือระดับกลางที่มาจากสถาบันทางอาชีวศึกษาจึงเป็นสถาบันที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการพัฒนาประเทศ คุณภาพของกำลังคนที่ผลิตทางอาชีวศึกษาขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนเป็นสำคัญ ทั้งนี้ก็ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยหรือองค์ประกอบที่สำคัญหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์ผู้สอน อาจารย์อาชีวศึกษาต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและมีทักษะในการถ่ายทอดความรู้ ในแต่ละสาขาอาชีพแต่นักศึกษา ตลอดจน เป็นผู้ที่จะต้องเอาใจใส่ในการแสวงหาเทคนิควิธีการใหม่ ๆ ตามให้ทันยุคของการเปลี่ยนแปลงของโลกไร้พรมแดน มาปรับปรุงการสอนของตนเองอยู่เสมอ (กัญญา กำศิริพิมาน. 2542 : 1)

แต่ถึงอย่างไรก็ตามปัญหาทางด้านผู้สอนก็ยังมียู่อย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนดังรายงานการวิจัยประกอบการร่างต่อเนื่องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ประเด็นการศึกษาเอกชนได้กล่าวไว้ตอนหนึ่งว่า โรงเรียนเอกชนไม่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการเท่าที่ควรอาทิจการพัฒนาครูประจำการในสาขาวิชาต่าง ๆ , ในด้านเทคนิควิธีการสอน , เนื้อหาวิชาที่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้ทันกับความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยี (วลัย สุวรรณดี ; และคณะ. 2541 : 30) ซึ่งทางสถาบันราชภัฏยังได้ศึกษาพบอีกว่า ปัญหาสำคัญที่เป็นปัญหาเฉพาะครูผู้สอนคือปัญหาเกี่ยวกับการเตรียมการสอน เนื้อหาที่สอนส่วนใหญ่ไม่เอื้อต่อการนำไปใช้ เอกสารตำราและหนังสือมีจำนวนน้อย ขาดแหล่งค้นคว้าที่มีคุณภาพ อาจารย์รับภาระการสอนหลายวิชาและต้องทำงานอื่น ๆ อีกมากจนไม่มีเวลาเตรียมการสอน ส่วนใหญ่เกี่ยวกับการดำเนินการสอนพบว่า อาจารย์ผู้สอนยังขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์การสอนที่ทันสมัย ขาดความรู้ความสามารถในการใช้และการบำรุงรักษา อาจารย์ผู้สอนใช้วิธีสอนแบบบรรยายมากกว่าวิธีสอนแบบอื่น ๆ ห้องปฏิบัติการมีไม่เพียงพอ ปริมาณและคุณภาพของตำราและเอกสารประกอบการเรียนไม่พอเพียง ส่วนปัญหาเกี่ยวกับตัวผู้เรียนพบว่าผู้เรียนมีความรู้พื้นฐานไม่ดีพอ ขาดความกระตือรือร้นและแรงจูงใจการเรียนรู้ ไม่ซักถามและไม่มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนและปัญหาเกี่ยวกับการวัดผลพบว่า แบบทดสอบยังมีคุณภาพไม่ดีพอ ผู้สอนขาดทักษะในการสร้างแบบวัดและประเมินผล มีปัญหาการตรวจข้อสอบและการให้เกรดและไม่มีการนำเอาผลการวัดและประเมินผลมาพัฒนาการเรียนของผู้เรียนและการสอนของผู้สอน

(กรมการฝึกหัดครู. 2535 : 4) ต่อมามยุรี จารุปานและคณะได้ทำการวิจัยเรื่องประสิทธิภาพของการอาชีวศึกษาได้ผลการวิจัยเกี่ยวข้องกับปัญหาของครูผู้สอนและภาระงาน โดยผลการวิจัยเสนอว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่เคยทำงานในสถานประกอบการมาก่อนอีกทั้งไม่ชอบการศึกษาค้นคว้าเพื่อก้าวหน้าทันเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา และไม่มีความสามารถในการทำวิจัย ครูผู้สอนวิชาชีพไม่ค่อยมีความรู้ด้านเทคนิคการสอน การจัดทำสื่อการสอนและการวัดผลประเมินผล ในส่วนภาระงานครูผู้สอนต้องรับภาระงานสอนหนักมาก และบางคนยังต้องรับภาระงานบริหาร งานสนับสนุนการสอนด้านอื่น รวมทั้งกิจกรรมพิเศษอื่น ๆ ด้วยทำให้ไม่สามารถศึกษาค้นคว้า และเตรียมการสอนได้เต็มที่ (มยุรี จารุปานและคณะ. 2538 : 17) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ชำนาญ อุปะฮาดพบว่าครูผู้สอนไม่มีความเข้าใจในหลักสูตรและรวมถึงการจัดการเรียนการสอนและไม่มีการนำผลจากการนิเทศมาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาทักษะเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์พร้อมด้วยการประเมินผล เพื่อปรับปรุงการสอนของครูไม่ได้ดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง (ชำนาญ อุปะฮาด. 2540 : 97 – 98) ส่วน อมรรัตน์ กริธราช ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการในการปฏิบัติงานของอาจารย์วิทยาลัยพาณิชย์การสังกัดกรมอาชีวศึกษา พบว่า อาจารย์ผู้สอนขาดความพร้อมในการเรียนการสอนและอาจารย์ผู้สอนที่สอนเฉพาะในเวลาราชการปกติจะทำการสอนเฉพาะ 3 – 4 คาบต่อวัน เหลืออีก 4 – 5 คาบ ในการตรวจงานเตรียมการสอน จัดทำสื่อการเรียนการสอน ทำหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษา ทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ให้ปฏิบัติงานพิเศษอื่น ๆ จะเห็นได้ว่าเป็นภาระค่อนข้างหนัก (อมรรัตน์ กริธราช. 2540 : 172) ดังนั้นจึงเป็นปัญหาสืบเนื่องมาโดยตลอด บุคลากรที่มีส่วนสำคัญทำให้การดำเนินงานตามภารกิจของโรงเรียนอาชีวศึกษาบรรลุเป้าหมายได้ก็คือ อาจารย์ผู้สอนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเรียนการสอน อาจารย์จึงควรได้รับการพัฒนาอยู่ตลอดเวลาเพื่อเป็นการเพิ่มพูนสมรรถภาพและประสิทธิผล ในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน

นอกจากนั้นผู้วิจัยได้สัมภาษณ์อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่ทำการสอนอยู่จริงจำนวน 3 ท่าน ในวันที่ 16 – 17 สิงหาคม 2548 ซึ่งมีปัญหาในการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับงานวิจัยดังนี้

ด้านเตรียมการสอน

- ผู้สอนจะเตรียมการสอนเพียงครั้งเดียวแล้วไม่ยอมเตรียมการสอนอีก
- จำนวนสอนหลายคาบและสอนหลายวิชาจึงไม่มีเวลาเตรียมการสอน
- ต้องทำงานอื่นควบคู่ไปด้วยจึงไม่มีเวลาเตรียมการสอน

ด้านทักษะและเทคนิควิธีสอน

- สอนโดยไม่ให้นักเรียนมีส่วนร่วม
- บางวิชาผู้สอนไม่มีความรู้ในเนื้อหาวิชา
- ไม่ได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาเทคนิควิธีสอนเท่าไรนักจากโรงเรียน
- เน้นการบรรยายมากเกินไป

ด้านสื่อการสอน

- การทำสื่อของผู้สอนจะทำเพียงครั้งเดียวแล้วจะไม่ทำอีก
- สื่อการสอนมีน้อย
- ครูผู้สอนส่วนมากจะสอนโดยไม่ใช้สื่อการสอน
- สื่อที่มีอยู่ไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ด้านการวัดผลประเมินผล

- การวัดผลจะขึ้นอยู่กับความพอใจของทางโรงเรียนและนโยบาย

ด้านผู้เรียน

- นักเรียนไม่ตั้งใจเรียนและขาดความรับผิดชอบ
- ขาดอุปกรณ์การเรียน

ด้วยเหตุผลและความสำคัญของปัญหาการสอน ผู้วิจัยในฐานะเป็นอาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาการตลาดสถาบันอาชีวศึกษาจึงมีความสนใจในการศึกษาปัญหาการสอนของอาจารย์สาขาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อทราบปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดและเป็นข้อมูลในการแก้ไขและปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนเป็นแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาของสถาบันการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการสอนของอาจารย์สาขาวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลรวม 5 ด้าน คือ ปัญหาด้านการเตรียมการสอน ,ปัญหาด้านทักษะและเทคนิควิธีสอน ,ปัญหาด้านสื่อการสอน ,ปัญหาด้านวัดผลและประเมินผล ,ปัญหาด้านผู้เรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการสอนของอาจารย์สาขาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามเพศ , อายุ , ระดับการศึกษา , ประสบการณ์ในการสอน
3. เพื่อรวบรวมความคิดเห็นเพิ่มเติมตลอดจนข้อเสนอแนะในปัญหาการสอนของอาจารย์สาขาวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครจะทำให้ทราบถึงปัญหาการสอนของการจัดการเรียนในสาขาวิชาการตลาดที่ผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษาต้องทราบเพื่อที่จะได้นำไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้สามารถสนองความต้องการผู้สอนและผู้เรียนได้อย่างถูกต้องและเป็นแนวทางแก่ผู้สนใจ และผู้บริหารของสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครในการวางแผนทั้งในระยะสั้นและระยะยาวในการพัฒนาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้เป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจำนวน 80 โรงเรียน โดยมีจำนวนอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดรวมทั้งสิ้น 489 คน

กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการศึกษา

กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจำนวน จำนวน 80 โรงเรียน ซึ่งแบ่งเป็นโรงเรียนอาชีวศึกษาของภาครัฐ 18 โรงเรียน และโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน 62 โรงเรียน จากประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 222 คน โดยใช้ตารางของยามานะ โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น โดยใช้สัดส่วน (Proportional Random Sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ

1.1 ประเภทของโรงเรียน

1.1.1 รัฐบาล

1.1.2 เอกชน

1.2 เพศ

1.2.1 ชาย

1.2.2 หญิง

1.3 อายุ

1.3.1 20 ปี - 25 ปี

1.3.2 26 ปี - 40 ปี

1.3.3 41 ปีขึ้นไป

1.4 ระดับการศึกษา

1.4.1 ปริญญาตรี

1.4.2 สูงกว่าปริญญาตรี

1.5 สาขาวิชา

1.5.1 สำเร็จสาขาวิชาการตลาด

1.5.2 สำเร็จในสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.6 ประสบการณ์ในการสอน

1.6.1 ต่ำกว่า 5 ปี

1.6.2 5 - 10 ปี

1.6.3 มากกว่า 10 ปี

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนสาขาการตลาดในสถาบัน
อาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ทั้ง 5 ด้าน

1. ปัญหาด้านการเตรียมการสอน
2. ปัญหาด้านทักษะและเทคนิควิธีสอน
3. ปัญหาด้านสื่อการสอน
4. ปัญหาด้านวัดผลและประเมินผล
5. ปัญหาด้านผู้เรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล หมายถึง โรงเรียน
พณิชยการของรัฐและเอกชนที่เปิดทำการสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และ ระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) สาขาวิชาการตลาด ที่สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาและ
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลโดยใช้
หลักสูตรของกรมอาชีวศึกษาซึ่งจำนวนโรงเรียนมีทั้งหมด 80 แห่ง

2. อาจารย์ผู้สอนสาขาการตลาด หมายถึง อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดใน
โรงเรียนพณิชยการทั้งของรัฐและเอกชนสังกัดในแผนกวิชาการตลาดมีหน้าที่สอนในรายวิชา
การตลาดในระดับ ปวช. และ ปวส. ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลทั้งหมด 80 แห่ง

3. ปัญหาการสอน หมายถึง สภาพที่เป็นอุปสรรคและขัดขัดข้องต่าง ๆ ซึ่งเป็นสาเหตุใน
การจัดการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่าง
หลากหลายตามความเหมาะสมของผู้เรียน ดำเนินไปด้วยความไม่ราบรื่น ส่งผลให้การจ้ด
การเรียนการสอนวิชาการตลาดไม่บรรลุวัตถุประสงค์โดยแบ่งปัญหาออกเป็น 5 ด้านดังนี้

3.1 ปัญหาด้านการเตรียมการสอน หมายถึง การขาดการส่งเสริมสนับสนุนให้เข้า
รับการอบรมเพื่อการพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการเตรียมการสอน มีภารกิจมากจนไม่มีเวลาเตรียมการ
สอน ขาดความเข้าใจ และมีความเชี่ยวชาญไม่เพียงพอ ไม่เข้าใจการจัดลำดับกระบวนการสอน
ได้รับมอบหมายให้สอนในวิชาที่ตนเองไม่มีพื้นความรู้และประสบการณ์สอนมาก่อน

3.2 ปัญหาด้านทักษะและเทคนิควิธีสอน หมายถึง การได้รับมอบหมายให้สอนใน
รายวิชาไม่ตรงตามวุฒิที่จบการศึกษามาจนทำให้ไม่มั่นใจในการคัดเลือกเนื้อหาวิชา และวิเคราะห์
จุดประสงค์ ขาดความชำนาญในการจัดเนื้อหาวิชาให้ตรงกับความต้องการและประสบการณ์เดิมของ
ผู้เรียน ตลอดจนไม่สามารถจัดลำดับความยากง่ายของเนื้อหาวิชารวมทั้ง ไม่ได้รับการสนับสนุนให้
อบรมเทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ เพื่อจูงใจผู้เรียน ที่จะปรับการเรียนการสอนแบบใหม่โดยให้ผู้เรียน
เป็นสำคัญ และไม่สามารถหาวิธีสอนที่จะทำให้ผู้เรียนมีจรรยาบรรณต่อวิชาชีพ ตลอดจนขาดการ
สรรหาวิธีการสอนที่ให้สอดคล้องกับเรื่องที่จะสอน

3.3 ปัญหาด้านสื่อการสอน หมายถึง ข้อจำกัดหรือปัญหาเกี่ยวกับสื่อที่มีปริมาณไม่สมดุลกับนักศึกษา มีสภาพเก่าล้าสมัย ขาดการบำรุงรักษา เนื่องจากกระเป๋ยบพัสดุไม่เอื้ออำนวยในการจัดซ่อมบำรุงทันที ขาดงบประมาณ ขาดการส่งเสริม ไม่สามารถสร้างสื่อ ขาดประสบการณ์ในการใช้สื่อการสอนที่ถูกต้อง ตลอดจนการเลือกสื่อไม่เหมาะสมกับการเรียนการสอน ไม่เข้าใจจุดมุ่งหมายของการใช้สื่อในแต่ละขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนการสอน

3.4 ปัญหาด้านวัดผลและประเมินผล หมายถึง ไม่ได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมให้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ขาดความรู้ที่จะทำให้ข้อสอบมีความเป็นมาตรฐานและมีความเที่ยงตรงได้ ใช้การวัดและประเมินผลเพียงวิธีเดียว อัตนัย หรือปรนัย ไม่สามารถนำผลของการประเมินไปพัฒนาผู้เรียน

3.5 ปัญหาด้านผู้เรียน หมายถึง ความเอาใจใส่ของนักเรียน – นักศึกษาในสาขาวิชาการตลาด การเข้าชั้นเรียน การเตรียมอุปกรณ์การเรียน การมีส่วนร่วมในชั้นเรียน การทำแบบฝึกหัดและความตั้งใจในการเรียนวิชาการตลาด

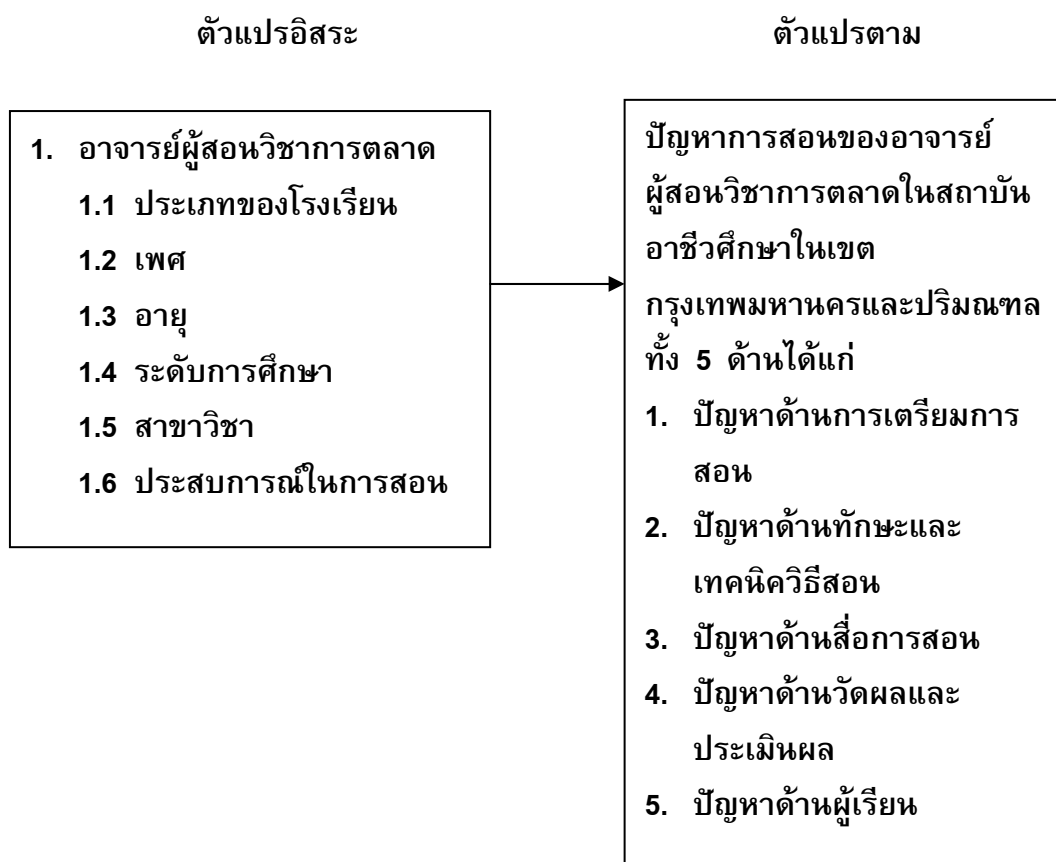
4. ระดับการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่จบการศึกษาโดยตรงหรือเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาการตลาด รวมทั้งผู้ที่จบการศึกษาไม่ตรงกับสาขาวิชาการตลาดแต่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาการตลาด

5. ประสบการณ์ในการสอน หมายถึง ระยะเวลาของการสอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ต่ำกว่า 5 ปี , 5 – 10 ปี , มากกว่า 10 ปี

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่ทำการสอนในโรงเรียนรัฐบาลและเอกชนมีปัญหาการสอนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
2. อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีเพศต่างกัน มีปัญหาการสอนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
3. อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีอายุต่างกันมีปัญหาการสอนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
4. อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีปัญหาการสอนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
5. อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีสาขาวิชาต่างกันมีปัญหาการสอนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
6. อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีปัญหาการสอนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. พื้นฐานและหลักการจัดอาชีวศึกษา
2. การเรียนการสอนอาชีวศึกษา
3. องค์ประกอบของการสอนในสถาบันอาชีวศึกษา
4. องค์ประกอบของการปฏิบัติการสอน
 - 4.1 ด้านการเตรียมการสอน
 - 4.2 ด้านทักษะและเทคนิควิธีสอน
 - 4.3 ด้านสื่อการสอน
 - 4.4 ด้านการวัดและประเมินผล
 - 4.5 ด้านผู้เรียน
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. พื้นฐานและหลักการจัดอาชีวศึกษา

ในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต อาชีวศึกษาเป็นการศึกษาที่จำเป็นและสำคัญมากแก่ประเทศไทย เพราะมนุษย์จะอยู่ได้ก็ด้วยอาชีพ อาชีวศึกษาจึงช่วยให้มนุษย์ได้มีโอกาสเลือกอาชีพได้ตามความสนใจ ความถนัด และตรงตามความต้องการของสังคมไทย (บุญธรรม จิตต์อนันต์ ; และ ปัญญา หิรัญรัตน์. 2521 : คำนำ)

การอาชีวศึกษาในความหมายดั้งเดิมหมายถึงการจัดการศึกษาแขนงหนึ่งที่มุ่งพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่อาชีพอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งสามารถจัดเรียน จัดสอนและจัดฝึกได้ทั้งในระบบโรงเรียนและการเข้ารับการฝึกโดยตรงกับผู้เป็นงานแล้ว ถ้าเป็นการจัดในสถานศึกษาก็จะจัดสอนให้กับเยาวชนหลักจากจบประถมศึกษาภาคบังคับแล้ว คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และอาจจัดให้ล่วงหน้าไปถึงระดับอนุปริญาและปริญาได้ด้วย ในอดีตที่ผ่านมา การอาชีวศึกษาที่จัดเรียนและฝึกจะจำกัดอยู่ในกลุ่มอาชีพต่อไปนี้คือ เกษตรกรรม ช่างอุตสาหกรรม บริหารธุรกิจและพาณิชยกรรม ศิลปกรรม และคหกรรม นาฏศิลป์และดุริยางค์ (วีรพันธ์ สิทธิพงศ์. 2544. : 6 – 8) ต่อมาองค์การยูเนสโก (UNESCO) ได้จัดระดับการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาบุคคลเข้าสู่อาชีพเหล่านี้เสียใหม่ ให้มี 2 ระดับ คือระดับฝีมือ (Craftman) และระดับเทคนิค (Technician) การผลิตบุคลากรระดับฝีมือก็คือการผลิตผู้ทำงานอาชีวศึกษาที่ต้องใช้ฝีมือเป็นหลัก การผลิตระดับเทคนิคเป็นการผลิตนักวิชาชีพในระดับที่สูงขึ้น เพื่อเป็นผู้บริหารระดับกลาง ช่าง

เทคนิค นักเทคนิค เกษตรกรรม เป็นต้น แล้วกำหนดเรียกการจัดการศึกษาที่ 2 ระดับรวมกันว่า การอาชีวและเทคนิคศึกษา โดยได้ให้นิยามการจัดการศึกษา 2 ระดับนี้ไว้ว่า (วีรพันธ์ สิทธิพงศ์. 2544. : 6 – 8)

คำว่าอาชีวและเทคนิคศึกษา เป็นคำรวมที่อ้างถึงกระบวนการการศึกษาที่รวมทั้ง การศึกษาสามัญพื้นฐานและที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้านเทคโนโลยี วิชาสัมพันธ์ทางวิทยาศาสตร์ และการฝึกทักษะด้านปฏิบัติ และความรู้ที่สัมพันธ์กับอาชีพในภาคต่าง ๆ ของระบบเศรษฐกิจและสังคม เป้าหมายของเทคนิคศึกษาและอาชีวศึกษาเป็นแบบกว้าง ๆ ซึ่งแยกชัดจากการฝึกการอาชีพ (Vocational Training) อันเป็นเรื่องของการพัฒนาฝีมือเฉพาะอย่าง และพัฒนาความรู้ที่สัมพันธ์กันที่จำเป็นสำหรับอาชีพหนึ่งหรือกลุ่มอาชีพหนึ่ง ๆ โดยเฉพาะถ้าแยกคำอธิบาย จะสามารถแจกแจงคำนิยามตามแนวของยูเนสโกออกได้เป็นสองส่วน ดังนี้

เทคนิคศึกษา (Technical Education) คือการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรืออุดมศึกษาตอนต้น เพื่อเตรียมกำลังคนระดับกลาง ช่างเทคนิค ผู้บริหารระดับกลาง ฯลฯ และการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย เพื่อเตรียมวิศวกรและนักเทคโนโลยีสำหรับตำแหน่งบริหารระดับสูง และระดับวิชาชีพเฉพาะทาง (Professional) การเทคนิคศึกษาจะต้องจัดให้มีการศึกษาวิชาพื้นฐานทั่วไป วิชาทฤษฎีวิทยาศาสตร์และเทคนิค และฝึกภาคปฏิบัติที่สัมพันธ์กัน สัดส่วนของวิชาต่าง ๆ จะแปรไปตามสาขาวิชา ชนิดของบุคลากรที่ต้องการ และระดับของการศึกษา

(วีรพันธ์ สิทธิพงศ์. 2544 : 7)

อาชีวศึกษา (Vocational Education) คือ การศึกษาเพื่อเตรียมบุคลากรด้านฝึกฝีมือระดับคุณวุฒิที่ต่ำกว่าระดับเทคนิคศึกษา สำหรับอาชีพหนึ่งหรือกลุ่มอาชีพช่างและงานต่าง ๆ อาชีวศึกษาตามปกติจัดขึ้นในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายซึ่งจะต้องจัดให้มีการศึกษาวิชาชีพพื้นฐานทั่วไป วิชาทฤษฎีสัมพันธ์และฝึกภาคปฏิบัติเพื่อพัฒนาฝีมือที่ต้องการสำหรับอาชีพหนึ่ง ๆ สัดส่วนของวิชาต่าง ๆ จะแตกต่างกัน แต่ตามปกติแล้วจะต้องเน้นการฝึกภาคปฏิบัติเป็นสำคัญ

(วีรพันธ์ สิทธิพงศ์. 2544 : 7)

หากจะตั้งคำถามว่า อาชีวศึกษาต่างกับสามัญศึกษาอย่างไร คำตอบหนึ่งก็คือ การศึกษาใดจะเป็นอาชีวศึกษาหรือสามัญศึกษาขึ้นอยู่กับความตั้งใจของผู้เรียน นั่นคือหากผู้เรียนตั้งใจจะหาเลี้ยงชีพจากการศึกษาอันนั้น เช่น การเรียนภาษาไทยอาจเป็นอาชีพได้ ถ้าผู้เรียนตั้งใจจะเป็นครูสอนภาษาไทย ในทำนองเดียวกันวิชาการใช้คอมพิวเตอร์อาจเป็นวิชาสามัญของผู้เรียนคนหนึ่งได้ถ้าเรียนเพียงเพื่อประดับความรู้หรือเรียนเสริมวิชาหลักอย่างอื่นเท่านั้น

ความหมายของการอาชีวศึกษา

วีรพันธ์ สิทธิพงศ์ (วิเวก ปางพุมพิงศ์. ม.ป.ป. : ไม่ปรากฏเลขหน้า ; อ้างอิงจาก วีรพันธ์ สิทธิพงศ์. 2544 : 8) กล่าวว่า การอาชีวศึกษาเป็นการศึกษาวิชาชีพที่มุ่งให้การศึกษาและการฝึกอบรมกำลังคนในระดับต่าง ๆ ตามความต้องการของท้องถิ่นและสังคม การศึกษาวิชาชีพนี้อาจดำเนินการได้ทั้งในระบบโรงเรียน กล่าวคือ มีหลักสูตรมีการกำหนดเวลาศึกษาอบรมแน่นอนและการดำเนินการนอกโรงเรียน เช่น จากพ่อแม่ จากครอบครัว จากการทำงาน จากโรงงาน และจากการแนะนำอบรมส่งเสริมของหน่วยงานของเอกชนหรือราชการ เป็นต้น

วีรพันธ์ สิทธิพงศ์ (วิรัช กุญฑมาศ. ม.ป.ป. : ไม่ปรากฏเลขหน้า ; อ้างอิงจาก วีรพันธ์ สิทธิพงศ์. 2544 : 8) กล่าวว่า การอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมบุคคลให้มีอาชีพเป็นหลักฐานในอนาคต และเพื่อช่วยเหลือผู้ที่มีอาชีพอยู่แล้วให้มีความเจริญก้าวหน้าในอาชีพของตนหรือเปลี่ยนอาชีพใหม่ที่ดีกว่าเดิม

ถาวร สารวิทย์ (2529 : 2) ได้ให้ความหมายของอาชีวศึกษาดังนี้ หมายถึง การศึกษาวิชาชีพสาขาต่าง ๆ ที่อาศัยความรู้ต่ำกว่าระดับหลังมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งรวมถึงการศึกษาในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เพื่อผลิตกำลังคนตั้งแต่ระดับแรงงานทั่วไป (Un – Skilled) ไปจนถึงระดับแรงงานมีฝีมือ (Skilled)

ภิญโญ สาร (อ้างในวีรพันธ์ สิทธิพงศ์. 2544 : 8) ได้ให้ทัศนะว่า การอาชีวศึกษาหมายถึง การศึกษาวิชาชีพที่จะนำไปประกอบอาชีพทุกชนิดเพื่อดำรงชีวิต โดยมีโรงเรียนหรือสถานศึกษาและครู – อาจารย์ เป็นผู้เสนอ มีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายให้การสนับสนุนและควบคุมให้ตรงกับความต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน

จะเห็นได้ว่าความหมายของการอาชีวศึกษาได้วิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง ไม่เคยหยุดนิ่งตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน องค์การระดับโลกผู้ชำนาญการด้านอาชีวศึกษา เช่น องค์การยูเนสโกได้จัดประชุมเพื่อกำหนดนิยามความหมายของการจัดการศึกษาแขนงนี้มาหลายครั้ง (วีรพันธ์ สิทธิพงศ์. 2544 : 8) ปัจจุบันอาจสรุปความหมายของคำว่า “ อาชีวศึกษา ” ได้ว่า การอาชีวศึกษา คือ การศึกษาเพื่อเตรียมบุคลากรเข้าสู่อาชีพ ตั้งแต่ระดับฝีมือ ระดับเทคนิค ไปจนถึงระดับปริญญาในวิชาชีพเฉพาะทาง สำหรับอาชีพหนึ่งกลุ่มอาชีพช่างและงานต่าง ๆ อาชีวศึกษาตามปกติจัดขึ้นในระดับมัธยมปลาย จะต้องจัดให้มีการศึกษาวิชาพื้นฐานทั่วไป วิชาทฤษฎีสัมพันธ์ และฝึกภาคปฏิบัติ เพื่อพัฒนาฝีมือที่ต้องการสำหรับอาชีพหนึ่ง ๆ สัดส่วนของวิชาต่าง ๆ จะแตกต่างกันไปตามแต่ละสาขาวิชา แต่ตามปกติแล้ว จะต้องเน้นการฝึกปฏิบัติเป็นสำคัญ

เป้าหมายของการจัดอาชีวศึกษา

จะมีอยู่ด้วยกันหลายประการและหลายมุมมอง แต่โดยภาพรวมแล้ว ประเทศต่าง ๆ จะจัดอาชีวศึกษาเพื่อเป้าหมายโดยรวม ๆ ดังต่อไปนี้ (วีรพันธ์ สิทธิพงศ์. 2544 : 11) คือ

1. เพื่อผลิตกำลังคนระดับกลางให้กับระบบเศรษฐกิจ - อุตสาหกรรมของประเทศ
2. เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานให้กับระบบอุตสาหกรรมและการสร้างอาชีพให้กับพลเมืองของประเทศ
3. เพื่อเพิ่มทางเลือกให้กับเยาวชนที่จะได้มีโอกาสเลือกเรียนวิชาชีพที่ตนเองมีความสนใจและมีความถนัด
4. เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาการถ่ายทอดความรู้และความชำนาญในการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการผลิตสินค้า
5. เพื่อพัฒนาและปรับปรุงจิตสำนึกของผู้จะเข้าสู่งานและผู้ปฏิบัติงานอยู่แล้ว ให้เข้าใจสภาพการเปลี่ยนแปลงของระบบงานและเทคโนโลยีที่พวกเขาจะต้องปรับตัวเองให้เข้ากับสภาพงานและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไปอยู่ตลอดเวลา
6. เพื่อเตรียมความพร้อมของผู้เข้าสู่อาชีพที่จะต้องมีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และอาจถึงขั้นเปลี่ยนงานใหม่หลายครั้ง เมื่อเทคโนโลยีเปลี่ยนไป

จุดประสงค์ของการจัดอาชีวศึกษา

โดยภาพรวมของการกำหนดจุดประสงค์ของการจัดการศึกษาแขนงนี้ทั้งของไทยและต่างประเทศพบว่า มีลักษณะคล้ายคลึงกัน คือมุ่งให้ผู้เรียนเมื่อเรียนจบแล้วสามารถนำความรู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพในตลาดแรงงานได้และใช้ชีวิตอย่างมีความสุขอยู่ในสังคม มีความรู้พื้นฐานอย่างเพียงพอที่จะศึกษาต่อเนื่องไปในสาขาอาชีพเดิม หรือพัฒนาตัวเองเข้าสู่อาชีพใหม่ มุ่งให้ประชาชนในชาติมีความเป็นพลเมืองดีตามอุดมคติของประเทศนั้น ๆ ประชาชนมีงานทำมีความประพฤติทุก ๆ ด้านตามที่สังคมปรารถนา หากแจกแจงจุดประสงค์สากลของการจัดอาชีวศึกษาออกเป็นข้อ ๆ พบว่า สอดคล้องและครอบคลุมจุดประสงค์ของการจัดอาชีวศึกษา ที่กำหนดเอาไว้ในหลักสูตร ปวช. กรมอาชีวศึกษา ฉบับ 2530 ซึ่งกำหนดเอาไว้ (ชงชัย สุวัฒน์เมฆินทร์. 2542 : 52 ; อ้างอิงจาก วีรพันธ์ สิทธิพงศ์. 2544 : 12) ดังนี้

1. เพื่อให้การศึกษาและการฝึกอบรมที่จำเป็นแก่การประกอบอาชีพโดยตรง และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนได้ตามความถนัด ความสนใจ และความต้องการของตลาดแรงงานอย่างกว้างขวางโดยให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม
2. เพื่อให้การฝึกงานฝีมือที่ใช้เทคโนโลยีโดยปฏิบัติงานเกิดทักษะ คุณธรรมและสติปัญญา สามารถจัดการเชิงธุรกิจ เชิงอุตสาหกรรม และเชิงเทคโนโลยีที่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริง

3. เพื่อให้การอาชีวศึกษาครบวงจรโดยฝึกให้มีทักษะในวิชาชีพ จนสามารถผลิตได้ จำหน่ายได้ จัดการได้ บริการได้ และบริโภคได้ตามความหลากหลายของอาชีพตามเนื้อหาวิชา ตาม เวลาฝึก ตามวุฒิภาวะ และตามสภาพท้องถิ่นที่แตกต่างกัน

4. เพื่อให้การศึกษาและฝึกอบรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ สามารถสร้างอาชีพเข้าสู่ อาชีพ รักษาอาชีพและพัฒนาอาชีพให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ

5. เพื่อให้สามารถสร้างทักษะ สร้างคุณธรรม สร้างสติปัญญาจากแหล่งวิทยาการ สถาน ประกอบการ สถานประกอบอาชีพอิสระและศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองได้

6. เพื่อให้รู้สำนึกในการป้องกันอุบัติเหตุ รักรงาน รักรหน่วยงาน สามารถทำงานเป็นหมู่ คณะได้ดี โดยมีความเคารพในสิทธิและหน้าที่ของตนเองและของผู้อื่น

7. เพื่อให้มีบุคลิกภาพดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีคุณธรรม มีสุขภาพและอนามัยที่สมบูรณ์ทั้ง ทางร่างกายและจิตใจ

8. เพื่อให้มีความเข้าใจในปัญหาเศรษฐกิจสังคมและการเมืองของประเทศและของโลก ปัจจุบัน มีความสำนึกในความเป็นไท ดำรงไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และ การปกครองระบอบประชาธิปไตย

หลักการจัดอาชีวศึกษา

ไม่ว่าการจัดอาชีวศึกษาจะผลิตกำลังคนระดับใดเพื่อป้อนแรงงานส่วนไหนการอาชีวศึกษา ควรมีหลักพื้นฐานในการยึดถือปฏิบัติ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2541 : 19 – 21) ดังนี้

1. การอาชีวศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาทั้งหมดของชาติ นักอาชีวศึกษาควร จะยอมรับว่าอาชีวศึกษาไม่ใช่ตัวแทนของการศึกษาวิชาสามัญ แต่หากว่าเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของ การศึกษาทั้งมวล

2. เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐบาลและเอกชนที่รับประโยชน์ ในการจัดอาชีวศึกษาของชาติ

3. การอาชีวศึกษาควรจัดไว้ เพื่อเตรียมบุคคลสำหรับอาชีพส่วนหนึ่ง และเพื่อ ช่วยเหลือบุคคลเหล่านั้นให้มีความก้าวหน้าในอาชีพที่สุจริต และมีประโยชน์ต่อสังคม

4. วิชาชีพนานาประการที่จัดขึ้น จะต้องสามารถสนองความต้องการของตลาดอาชีพได้

5. การจัดอาชีวศึกษา ควรจะคำนึงถึงความเหมาะสมของแต่ละท้องถิ่นหรือแต่ละภาค

6. การอาชีวศึกษาชั้นสูง ผู้ที่ควรได้รับการคัดเลือกเข้าเรียนต้องมีความสามารถทาง สมรรถนะหรือสติปัญญาสูง เป็นผู้ที่ได้ตัดสินใจเลือกอาชีพในอนาคตของตนเองแล้ว

7. ควรจัดเรื่องการแนะแนวแก่ผู้เรียนอาชีวศึกษา

8. การอาชีวศึกษา ควรอาศัยผลสรุปจากการค้นคว้าวิจัยเป็นรากฐานในการวางแผน อาชีวศึกษาของชาติ

การอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษา เพื่อจะเพิ่มคุณค่าทางทรัพยากรมนุษย์การจัดการเรียนการสอนเพื่อการทำงาน อาจดำเนินการได้ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน สิ่งที่ควรคำนึงถึงเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดอาชีวศึกษามีดังนี้

1. ความต้องการกำลังคนในท้องถิ่น
2. ความต้องการกำลังคนของประเทศ รวมถึงความต้องการแรงงานในอนาคตและประเภทต่าง ๆ ที่ต้องการและจำเป็นแก่การพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งจะต้องคิดเผื่อไว้สำหรับขายแรงงานที่ไปทำงานต่างประเทศแรงงานพลัดถิ่นและแรงงานทดแทนอื่น ๆ

3. แรงงานจะต้องสมดุลย์กับทรัพยากรของประเทศและท้องถิ่น

4. เป็นไปตามแนวโน้มของการพัฒนาประเทศและท้องถิ่น เป็นต้น

สรุป หลักการจัดอาชีวศึกษา ควรจะได้คำนึงถึงความต้องการ 3 ด้าน คือ

1. ความต้องการด้านบุคคล บุคคลมีความต้องการทางกายภาพเป็นปัจจัย 4 ที่เป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิต คือ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค และที่อยู่อาศัยนอกจากนี้ยังมีความต้องการทางสังคม ได้แก่ ความรัก ความเอาใจใส่ ความปลอดภัยการยกย่องนับถือ ความสำเร็จในชีวิต และบุคคลก็ยังมีความถนัด ความสนใจและความสามารถที่แตกต่างกันด้วย

2. ความต้องการทางสังคม เพื่อให้ผู้ประกอบอาชีพได้ดำรงอยู่ในสังคมอย่างมีคุณภาพ มีประโยชน์และมีส่วนรับผิดชอบในสังคม รู้จักหน้าที่แห่งตน

3. ความต้องการทางเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศชาติ ประเทศต้องการแรงงานในด้านใด ต้องการช่างฝีมือ ช่างเทคนิค หรืออาชีพประเภทใดที่ขาดแคลน และจำเป็นต้องการพัฒนาประเทศ เพื่อจะได้จัดวางหลักสูตรอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของงานอาชีพ และสภาพประกอบการ

หลักการจัดอาชีวศึกษาของประเทศไทย

ประเทศไทยเริ่มต้นงานอาชีวศึกษาด้วยการจัดตั้งเป็นโรงเรียนเฉพาะทางขึ้นสอนอาชีพศึกษาประเภทต่าง ๆ เช่น ช่างกล เกษตร และงานศิลปกรรม เพาะช่าง หลังจากนั้นจึงก้าวเข้าสู่การจัดอาชีวศึกษาแบบโพลิเทคนิค (Polytechnic) ที่มีหลายศาสตร์อยู่ในสถานศึกษาเดียวกันตามแนวทางของประเทศยุโรปและอเมริกา จากนั้นจึงเริ่มจัดอาชีวศึกษาตามแนวทางใหม่ ๆ ที่ประสบความสำเร็จมาแล้วจากต่างประเทศ เช่น ระบบโรงเรียน – โรงงาน ระบบทวิภาคี และพัฒนาไปสู่การจัดตั้งเป็นศูนย์ฝึกขึ้นในอุตสาหกรรมหรือกลุ่มอุตสาหกรรมต่าง ๆ เพื่อสร้างบุคลากรขึ้นใช้เอง เพื่อฝึกคนให้ได้ตั้งใจ และมีการให้ประกาศนียบัตรมาตรฐานเช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ เช่น โรงเรียนโตโยต้าซึ่งปัจจุบันเปิดสอนถึงระดับ ปวส. เพื่อผลิตช่างเทคนิคสาขาช่างยนต์ให้กับบริษัทในเครือขายของโตโยต้าโดย เปิดสอนรุ่นละ 70 คน หลักการจัดอาชีวศึกษาของไทยจึงไม่อาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า มีปรมจารย์ท่านใดกล่าวสรุปเอาไว้ว่าประเทศนี้ควรมีการจัดอาชีวศึกษาตามแนวทางต่อไปนี้ แล้วมีผู้เชื่อถือนำไปปฏิบัติจนได้รับการยอมรับกันทั่วไปเมื่อไม่อาจสรุปถึงตัวบุคคลได้

ดังกล่าว จึงจำเป็นต้องเสาะหาผู้เก็บรวบรวมแนวคิด หลักการ และผลงานวิจัยมานำเสนอแทน (วีรพันธ์ สิทธิพงศ์. 2544 : 31) ซึ่งประกอบด้วย

1. ผลงานการศึกษาของ พงศ์ หรดาล ที่จัดทำปริญญานิพนธ์ระดับปริญญาเอกว่าด้วยการจัดอาชีวศึกษาของไทยในอนาคต อีก 25 ปี ข้างหน้า โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) ด้วยการเก็บข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญการอาชีวศึกษาระดับสมองของประเทศไทยข้อมูลที่ได้ประกอบด้วยข้อเสนอแนะและแนวทางการจัดการการศึกษาแขนงนี้ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นหลักการโดยฉันทามติของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวรวมได้ 50 ข้อ (พงค์ หรดาล. 2525 : 122 ; อ้างอิงจาก วีรพันธ์ สิทธิพงศ์. 2540 : 26 – 29) ดังนี้

1.1 การอาชีวศึกษาควรจัดให้แก่บุคคลที่ต้องการ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการประกอบอาชีพและดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุขในสังคม

1.2 การอาชีวศึกษาควรจะมีผลิตกำลังคนในแต่ละระดับ และแต่ละประเภทของอาชีพ ให้สอดคล้องกับตลาดแรงงานและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1.3 การอาชีวศึกษาจะพัฒนาเนื้อหาวิชาและความรู้ทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติ ให้สัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีใหม่ ๆ

1.4 การอาชีวศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้ประกอบอาชีพสาขาต่าง ๆ ได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาอบรม และพัฒนาความรู้เพื่อที่จะนำเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ ไปพัฒนาขบวนการการทำงานและประกอบอาชีพ

1.5 การจัดการบริหารควรให้มีความร่วมมือกับภาคธุรกิจเอกชนมากขึ้น กล่าวคือ

ก. จัดในรูปแบบ (Cooperative Education) คือ นักเรียนฝึกงานในโรงงานอุตสาหกรรม

ข. จัดในรูปแบบของช่างฝึกหัด (Dual System) คือ นักเรียนเป็นช่างฝึกหัดของโรงงาน

1.6 การจัดการบริหารควรมีหน่วยงานระดับชาติ (National Board of Vocational Education ; & Training) ซึ่งประกอบด้วย ภาครัฐบาลและภาคเอกชน ที่ทำหน้าที่กำหนดบทบาทหน้าที่การทำงานเพื่อจัดระบบ Vocational Education & Training ให้มีประสิทธิภาพ โดยที่รัฐบาลและเอกชนมีความรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งในด้านการลงทุนและด้านการดำเนินการ อย่างต่อเนื่องภายใต้การรับรองของกฎหมาย

1.7 การบริหารการอาชีวศึกษาควรกระจายอำนาจ และมอบอำนาจเพื่อให้ผู้บริหารระดับรอง ๆ ลงไป และระดับสถานศึกษาสามารถบริหารงานอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของบุคคลในท้องถิ่น และความต้องการของสังคม

1.8 สถานประกอบการผู้ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพโดยตรง และเจ้าหน้าที่ของรัฐควรจะมีส่วนร่วมในการจัดการบริหารอาชีวศึกษา

1.9 การจัดการบริหารอาชีวศึกษาควรให้ส่วนกลางเป็นผู้ประสานนโยบาย ส่วนการปฏิบัติงานควรอยู่ในระดับท้องถิ่น โดยอาศัยความร่วมมือจากภาครัฐบาลและเอกชน

1.10 การจัดการอาชีวศึกษาควรมีการปรับปรุงระบบงาน โดยนำวิธีการจัดการ และรูปแบบของขบวนการควบคุมคุณภาพของงานมาประยุกต์ใช้ในหลักการบริหาร

1.11 หน่วยงานเอกชนควรมีส่วนในการกำหนดนโยบาย แผนการผลิตและการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้เหมาะสมทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพในการประกอบอาชีพในตลาดแรงงาน

1.12 สถาบันอาชีวศึกษาควรร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กรมแรงงาน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงอุตสาหกรรม หน่วยงานเอกชนและอื่น ๆ โดยได้รับความช่วยเหลือในด้านฝึกทักษะและวิชาชีพ เฉพาะด้านนั้น ๆ

1.13 การจัดการอาชีวศึกษาควรจัดในรูปแบบของ Training Center คือ นักเรียนจะต้องศึกษาและฝึกงานทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติพื้นฐานในศูนย์ฝึก

(Training Center)

1.14 หลักสูตรอาชีวศึกษาควรมีการวิเคราะห์อย่างน้อยทุกกระยะ 3 ปี เพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัย ทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจสังคมและเทคโนโลยี

1.15 การพัฒนาหลักสูตรควรให้ผู้สอนในแต่ละสาขาวิชา ผู้ประกอบการในภาคเอกชน และรัฐวิสาหกิจ และผู้ที่สำเร็จการศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรในแต่ละวิชาชีพ

1.16 หลักสูตรควรมีความยืดหยุ่นเพื่อให้สนองความต้องการของตลาดแรงงาน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพตามความถนัด และความต้องการของแต่ละบุคคล

1.17 หลักสูตรควรจะเน้นให้มีการฝึกอบรมในสถานประกอบการ (On-the-job Training) เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงในด้านอาชีพ

1.18 หลักสูตรควรมีลักษณะเป็นเบ็ดเสร็จในงาน เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ และทักษะในวิชาชีพ พร้อมทั้งจะนำไปประกอบอาชีพได้ทันที

1.19 หลักสูตรควรจัดเป็น 2 แนวทาง คือ

ก. แบบกว้าง เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะขั้นพื้นฐานในงานอาชีพ เพียงพอที่จะพัฒนาเข้าสู่งานเฉพาะสาขาได้ทันที

ข. แบบลึก เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะในงานอาชีพเฉพาะสาขาอย่างเพียงพอที่จะออกไปประกอบอาชีพได้ทันที

1.20 หลักสูตรอาชีวศึกษาควรมีทั้งหลักสูตรระยะสั้น และระยะยาวเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน

1.21 หลักสูตรอาชีวศึกษาควรเน้นในด้านการเกษตรเพื่ออุตสาหกรรม และอุตสาหกรรมเพื่อการเกษตรให้ครบวงจรมากที่สุด

1.22 การอาชีวศึกษาควรจัดศูนย์บริการข้อมูลทางอาชีพและการแนะแนวอาชีพ ทั้งที่อยู่ในรูปของศูนย์บริการประจำที่ และหน่วยบริการเคลื่อนที่

1.23 การจัดโปรแกรมอาชีวศึกษาควรจัดให้ลักษณะการฝึกอบรมอาชีพ และแนะนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้เพื่อการพัฒนาอาชีพให้แก่ผู้ที่สนใจในชุมชนนั้น ๆ

1.24 การอาชีวศึกษาควรมีการศึกษาข้อมูล เพื่อให้เกิดความเข้าใจงานและอาชีพที่มีอยู่ในชุมชนนั้น ๆ

1.25 การอาชีวศึกษาควรจัดให้มีโครงการร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับธุรกิจเอกชน ให้เป็นระบบและต่อเนื่องกันโดยยึดผลประโยชน์ร่วมกัน

1.26 สถาบันอาชีวศึกษาควรเป็นแหล่งให้คำปรึกษาทั้งในด้านวิชาการ การอาชีพและเทคโนโลยี เพื่อเป็นศูนย์แลกเปลี่ยนความคิดและการแก้ปัญหาในการประกอบอาชีพของประชาชนและสถานประกอบการ

1.27 กรมอาชีวศึกษาควรจะศึกษาข้อมูล เกี่ยวกับค่าใช้จ่ายที่ใช้ในการจัดการศึกษา เพื่อให้เหมาะสม และเพียงพอต่อการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.28 รัฐบาลควรจะหาทางร่วมมือกับภาคธุรกิจเอกชน ในการนำงบประมาณมาสนับสนุนดำเนินการทางด้านอาชีวศึกษา

1.29 ควรจะปรับปรุงขั้นตอนในการพิจารณาอนุมัติงบประมาณต่าง ๆ ในการจัดการทางด้านอาชีวศึกษาให้มีความรวดเร็วยิ่งขึ้น

1.30 งบประมาณส่วนใหญ่ ควรใช้ในการจัดหาและพัฒนาปรับปรุงเครื่องมือเครื่องจักรที่จำเป็นในการเรียนการสอนอาชีวศึกษาอย่างครบวงจร

1.31 ควรจะมีคณะกรรมการเพื่อจัดรูปแบบการประเมินผล ให้เป็นมาตรฐานอันเดียวกันเช่น การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร เครื่องมือ เครื่องจักร หลักสูตร เป็นต้น

1.32 ควรมีการกำหนดช่วงระยะเวลาของการประเมินผล ให้แน่นอนและต่อเนื่อง เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขและการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพ

1.33 ควรมีการวิจัยติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาทุกระยะ

1.34 กรมอาชีวศึกษาควรมีการวิจัยกระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้ได้แนวทางและวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

1.35 กรมอาชีวศึกษาควรมีการวิจัยและประเมินผลการปฏิบัติของบุคลากร เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ และทักษะทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี

1.36 นักศึกษาที่จะเข้าศึกษาในหลักสูตรการผลิตครูอาชีวศึกษา ควรเป็นผู้มีประสบการณ์ในสถานประกอบการอย่างน้อย 3 ปี

1.37 สถาบันอาชีวศึกษาควรมีนโยบายสนับสนุนให้ครู – อาจารย์วิชาชีพ ได้มีการฝึกงานในสถานประกอบการเป็นประจำทุก ๆ ปี

1.38 ครูอาชีวศึกษาควรได้รับการยกย่องในเรื่องวิทยฐานะให้มากกว่าปัจจุบัน และควรนำเอาประสบการณ์ในสถานประกอบการ มาเป็นข้อมูลในการกำหนดอัตราเงินเดือน

1.39 กระทรวงศึกษาธิการควรมีนโยบาย และส่งเสริมให้ผู้ที่มีประสบการณ์อาชีพในสถานประกอบการ ได้มีโอกาสมาศึกษาและอบรมในหลักสูตรการผลิตครูอาชีวศึกษามากยิ่งขึ้น

1.40 การอาชีวศึกษาควรจัดให้มีหน่วยงานวิจัยระดับชาติ เพื่อจัดการวิจัยทางด้านอาชีวศึกษาเทคนิคศึกษา และส่งเสริมสนับสนุนให้ครูอาชีวศึกษา ทำการวิจัยเพื่อนำผลมา

ใช้เพื่อการปรับปรุงการอาชีวศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีในด้านต่าง ๆ

1.41 การวิจัยควรจะสนองความต้องการของชุมชนในด้านอาชีพ และแนวโน้มของอาชีพใหม่ ๆ ที่จะเกิดขึ้นในชุมชนนั้น ๆ

1.42 การวิจัยควรจะทำอย่างต่อเนื่อง โดยให้สอดคล้องกับแผนพัฒนา กำลังคนซึ่งกำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1.43 การนิเทศควรเป็นการประสานงานเพื่อสื่อสารเปลี่ยนแปลง ให้อย่างกว้างขวางและให้ทั่วถึง มากกว่าการชี้แนะและการควบคุมบังคับบัญชา

1.44 ศิษยานิเทศควรจะมีความรู้ และความชำนาญในสาขาวิชาชีพที่รับผิดชอบ และควรเสนอแนะแนวทางในการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.45 ศิษยานิเทศควรจะเน้นด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ควบคู่กับการพัฒนาความรู้และทักษะในงานอาชีพของอาจารย์ให้ทันต่อวิชาการใหม่ ๆ

1.46 ควรมีการพัฒนาและทดสอบความถนัด และความสนใจในด้านวิชาชีพของผู้เรียน เพื่อนำมาใช้ในการคัดเลือกนักเรียนเข้าศึกษาในแต่ละสาขาวิชา

1.47 ควรนำข้อมูลพื้นฐานของผู้ปกครองด้านการประกอบอาชีพ มาพิจารณาประกอบในการคัดเลือกนักเรียนเข้าศึกษาต่อ

1.48 การอาชีวศึกษาควรจัดเครื่องมือ เครื่องจักร และวัสดุอุปกรณ์ ให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรในแต่ละสาขาอย่างเพียงพอ

1.49 การอาชีวศึกษาควรจัดเครื่องมือ เครื่องจักร และวัสดุอุปกรณ์ ให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรในแต่ละสาขาอย่างเพียงพอ

1.50 เครื่องมือเครื่องจักร ที่ใช้ในสถาบันศึกษา ควรมีลักษณะคล้ายคลึงกับสถานประกอบการและควรให้มีการแนะนำเครื่องมือเครื่องจักรใหม่ ๆ จากภาคธุรกิจเอกชน เพื่อให้ครูและนักเรียนได้มีความรู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีที่เปลี่ยนไป

2. ข้อเสนอจากการศึกษาที่ วีรพันธ์ สุทธิพงศ์ที่ได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องนี้และได้นำเสนอเอาไว้ในเอกสารการสัมมนาเรื่อง “ มาตรฐานอาชีวศึกษาไทยใครกำหนด ” ณ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือเมื่อ พ.ศ. 2536 ซึ่งประกอบด้วยข้อพึงพิจารณา รวม 10 ประการ (วีรพันธ์ สุทธิพงศ์. 2544 : 31 – 32) คือ

2.1 ระบบอาชีวศึกษาไม่ควรจะเป็นระบบอิสระแปลกแยกออกจากระบบการศึกษาอื่นที่ดำเนินการพัฒนาผู้เรียนไปตามความคิด ความเชื่อและปรัชญาอาชีวศึกษาของตนอย่างโดดเดี่ยว แต่ควรจะให้อาชีวศึกษาเป็นเครื่องมือส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่ประเทศชาติต้องใช้ในการดำเนินงานให้ไปถึงเป้าหมายของชาติที่วางไว้

2.2 การจัดอาชีวศึกษาโดยอาศัยมุมมองของผู้ที่อยู่ในโลกของการศึกษาจะให้ภาพที่พรมัวของการจัดการศึกษาแขนงนี้ ซึ่งมีเป้าหมายอยู่ที่ธุรกิจ – อุตสาหกรรม จึงมีความจำเป็นต้องใช้มุมมองของภาคธุรกิจอุตสาหกรรมเข้ามาสอดประสานในการจัดอาชีวศึกษาด้วย

2.3 ในการจัดอาชีวศึกษาควรจะทำให้ความสำคัญกับผลลัพธ์สุดท้าย (ผู้สำเร็จการศึกษา) มากกว่ากระบวนการในแต่ละขั้นตอนที่เข้มงวดจนขาดความยืดหยุ่น (Flexible)

2.4 มาตรฐานการอาชีวศึกษาอาจไม่จำเป็นต้องมีหรือกำหนดขึ้นก็ได้ หากได้กำหนดสมรรถนะที่พึงประสงค์สำหรับงานหนึ่ง ๆ เอาไว้แล้วในภาคอุตสาหกรรม

2.5 ระบบอาชีวศึกษาที่ใช้อยู่ในปัจจุบันจะต้องมีติดอยู่บ้าง หากไม่แล้วเราจะไม่สามารถผลิตสินค้าที่มีคุณภาพออกไปแข่งขันในตลาดโลกได้

2.6 การใช้บุคลากรผู้จบอาชีวศึกษาอย่างไม่คุ้มค่ากับชนิดและประเภทของงาน นำมาซึ่งการใช้กำลังแรงงานอย่างขาดประสิทธิภาพ จึงมีความจำเป็นต้องจำแนกงานให้ชัดเจนระหว่างงานของช่างเทคนิคและงานวิศวกรรม

2.7 มีความจำเป็นต้องแบ่งแยกขอบเขตของการดำเนินงานให้ชัดเจนระหว่างการศึกษา (Vocational Education) กับการฝึกอาชีพ (Vocational Training)

2.8 ในแต่ละขั้นตอนของระบบอาชีวศึกษาจำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานเอาไว้ให้ชัดเจน เพื่อเป็นหลักอ้างอิงในการกำหนดงบประมาณ เพื่อการจัดซื้อ จัดหา

2.9 การจัดอาชีวศึกษาในทุก ๆ ด้านควรดำเนินการให้มีความยืดหยุ่นมากกว่าปัจจุบัน เพื่อให้เกิดความคล่องแคล่วตัวในหลายด้าน โดยยังคงรักษามาตรฐานของผู้จบการศึกษาเอาไว้ได้

2.10 ระบบอาชีวศึกษาควรจะได้หาทางร่วมมือ ประสานการจัดการศึกษาแขนงนี้ร่วมกับผู้ประกอบการ ธุรกิจ อุตสาหกรรม เพื่อลดค่าใช้จ่ายและทำให้ผลผลิตติดตามเทคโนโลยีได้ทัน

สรุป เมื่อประมวลรวมเอาแนวความคิดด้านอาชีวศึกษาจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ มาพิจารณาร่วมกัน จะสามารถกำหนดเป็นหลักการจัดอาชีวศึกษาของไทยได้เป็นข้อ ๆ รวม 9 ข้อ ดังต่อไปนี้คือ

1. การจัดอาชีวศึกษาของไทยควรจะได้เริ่มดำเนินการเป็นหลักสูตริวิชาชีพในระดับหลังมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียนได้อย่างกว้างขวางตามความถนัดความสนใจ และความต้องการของตลาดแรงงาน

2. การจัดอาชีวศึกษาควรจะมีมุ่งไปในการฝึกฝีมือที่ใช้เทคโนโลยีโดยจัดให้เรียนและฝึกจนเกิดทักษะคุณธรรม และสติปัญญา สามารถจัดการเชิงธุรกิจ เชิงอุตสาหกรรม และเชิงเทคโนโลยีที่สามารถนำไปประกอบอาชีพได้จริง

3. การจัดอาชีวศึกษาควรดำเนินการให้ครบวงจร ให้ผู้เรียนนำความรู้และทักษะที่ได้ไปประยุกต์ปฏิบัติงานได้จริง

4. การจัดอาชีวศึกษาควรพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ สามารถสร้างงานและพัฒนางานของตนให้เจริญก้าวหน้าต่อไปได้

5. การจัดอาชีวศึกษาจะต้องให้ความรู้พื้นฐานทั้งวิชาการทั่วไปและวิชาชีพที่พอเพียงให้แก่ผู้เรียน เพื่อประโยชน์ในการหาเลี้ยงชีพ ศึกษาต่อ หรือเป็นฐานเพื่อการพัฒนาอาชีพของตน

6. การจัดอาชีวศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะ พัฒนาคุณธรรม และพัฒนาสติปัญญาจากแหล่งวิทยาการใหม่ ๆ เช่น เครือข่ายอินเทอร์เน็ตและภูมิปัญญาท้องถิ่น

7. การจัดอาชีวศึกษาควรพิจารณาให้โอกาสแก่ผู้ทำงานแล้วหรือต้องการเปลี่ยนงาน ได้เข้ามาพัฒนาตนเองในทุกช่วงจังหวะชีวิต

8. การจัดอาชีวศึกษาควรจะมีมุ่งไปในแนวทางฝึกอบรมเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของผู้เรียน ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้อย่างมีความสุข

9. การจัดอาชีวศึกษาควรจะได้เตรียมแผนงาน พัฒนาหลักสูตร โปรแกรมการเรียน ที่มีความยืดหยุ่นเอาไว้สำหรับกลุ่มคนที่จำเป็นต้องพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

2. การเรียนการสอนอาชีวศึกษา

กรมอาชีวศึกษาจัดการศึกษา และฝึกอบรมวิชาชีพเพื่อผลิตกำลังคนในระดับช่างกึ่งฝีมือ ช่างฝีมือ ช่างเทคนิค และวิชาชีพชั้นสูงหรือปริญญาตรี ให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อสนองความต้องการของตลาดแรงงานและสามารถสร้างงานได้ด้วยตนเอง โดยหลักสูตรประกอบไปด้วย 5 ประเภทวิชา คือ เกษตรกรรม ช่างอุตสาหกรรม พณิชยกรรม คหกรรม และศิลปกรรม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2538 : 1) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2541 : 30 –33)

1. ประเภทวิชาเกษตรกรรม

ประเภทวิชาเกษตรกรรม เป็นประเภทวิชาด้านการเพาะปลูก เลี้ยงสัตว์การประมง ป่าไม้ และวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้องกับด้านเกษตร และผลิตผลทางการเกษตร การจัดหลักสูตร การเรียนการสอน ประเภทวิชานี้มีจุดประสงค์ คือ

1. เพื่อให้มีความรู้ในการประกอบอาชีพโดยตรง และเปิดโอกาสให้เลือกเรียนโดยเสรี ตามความถนัด ความสนใจและความต้องการของตลาดแรงงาน

2. เพื่อให้มีความสามารถนำความรู้ ออกไปประกอบอาชีพด้วยความมั่นใจ มีความสามารถในการผลิต การบริโภค การบริการ การจำหน่ายและการจัดการ

3. เพื่อให้เกิดทักษะ ปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพในเชิงธุรกิจ อุตสาหกรรมและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการเกษตร

4. เพื่อให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีสุขภาพและอนามัยที่สมบูรณ์

5. เพื่อให้รู้จักหน้าที่ มีความรับผิดชอบ มีความขยันอดทน และประหยัด

6. เพื่อให้มีความสำนึกในความเป็นไทย ดำรงไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย

2. ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม

ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม เป็นการ จัดประเภทวิชาที่มุ่งให้นักเรียน – นักศึกษามีทักษะวิชาชีพด้านอุตสาหกรรมที่ต้องการ ด้านการลงทุน การประกอบธุรกิจขนาดใหญ่ในการงาน การผลิต ที่ต้องจัดการที่มีรูปแบบและระบบจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ประเภทวิชาช่างอุตสาหกรรม มีดังนี้

1. เพื่อให้มีความสามารถ ประสบการณ์ด้านอุตสาหกรรม มีความรู้ในการประกอบอาชีพ การลงทุน ด้านการผลิต การค้า ตลอดจนนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนาอุตสาหกรรม
2. เพื่อให้มีโอกาสเลือกงานอาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถ เจตคติ และความรู้ของตนเอง
3. เพื่อพัฒนาคุณภาพ จริยธรรม เจตคติ กิจนิสัย การทำงานที่ดี มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถสร้างงานและพัฒนาอุตสาหกรรมได้เสมอ
4. เพื่อเสริมสร้างบุคลิกภาพ มีสุขภาพ อนามัยสมบูรณ์ทั้งทางกายและใจ

3. ประเภทวิชาพณิชยกรรม

ประเภทวิชาพณิชยกรรม เป็นการ จัดประเภทวิชาด้านการค้าขาย ธุรกิจ รวมทั้งการประกอบการอื่น ๆ ในเชิงธุรกิจและบริการ จุดประสงค์ของวิชาประเภทพณิชยกรรมคือ

1. เพื่อให้มีความสามารถ มีประสบการณ์ทางธุรกิจ และความรู้ในการประกอบอาชีพ นักบัญชี นักขาย เลขานุการ บริการธุรกิจโรงแรม บริการธุรกิจสถานพยาบาล ทั้งภาครัฐบาลและเอกชนอย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้มีความสามารถ ประสบการณ์ และความรู้ในการประกอบการเจตคติที่ดีต่ออาชีพ มีประสิทธิภาพในการทำงาน
3. เพื่อให้มีโอกาสเลือกงานอาชีพที่เหมาะสมกับความสามารถ เจตคติและความรู้ของตนเอง
4. เพื่อพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เจตคติ กิจนิสัย การทำงานที่ดี มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถสร้างงานและพัฒนางานอาชีพธุรกิจและอาชีพส่วนตัวได้เสมอ
5. เพื่อส่งเสริมบุคลิกภาพ เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของประเทศ และโลกปัจจุบัน มีความสำนึกในความเป็นไทย ดำรงไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
6. ให้เกิดความเข้าใจในปัญหา เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองของประเทศ และโลกปัจจุบันมีความสำนึกในความเป็นไทย ดำรงไว้ซึ่งความมั่นคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

4. ประเภทวิชาคหกรรม

ประเภทวิชาคหกรรม หมายถึง วิชาที่ว่าด้วยศิลปะที่เกี่ยวกับงานบ้าน ได้แก่การเย็บปักถักร้อย การตัดเย็บเสื้อผ้า การประกอบอาหาร และการตกแต่งบ้าน ตลอดจนการดูแลเลี้ยงดูเด็กและคนชราจุดประสงค์ของประเภทวิชาคหกรรม มีดังนี้

1. เพื่อการกินดีอยู่ดีของครอบครัวและการสร้างสรรค์ครอบครัวให้พัฒนาทุก ๆ ด้าน
2. เพื่อให้มีความรู้ทางวิชาการ และวิชาชีพเป็นพื้นฐานในการปรับปรุงให้ทันกับความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีในปัจจุบัน
3. เพื่อให้มีความรู้ทางการออกแบบ และประดิษฐ์สิ่งของเครื่องใช้ ให้เหมาะสมกับค่านิยมของตลาดและสามารถสร้างงานได้
4. เพื่อให้มีความรู้เกี่ยวกับธุรกิจการค้าและธุรกิจบริการ เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพครบวงจร
5. เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม และมีกิจนิสัยในการทำงานอย่างถูกต้อง

5. ประเภทวิชาศิลปกรรม

ประเภทวิชาศิลปกรรม เป็นประเภทวิชาที่มุ่งฝึกอบรมให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ และทักษะวิชาชีพด้านฝีมือ ทำให้เกิดความสุนทรีย์ภาพในการสร้างสรรค์งานด้านฝีมือและศิลปะ หลักสูตรของวิชาประเภทศิลปกรรมมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

1. ให้มีความรู้ความเข้าใจกระบวนการทางศิลปหัตถกรรม เพื่อที่จะใช้นำไปค้นคว้า และพัฒนางานศิลปหัตถกรรมของชาติ ให้สอดคล้องกับความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสมัยใหม่
2. ให้มีความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปหัตถกรรม อันเป็นมรดกทางวัฒนธรรมและสามารถถ่ายทอดให้ผู้อื่นมีเจตคติที่ดีต่องานศิลปหัตถกรรม
3. ให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์งานศิลปกรรมและสามารถนำไปใช้ประยุกต์ให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ ตามสภาพสังคมเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน
4. ให้มีลักษณะนิสัยเป็นผู้รับผิดชอบต่อหน้าที่ มีคุณธรรม จริยธรรม และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม
5. ให้สามารถจัดการเชิงธุรกิจ เชิงอุตสาหกรรม และฝึกให้มีทักษะในวิชาศิลปกรรมจนสามารถนำไปประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการเรียนการสอนแบ่งเป็น 3 ลักษณะ (กรมอาชีวศึกษา. 2541 : 3 – 4) คือ

1. จัดการเรียนการสอนในระบบโรงเรียน กรมอาชีวศึกษาดำเนินการจัดหลักสูตรระดับต่าง ๆ ดังนี้

1.1 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) รับผู้สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือเทียบเท่าเข้าศึกษาต่อ 3 ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ตามสาขาวิชาที่เลือกเรียน

1.2 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปวช. และรับผู้สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้าศึกษาในบางสาขาวิชาด้วย เรียน 2 ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงตามสาขาวิชาที่เลือกเรียน

1.3 หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวท.) รับผู้สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้าศึกษา 2 ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิคตามสาขาวิชาที่เลือกเรียน

1.4 หลักสูตรประกาศนียบัตรครูเทคนิคชั้นสูง (ปทส.) รับผู้สำเร็จการศึกษาระดับ ปวส. เข้าศึกษาต่อ 2 ปี

2. จัดการเรียนการสอนหลักสูตร ปวช. พิเศษ (อาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบท หรือ อศ.กช.) รับผู้สำเร็จการศึกษามัคบังคับ (ประถมศึกษา) ซึ่งเป็นเยาวชนที่มีประสบการณ์ในงานเกษตร 2 – 3 ปี อายุระหว่าง 15 – 25 ปี เข้ารับการศึกษาในวิทยาลัยเกษตรกรรม อาจกลับไปปฏิบัติงานในสวนไร่นาของตน และกลับมาศึกษาต่อให้ครบจำนวนหน่วยกิตในหลักสูตร ในขณะที่เดียวกันนักศึกษาวิชาสามัญหลักสูตรเร่งรัดรับวุฒิ ม.3 หรือเทียบเท่า จบการศึกษาแล้วจะได้รับประกาศนียบัตรวิชาชีพพิเศษ ปัจจุบันดำเนินการสอนในสาขาวิชาเกษตรกรรม

3. จัดการเรียนการสอนและฝึกอบรมหลักสูตรระยะสั้น ซึ่งมีการจัดทั้งในและนอกสถานศึกษา เพื่อบริการวิชาชีพแก่ชุมชน แบ่งออกเป็นหลักสูตรประเภทต่าง ๆ คือ

3.1 หลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น รับสมัครประชาชนทั่วไปหรือผู้สนใจที่สำเร็จการศึกษามัคบังคับเป็นอย่างต่ำเข้าศึกษาหลักสูตรวิชาชีพระยะสั้น มีระยะเวลาแตกต่างกัน ตามเนื้อหาวิชา เช่น หลักสูตร 45 , 75 , 100 , 120 และ 225 ชั่วโมง เมื่อผ่านการศึกษาแล้ว จะได้รับใบสำคัญรับรองความรู้ความสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้

3.2 หลักสูตรเสริมวิชาชีพชั้นมัธยม เป็นหลักสูตรวิชาชีพที่จัดการเรียนการสอนให้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลายของโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษาและโรงเรียนเอกชน

3.3 หลักสูตรฝึกอบรมวิชาชีพในงานบริการวิชาการด้านเกษตรกรรม โดยจัดฝึกอบรมวิชาชีพเกษตรกรรมระยะสั้นแก่เกษตรกรในพื้นที่และเกษตรกรรมเคลื่อนที่ โดยออกไปให้บริการความรู้แก่เกษตรกรในชนบท

จากความหมายของการอาชีวศึกษาที่ว่าเป็นการศึกษาเพื่อความสามารถในการทำงาน ประกอบอาชีพได้และรวมถึงการศึกษาเพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานในอาชีพเป็น การศึกษาตลอดชีพ ทำให้เกิดการขยายความเพื่ออธิบายว่าการจัดการอาชีวศึกษาควรมีลักษณะ การเรียนการสอนอย่างไรจึงจะประสบความสำเร็จสูงสุด ซึ่งสามารถสรุปได้เป็นข้อ ๆ (นวลจิตต์ เชาวศิริพิงศ์. 2544 : 190 – 191) ดังนี้

1. การอาชีวศึกษาต้องจัดสิ่งแวดล้อมของผู้เรียนให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมที่ผู้เรียนจะได้พบเมื่อออกไปทำงาน
2. ในการเรียนการสอนอาชีวศึกษาผู้เรียนต้องมีโอกาสได้ฝึกการใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ และเครื่องจักรกลต่าง ๆ เหมือนที่ต้องใช้ในโรงงานและสถานประกอบการต่าง ๆ ตามสายอาชีพที่เรียน
3. ต้องมีการฝึกอบรมให้ผู้เรียนมีลักษณะอุปนิสัยและความคิดในการทำงานที่สอดคล้องกับงานที่จะต้องทำหลังจากจบการฝึกอาชีพนั้น
4. ผู้เรียนอาชีวศึกษาจะประสบความสำเร็จในการเรียนได้เมื่อได้รับการกระตุ้นให้มีความสนใจในงานได้รับการฝึกฝนจนเกิดทักษะในการปฏิบัติ และมีความสามารถทางสติปัญญาเพื่อทำความเข้าใจในงานที่ตนทำอยู่
5. การอาชีวศึกษาต้องปลูกฝังให้ผู้เรียนมีใจรักการทำงานในอาชีพและใฝ่ใจพัฒนางานให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ
6. ในการฝึกทักษะให้กับผู้เรียนจะต้องจัดสถานการณ์ที่ส่งเสริมความคิดในการทำงาน โดยให้ผู้เรียนได้รู้ความหมายของการฝึกทักษะต่าง ๆ ด้วย
7. ผู้สอนอาชีวศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะประสบการณ์ในวิชาชีพนั้น ๆ อย่างเชี่ยวชาญ และต้องเป็นผู้ประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดี ตามคุณลักษณะที่ต้องการปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน คือปฏิบัติตนตามสิ่งที่สอนได้
8. ต้องมีการตั้งเกณฑ์มาตรฐาน ระดับอาชีพของการทำงานเพื่อให้ผู้เรียนได้ตรวจสอบด้วยตนเองได้
9. ในการฝึกอาชีพต้องสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน
10. การจัดการอาชีวศึกษาต้องเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการประกอบอาชีพต่าง ๆ เช่น สถานประกอบการ นายจ้าง ผู้ให้บริการ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการหลักสูตรด้วย
11. การฝึกอาชีพแต่ละอาชีพจะต้องสร้างลักษณะพิเศษของอาชีพนั้น ๆ ให้เกิดขึ้นในลักษณะของผู้เรียนดังนั้นผู้เรียนอาชีวศึกษาสาขาต่าง ๆ เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วจะต้องมีลักษณะเฉพาะตามสาขาที่เรียน และลักษณะเฉพาะนั้นจะต้องสอดคล้องและส่งเสริมการทำงานในอาชีพนั้น ๆ ให้ประสบผลสำเร็จ
12. ในการฝึกอาชีพต้องมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงอยู่เสมอเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม

ลักษณะของจุดประสงค์การสอนในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา

การกำหนดจุดประสงค์การสอนมีการกำหนดไว้ครบทั้ง 3 ด้านคือ ด้านพุทธิพิสัย เจตพิสัย และทักษะพิสัยโดย (นวลจิตต์ เชาวกิริติพงศ์. 2544 : 191)

1. จุดประสงค์การเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการทำงานระดับเกิดความคิดรวบยอดและหลักการ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการทำงานหรือแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ มิใช่รู้แต่เฉพาะตัวอย่างที่ผู้สอนแสดงให้เห็นเท่านั้น ดังนั้นจึงต้องเสริมด้วยจุดประสงค์ การฝึกทักษะการคิดลงในแผนการสอนด้วย

2. จุดประสงค์การสอนด้านเจตพิสัย (Affective Domain) มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดความรักในงานที่ทำฝึกอุปนิสัยและความคิดในการทำงานให้สอดคล้องกับงานอาชีพ มีความใฝ่รู้และหมั่นพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

3. จุดประสงค์การสอนด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) มุ่งเน้นให้มีการฝึกปฏิบัติงานโดยใช้เครื่องมือ เครื่องใช้ และเครื่องจักรต่าง ๆ เหมือนในโรงงานหรือสถานประกอบการ จนเกิดความชำนาญ ถึงระดับสามารถใช้ข้อมูลจากผลของการฝึก ตั้งเกณฑ์มาตรฐานในการทำงาน และตรวจสอบผลของการทำงานด้วยตนเองได้

ลักษณะของเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา

เนื้อหาสาระของเรื่องที่จะสอนทางอาชีวศึกษาจะมีความเกี่ยวข้องกับเรื่อง 3 เรื่อง

(นวลจิตต์ เชาวกิริติพงศ์. 2544 : 191) คือ

1. ความรู้ที่ใช้ในการปฏิบัติงาน มีลักษณะเป็นหลักการที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้
2. ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนของการปฏิบัติงานเทคนิคเฉพาะที่จะทำให้ทำงานได้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ
3. ความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะนิสัยที่ดีที่จะเกิดจากการฝึกงาน และมีผลย้อนกลับไปทำให้การทำงานได้ผลดี และพัฒนาเป็นลักษณะนิสัยถาวรของผู้เรียน

ลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอาชีวศึกษา

กิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีเมื่อจัดแล้วต้องทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตรงตามจุดประสงค์ของการสอนผู้สอนต้องออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงยุทธศาสตร์การสอนที่จะนำมาใช้แล้วเกิดผลในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาอย่างได้ผล ลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต้องเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ความคิดรวบยอดและหลักการ ผู้สอนจึงต้องใช้สื่อการสอนและตัวอย่างต่าง ๆ ช่วยผู้เรียนสร้างการเรียนรู้และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้นำผลของการเรียนรู้ไปใช้ทำความเข้าใจการทำงานภาคปฏิบัติซึ่งต้องจัดให้มีความสอดคล้องกับการทำงานในสถานประกอบการมากที่สุด ดังนั้นจึงต้องมีการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน สำหรับเนื้อหาที่เป็นทฤษฎีและที่โรงฝึกงานหรือสถานประกอบการสำหรับเนื้อหาที่เป็นปฏิบัติสำหรับการปลูกฝังให้เกิดการเรียนรู้ด้านเจตพิสัยจะมีการสอดแทรกไว้ในการจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยเฉพาะภาคปฏิบัติที่จัดไว้จะต้องมุ่งเน้นการฝึกอบรมให้เกิดลักษณะนิสัยที่ดีในการทำงาน และเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ในการจัดหลักสูตรและการเรียน

การสอนอาชีวศึกษากำหนดให้มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรขึ้น ให้ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมในลักษณะของโครงการและชมรมต่าง ๆ จัดภายในและภายนอกสถานศึกษา เช่น โครงการแข่งขันทักษะ ตอบปัญหาวิชาการ ฝึกอบรมพัฒนาจิตใจ กิจกรรมให้บริการและบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม ในลักษณะต่าง ๆ คือ เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความสำคัญและจำเป็นต้องจัดให้กับผู้เรียนอาชีวศึกษาด้วย (นวลจิตต์ เชาวกิริติพงศ์. 2544 : 191 – 192)

ลักษณะของสื่อการเรียนการสอนอาชีวศึกษา

สื่อการเรียนการสอนที่ดีจะต้องช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตรงกับที่จุดประสงค์การสอนระบุไว้โดยง่ายในเวลาที่ยรวดเร็ว สื่อการสอนมีหลายแบบ ผู้สอนต้องรู้จักเลือกใช้ให้เหมาะสมกับโอกาส ในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ผู้สอนต้องเลือกใช้สื่อที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในงานที่ทำจึงจำเป็นต้องศึกษาจากของจริง แต่ในการทำงานของเครื่องจักรกลหรือเครื่องมือจริงบางอย่างก็ไม่สามารถมองเห็นกระบวนการได้ครบทั้งหมด เช่น การทำงานของเครื่องยนต์ หรือการเคลื่อนที่ของกระแสไฟฟ้าวงจร หรือของจริงบางอย่างที่ต้องการศึกษาก็มีขนาดใหญ่มากหรือเล็กมาก จนไม่สะดวกในการศึกษาสังเกต จึงต้องใช้แบบจำลองเป็นสื่อในการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจดีกว่าการสอนโดยใช้จินตนาการ ซึ่งตรวจสอบไม่ได้ว่าผู้เรียนจินตนาการได้ของที่ถูกต้องเหมือนกันหรือไม่ ผู้สอนอาชีวศึกษาจึงจำเป็นต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจและความสามารถเป็นอย่างดีในการผลิตสื่อการสอนประเภทแบบจำลองหรือสื่อรูปภาพที่ทำให้เห็นการเคลื่อนไหวได้หรือต้องรู้ว่าจะสามารถไปหาแหล่งสื่อที่เหมาะสมจากที่ใดนำมาใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนภาคทฤษฎี ส่วนการสอนภาคปฏิบัติให้ทำงานเป็นโดยใช้เครื่องมือและเครื่องจักรต่าง ๆ การบอกหรือสื่อด้วยคำพูดอาจไม่ชัดเจนหรือตกหล่น ถ้าผู้เรียนไม่ตั้งใจฟัง ผู้สอนอาชีวศึกษาจึงต้องใช้เอกสารช่วยการสั่งงาน จึงต้องรู้วิธีการที่จะผลิตสื่อการสอนที่เป็นใบงานและใบปฏิบัติงานช่วยอำนวยความสะดวกในการสั่งงานและเป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้ศึกษาการทำงานโดยใช้เอกสารซึ่งจะสอดคล้องกับการทำงานในสถานประกอบการจริงอีกด้วย (นวลจิตต์ เชาวกิริติพงศ์. 2544 : 192)

ลักษณะของการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนอาชีวศึกษา

การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนคือการตรวจสอบผลการเรียนรู้กับจุดประสงค์การสอนที่ตั้งไว้การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัยใช้แบบทดสอบวัดได้ แต่การเรียนรู้เจตพิสัยและทักษะพิสัยต้องใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน โดยการสังเกตที่ดีจะต้องมีเป้าหมายและแบบแผน ผู้สอนต้องรู้ว่าสังเกตอะไรและพฤติกรรมที่สังเกตได้นั้นมีความหมายอย่างไร เครื่องมือสำคัญที่ผู้สอนจะต้องใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนอาชีวศึกษาคือแบบทดสอบและแบบแผนที่ใช้เป็นหลักในการสังเกต เรียกว่า แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานของผู้เรียน มีลักษณะเป็น รูบรีค (Rubric) โดยผู้สอนจะตั้งประเด็นไว้ก่อนล่วงหน้าว่า ในการวัดและ

ประเมินผลการเรียนรู้ด้านเจตพิสัยของผู้เรียน ผู้สอนจะวัดในเรื่องใดบ้าง เช่น จะวัดว่าผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการทำงานชิ้นนั้นหรือไม่ผู้สอนจะต้องระบุลักษณะพฤติกรรมที่บ่งชี้ถึงความรับผิดชอบในการทำงานไว้หลาย ๆ ระดับ แล้วกำกับคะแนนของพฤติกรรมที่คาดหวังไว้ โดยอาศัยหลักการที่ควรจะเป็นและประสบการณ์ที่ผู้สอนได้พบเห็นจากการทำงาน พฤติกรรมที่คาดหวังดังกล่าวจะต้องมีความชัดเจนและสังเกตได้จริง จนทำให้ผู้สอนทุกคนสังเกตแล้วประเมินได้ตรงกัน เช่นเดียวกับการตรวจสอบการเรียนรู้ด้านทักษะพิสัย ผู้สอนจะกำหนดลักษณะของการทำงานและคุณภาพของงานที่ผู้เรียนควรปฏิบัติได้ แล้วกำหนดเป็นพฤติกรรมการทำงานที่สังเกตได้ในระดับต่าง ๆ แต่ละระดับมีการกำหนดคะแนนไว้เช่นกัน วิธีการดังกล่าวนี้เป็นลักษณะของการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนอาชีวศึกษาที่ผู้สอนจะสามารถบอกผลรวมของการตัดสินการทำงาน และให้ข้อมูลป้อนกลับกับผู้เรียนได้ว่า เขามีความบกพร่องต้องปรับปรุงแก้ไขการทำงาน หรือลักษณะพิสัยใด ๆ บ้าง (นวลจิตต์ เชาวกิริติพงศ์. 2544 : 192 – 193)

ลักษณะบทบาทของผู้สอนอาชีวศึกษาในการจัดการเรียนการสอน

ในการจัดการเรียนการสอน บทบาทสำคัญของผู้สอนอาชีวศึกษาคือการเตรียมความพร้อมด้านเนื้อหาที่เป็นความรู้ ทักษะปฏิบัติที่ต้องฝึกฝน ลักษณะนิสัยที่ต้องปลูกฝังจากการวิเคราะห์งานที่ต้องการสอน นำมาออกแบบเป็นกิจกรรมการเรียนการสอน เตรียมคำถามที่จะใช้กระตุ้นและช่วยการเชื่อมโยงความคิดของผู้เรียนเตรียมสื่อการสอน และเครื่องมือที่จะใช้ในการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียน และนอกจากบทบาทที่เป็นภารกิจของผู้สอนในฐานะเป็นผู้ให้ความรู้แล้วผู้สอนอาชีวศึกษาจะต้องมีบทบาทในการแสดงตนเป็นแบบแผนและตัวอย่างที่ดี ดำรงตนในแนวทางที่ดีงามตามที่สั่งสอนศิษย์ และหมั่นฝึกฝนงานที่เป็นทักษะปฏิบัติให้เกิดความชำนาญ (นวลจิตต์ เชาวกิริติพงศ์. 2544 : 193)

ลักษณะบทบาทของผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา

ตามหลักการทั่วไปของการเรียนรู้ที่แท้จริงต้องเกิดขึ้นที่ตัวของผู้เรียน การเรียนรู้เป็นสิ่งที่ทำแทนกันไม่ได้ ถ้าใครต้องการรู้คนนั้นก็จะต้องลงมือเรียนเอง ตามหลักการนี้นำมาพิจารณาลักษณะบทบาทของผู้เรียนในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ในการปฏิบัติงานก็ต้องเป็นผู้ลงมือฝึกหัดและฝึกฝนการทำงานด้วยตัวเอง โดยผู้สอนเป็นผู้จัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้การเรียนโดยการปฏิบัติจริงเป็นลักษณะสำคัญของบทบาทที่ผู้เรียนอาชีวศึกษาจะต้องมี นอกเหนือจากการเรียนรู้เนื้อหาความรู้และการได้รับประสบการณ์เพื่อปลูกฝังลักษณะนิสัยและเจตคติที่ดีต่อการทำงาน (นวลจิตต์ เชาวกิริติพงศ์. 2544 : 193)

สรุป ภาพรวมของลักษณะการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาว่ามีความแตกต่างไปจากการจัดการเรียนการสอนทั่ว ๆ ไป โดยเฉพาะการให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับการสอนทักษะปฏิบัติ แม้จะมีการกล่าวถึงการสอนความรู้และการปลูกฝังลักษณะนิสัย แต่เมื่อพิจารณาให้ลึกซึ้งแล้วก็จะ

พบว่าการสอนความรู้ก็เพื่อความเข้าใจในการปฏิบัติงาน และการปลูกฝังลักษณะนิสัยก็เพื่อเป้าหมายของการทำงานที่สมบูรณ์แบบมีคุณค่า อาจกล่าวได้ว่าการสอนโดยเน้นทักษะปฏิบัติเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของปรัชญาการอาชีวศึกษา คือการศึกษาเพื่อทำงานอาชีพได้นั่นเอง

3. องค์ประกอบของการสอนในสถาบันอาชีวศึกษา

3.1 ประวัติสถาบันอาชีวศึกษา

ในเว็บไซต์ www.vec.go.th ซึ่งเป็นเว็บไซต์ของสำนักงานอาชีวศึกษาแห่งชาติได้กล่าวถึงวิวัฒนาการและประวัติของโรงเรียนอาชีวศึกษา (www.vec.go.th) ไว้ดังนี้ แนวคิดการจัดการศึกษาอาชีพได้มีมาตั้งแต่ยุคสมัยที่ประเทศไทยเริ่มมีอาชีพหัตถกรรมมากขึ้นนอกเหนือไปจากอาชีพกสิกรรม อาชีวศึกษา เริ่มอย่างเป็นระบบเมื่อได้รับการบรรจุในโครงการศึกษา พ.ศ 2441 เป็นการศึกษาพิเศษซึ่งหมายถึง การเรียนวิชา เฉพาะเพื่อให้เกิดความชำนาญ โดยในปี พ.ศ 2542 การจัดการศึกษา ได้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ โรงเรียนสามัญศึกษาสอนวิชาสามัญ และโรงเรียนวิสามัญศึกษาสอนวิชาเพื่อออกไปประกอบอาชีพ เช่น แพทย์ วิศวกร ภาษาอังกฤษ พาณิชยการ ครุ เป็นต้น ในปี พ.ศ 2453 ได้จัดตั้ง โรงเรียนอาชีวศึกษาแห่งแรก คือ โรงเรียนพาณิชยการที่วัดมหาพฤฒารามและวัดราชบูรณะปี พ.ศ 2456 จัดตั้งโรงเรียนเพาะช่าง และปี พ.ศ 2460 จัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูประถมกสิกรรม

แผนการศึกษาแห่งชาติได้มีผลต่อการกำหนดการศึกษาอาชีพให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2475 ได้กำหนดว่าวิสามัญศึกษา ได้แก่ การศึกษาวิชาชีพซึ่งจัดให้เหมาะสมกับภูมิประเทศ เช่น กสิกรรม หัตถกรรม และ พาณิชยการ เพื่อเป็นพื้นฐานความรู้สำหรับประกอบการเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมต่าง ๆ และในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ 2479 ได้ปรากฏคำว่า (อาชีวศึกษา) เป็นครั้งแรกในระบบการศึกษาของประเทศไทย โดยแบ่งออกเป็น 3 ชั้น คือ อาชีวศึกษา ขั้นต้น กลางและสูง รับนักเรียนจากโรงเรียนสามัญศึกษาของทุกระดับประโยค

ปี พ.ศ. 2481 พระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการในสังกัดกระทรวงธรรมการ (กระทรวงศึกษาธิการ ในปัจจุบัน) ให้จัดตั้งกรมใหม่ขึ้น 2 กรม คือ

1. กรมสามัญศึกษา มีหน้าที่จัดการศึกษาสายสามัญ
2. กรมวิชาการ มีหน้าที่จัดการศึกษาสายอาชีพ

โดยแบ่งออกเป็น 4 กอง : สำนักงานเลขานุการกรม กองตำรา กองสอบไล่ และกองอาชีวศึกษา ซึ่งกองอาชีวศึกษามีหน้าที่เกี่ยวกับการจัดโรงเรียนอาชีวศึกษา

ปี พ.ศ. 2484 ได้มีพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พุทธศักราช 2484 ซึ่งตราขึ้นเมื่อวันที่ 18 สิงหาคม 2484 และมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา คือวันที่ 19 สิงหาคม 2484 กระทรวงธรรมการได้เปลี่ยนชื่อเป็น กระทรวงศึกษาธิการ และตั้งกรม

อาชีวศึกษาขึ้นมาแทนกรมวิชาการ ส่วนกองวิชาการเป็นกอง ๆ หนึ่งในกรมอาชีวศึกษา ดังนั้น กรมอาชีวศึกษาจึงได้ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ เมื่อวันที่ 19 สิงหาคม 2484

ปี พ.ศ. 2549 ได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบราชการในกรมอาชีวศึกษา แบ่งส่วนราชการออกเป็น 7 กองคือ

1. สำนักงานเลขานุการกรม
2. กองโรงเรียนการช่าง
3. กองโรงเรียนเกษตรกรรม
4. กองโรงเรียนพาณิชยและอุตสาหกรรม
5. กองวิทยาลัยเทคนิค
6. กองส่งเสริมอาชีพและ
7. กองออกแบบและก่อสร้าง

นอกจากนี้ในปี พ.ศ. ดังกล่าวได้ริเริ่มจัดตั้งวิทยาลัยเทคนิคหลัก 4 แห่งทั่วประเทศ คือ วิทยาลัยเทคนิคกรุงเทพ (2495) วิทยาลัยเทคนิคภาคใต้ – สงขลา (2497) วิทยาลัยเทคนิคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ – นครราชสีมา (2499) และวิทยาลัยเทคนิคภาคเหนือ – เชียงใหม่ (2500)

ปี พ.ศ. 2499 การอาชีวศึกษาได้ถูกพัฒนาขึ้นเป็นลำดับ โดยโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หลายแห่ง ได้รับอนุมัติให้เปิดสอนในระดับอาชีวศึกษาชั้นสูง และโรงเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูงเฉพาะวิชาอีกหลายแห่ง ได้จัดตั้งขึ้น เพื่อรับนักเรียน ที่จบมัธยมศึกษาปีที่ 6 สายสามัญเข้าศึกษาต่อ

ปี พ.ศ. 2524 ได้ประกาศใช้หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พ.ศ. 2524 ปี พ.ศ. 2527 ได้ใช้หลักสูตรประกาศนียบัตร วิชาชีพชั้นสูง และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค

ปี พ.ศ. 2528 ส่งเสริมแนวคิด “ การอาชีวศึกษา ครบวงจร ” และได้มีการจัดตั้ง “ สำนักงานโครงการพิเศษ ” เป็นหน่วยงานภายในมีหน้าที่ประสานงานกับสำนักงานโครงการพิเศษและรับผิดชอบ งานที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงและงานพัฒนาชนบท และปี พ.ศ. 2530 ได้มีการจัดตั้ง “ วิทยาลัยการอาชีพ ” ในพื้นที่จังหวัดมุกดาหาร และแม่ฮ่องสอน โดยมีเป้าหมายที่จะจัดการศึกษาทุกประเภทวิชาชีพและทุกหลักสูตร ทั้งในและนอกระบบการศึกษา

ปี พ.ศ. 2531 ได้รับความช่วยเหลือจากเยอรมันเพื่อพัฒนาอาชีวศึกษาทวิภาคี

ปี พ.ศ. 2533 – 2535 นี้มีผู้สนใจเรียนอาชีวศึกษามาก จึงจัดตั้งสถานศึกษาเพิ่ม 20 แห่ง พระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2535 ได้ถูกประกาศ และกำหนด ใช้จนถึง ปัจจุบันแบ่งส่วนราชการออกเป็น 11 หน่วยงาน โดยเพิ่มสถาบันพัฒนาครูอาชีวศึกษาเป็นหน่วยงานอิสระระดับกอง

ปี พ.ศ. 2538 กรมอาชีวศึกษาได้พัฒนาระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ ของกรมอาชีวศึกษาและการจัดการเรียน การสอนอาชีวศึกษาระบบทางไกล

ปี พ.ศ. 2541 ได้กำหนดให้สถาบันเทคโนโลยีปทุมวันมีอำนาจจัดการศึกษาระดับ ปริญญาตรี ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสถานศึกษาที่จัดหลักสูตรระดับปริญญาหรือเทียบเท่า ได้แก่

หลักสูตร ประกาศนียบัตรครุวิชาชีพชั้นสูง (ปทส.) และปริญญาตรี ในการเปิดสอนเป็นไปตามเกณฑ์ มหาวิทยาลัยกำหนด

สรุป ประวัติและวิวัฒนาการของการจัดการศึกษาอาชีวศึกษานั้นได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ประกอบการและยกระดับความสามารถของนักเรียน – นักศึกษาในระดับวิชาชีพให้มีความพร้อมและมีความสามารถในการประกอบอาชีพได้

3.2 ความหมายของการสอน

การสอนจากพจนานุกรมของ กู๊ด (Good .1988. 59 ; อ้างอิงจาก ปริญญา ปาละกะวงศ์ ณ อยุธยา. 2540 : 189)

1. ความหมายอย่างแคบ การสอน หมายถึง การกระทำอันเป็นการอบรม สั่งสอนนักเรียนตามสถานศึกษาโดยทั่ว ๆ ไป

2. ความหมายอย่างกว้าง การสอน หมายถึง การจัดสภาพการณ์ จัดสถานการณ์หรือจัดกิจกรรม (Activities : การกระทำต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนมีประสบการณ์) อันเป็นการวางแผนการ ที่จำทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนดำเนินไปด้วยความสะอาด รวมทั้งการเรียนที่จัดเป็นแบบฉบับต่าง ๆ หรือจัดกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้โดยไม่มีพิธีรีตองอื่น ๆ ด้วย

สุรพันธ์ ต้นศรีวงษ์ได้ให้ความหมายของการสอนไว้ (สุรพันธ์ ต้นศรีวงษ์. 2538 : 48) ดังนี้ การสอนหมายถึงการจัดดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งความรู้จากแหล่งข้อมูลไปยังผู้เรียนให้มีการเปลี่ยนพฤติกรรมเกิดการเรียนรู้ขึ้นตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ ฉะนั้นการสอนจึงเป็นคำที่มีความหมายลึกซึ้งซึ่งแตกต่างไปจาก การบอก การแสดง การพูด การเล่า แต่เพียงธรรมดา ๆ เท่านั้น แต่การสอนจำเป็นต้องใช้พฤติกรรมดังที่กล่าวมาแล้วเป็นตัวช่วยเสริมการสอนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุในการเรียนรู้

คิมบอลล์ ไวลส์ (ชาญชัย อิทธิประวัติ. 2522 : 26 ; อ้างอิงจาก kimball , Wiles. 1999 : 125) ได้กล่าวถึงความหมายของการสอนไว้ในหนังสือ Teaching fo Better School ไว้ว่า การสอนคือ การให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องราวต่าง ๆ โดยที่ครูเป็นผู้รวบรวมความรู้ และจัดความรู้ที่เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ความจริงให้ง่ายและน่าสนใจเพื่อสะดวกแก่การที่เด็กจะเข้าใจและรับไว้ได้

จรรยา คุณมี ได้กล่าวถึงความหมายของการสอนไว้ในหนังสือนวัตกรรมทางการศึกษา (ชาญชัย อิทธิประวัติ. 2522 : 27) ไว้ว่าการสอนคือกิจกรรมอย่างหนึ่ง ดำเนินการโดยบุคคลหนึ่งเรียกว่า ครูซึ่งเป็นผู้พยายามช่วยให้บุคคลอื่นที่เรียกว่า นักเรียน เรียนรู้บางอย่าง

จินตนา สุขมาก ได้ให้ความหมายของการสอน (จินตนา สุขมาก : 3) ไว้ว่า การสอนคือ การทำให้ความรู้และทักษะเกิดสัมฤทธิ์ผลอย่างดีที่สุด เป็นการวัดประสบการณ์ชีวิตให้กับผู้เรียน

สุพิน บุญชูวงศ์ได้ให้ความหมายของการสอน (สุพิน บุญชูวงศ์. 2532 : 3) ไว้ว่า การสอนคือการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมให้นักเรียนได้ปะทะเพื่อที่จะให้เกิดการเรียนรู้หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น การสอนจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่ก่อให้เกิดความเจริญงอกงาม

ฉะนั้นการสอน (Teaching) จึงหมายถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่กระทำหรือส่งเสริมหรือการอำนวยความสะดวกให้กับบุคคลได้เจริญงอกงามขึ้นมา โดยความหมายทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสามารถปรับตัวเองให้ชีวิตมีความสุขดังกล่าว การสอนนั้นเป็นกระบวนการที่ทำหน้าที่เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้คนได้มีประสบการณ์ที่ดีมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น จนสามารถดำรงชีพได้อย่างราบรื่นเป็นประโยชน์แก่ตนเองและส่วนรวมซึ่งถือว่าเป็นจุดหมายสูงสุดของการศึกษานั้นเอง

3.3 องค์ประกอบของการสอนในสถาบันอาชีวศึกษา

ในกระบวนการสอนจะประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2541 : 108 - 111) คือ

1. ครูผู้สอน
2. นักเรียน
3. การสอน

1. ครูผู้สอน

การเป็นครูที่ดีหรือครูตามอุดมการณ์ จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ดี มีคุณธรรมและมีความสามารถในการปฏิบัติได้ ความรู้ทางวิชาการของครูต้องเป็นความรู้ที่รู้จริง ทันกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี โดยที่ครูจะต้องศึกษาค้นคว้าและทำความเข้าใจในวิชาการให้ถ่องแท้ก่อนลงมือสอนหรือลงมือปฏิบัติ การเตรียมการสอนจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับครูรวมทั้งการเข้าใจปัจจัยในการเรียนของผู้เรียน เพื่อจะได้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน ภาระหน้าที่ของครูอาชีวศึกษามี 7 ประการ คือ

1.1 หน้าที่การสอนและการเผยแพร่วิชาการ ได้แก่ รับผิดชอบดำเนินการสอนรายวิชาให้ลุล่วงด้วยดี รวมทั้งการเผยแพร่วิชาความรู้แก่ผู้สนใจอื่น ๆ เช่น สอนวิชาต่าง ๆ เป็นอาจารย์นิเทศของนักศึกษา เป็นวิทยากรสอนวิชาชีพแก่ประชาชน เป็นต้น

1.2 หน้าที่การสนับสนุนและการบริการสอนการเรียน ได้แก่ รับผิดชอบดำเนินการจัดหาจัดหมวดหมู่ เก็บรักษา ซ่อมบำรุงและให้บริการเกี่ยวกับเครื่องมือเครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ ยานพาหนะ และอื่น ๆ อันเป็นการสนับสนุนและให้บริการแก่การสอนการเรียนของสถาบัน ทั้งนี้เพื่อเอื้ออำนวยให้กระบวนการสอนการเรียนดังกล่าวเป็นไปโดยราบรื่น และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น งานสื่อการสอน งานทดสอบ งานทะเบียน และวัดผล เป็นต้น

1.3 หน้าที่การบริการและปกครองนักศึกษา ได้แก่ รับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกให้แก่นักศึกษา เพื่อให้ดำเนินชีวิตในฐานะผู้เรียนอย่างราบรื่น และรวมถึงการให้การศึกษาเสริมหลักสูตร การแนะนำหรือแนะแนวทั้งด้านการศึกษา การเตรียมตัวเพื่ออาชีพและการแก้ปัญหาส่วนตัว ทั้งยังรวมถึงการจัดระบบการปกครองดูแลนักศึกษาให้อยู่อย่างมีระเบียบมีศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดี เช่น อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์แนะแนว สารวัตรนักเรียน เป็นต้น

1.4 หน้าที่การบริหารวิชาการ บุคลากรและธุรการทางการเรียนการสอน ได้แก่ รับผิดชอบดำเนินการบริหารและจัดการในหน่วยงานย่อย เช่น ภาควิชาหรือแผนกวิชา และหน่วยงานใหญ่ คือ วิทยาลัยหรือโรงเรียน เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานดังกล่าวเป็นไปโดยราบรื่นและเรียบร้อย ตามบทบาทและหน้าที่ที่ได้กำหนดไว้แล้ว ทั้งในด้านวิชาการ บุคลากร ธุรการ และอื่น ๆ ของหน่วยงานนั้น เช่น หัวหน้างานทะเบียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หัวหน้างานอาคารสถานที่ เป็นต้น

1.5 หน้าที่การพัฒนาสถาบัน ได้แก่ รับผิดชอบดำเนินการในเรื่องที่เป็นการสร้างความเจริญก้าวหน้าเฉพาะด้าน หรือเฉพาะเรื่องให้แก่หน่วยงานโดยรวม คือวิทยาลัยหรือโรงเรียน โดยมีจุดมุ่งหมายจะให้เป็นไปตามนโยบายหรือหลักการที่ผู้บริหารสถาบันกำหนดให้ เช่น งานศูนย์ข้อมูล กรรมการตรวจการจ้างงาน ซ่อมวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

1.6 หน้าที่ทางธุรการและบริการทั่วไป ได้แก่ รับผิดชอบดำเนินการหรือกระทำการเพื่อให้งานธุรการและด้านบริการทั่วไปของหน่วยงานย่อย เช่น ภาควิชาหรือแผนกและของหน่วยงานใหญ่ คือ โรงเรียนหรือวิทยาลัยเป็นไปโดยเรียบร้อยตามหลักการ และมาตรฐานที่กำหนดไว้สำหรับหน่วยงานนั้น ๆ และทั้งที่เกี่ยวข้องกับบุคคลหรือสิ่งของภายในหน่วยงานเอง และบุคคลหรือสิ่งของภายนอกหน่วยงาน

1.7 หน้าที่อื่น ๆ ได้แก่ รับผิดชอบดำเนินการในหน้าที่ย่อยอื่น ๆ หรือชิ้นงานอื่นที่ยังไม่ได้กล่าวถึง แต่เป็นสิ่งที่ควรได้รับการดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในบทบาทหน้าที่ของหน่วยงานหรือตามนโยบาย หรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น

2. ผู้เรียน

ผู้เรียนแต่ละคนจะแตกต่างกันไปตามความสามารถ ความสนใจและความพร้อม นักเรียนอาชีวศึกษาส่วนใหญ่มีความสนใจในวิชาชีพและเห็นว่าการศึกษาด้านนี้มีประโยชน์ น่าภูมิใจ น่าสนใจ และมาเรียนวิชาชีพด้วยความตั้งใจ นักเรียนจึงมีความสามารถในการใช้ฝีมือ ทำให้เรียนวิชาชีพได้ดี แต่อาจอ่อนวิชาสามัญ การให้ความเข้าใจถึงความสำคัญของวิชาด้านต่าง ๆ ว่ามีความทัดเทียมกันจึงเป็นสิ่งจำเป็น ผู้สอนจำเป็นต้องรู้จักนักเรียนที่เป็นเป้าหมาย สิ่งที่คุณผู้สอนควรรู้เกี่ยวกับตัวนักเรียนได้แก่

2.1 พื้นฐานความรู้เดิม ควรจะรู้ว่านักเรียนที่เรียนมีพื้นฐานความรู้เดิมอยู่ในสภาพใด พร้อมที่จะเรียนหรือไม่ หรือจำเป็นต้องมีโปรแกรมเตรียมตัวให้ก่อน เพราะยังขาดความคิดรวบยอด หลักการและความรู้ที่จำเป็นต้องใช้เพื่อเรียนความรู้ใหม่

2.2 ความสามารถทางร่างกายของผู้เรียน ผู้เรียนมีความสามารถทางร่างกายสภาพใด ผู้เรียนอาชีวศึกษาจะต้องมีร่างกายแข็งแรง เพราะต้องใช้ฝีมือและแรงกาย เช่น สาขาเกษตรหรืออุตสาหกรรม เพื่อจะได้กำหนดกิจกรรมให้เหมาะสมกับสมรรถภาพทางร่างกาย

2.3 ความสามารถทางสติปัญญาของผู้เรียน ผู้เรียนมีความสามารถทางระดับสติปัญญาในระดับใด เพื่อจะได้จัดกิจกรรมได้เหมาะสม ผู้เรียนบางคนไม่ได้ขาดสติปัญญาแต่อาจจะเกิดจากขาดประสบการณ์ ซึ่งก็จะได้จัดเสริมประสบการณ์ในการเรียนให้ผู้เรียน

2.4 ความถนัด การเรียนวิชาชีพต้องการความถนัดในการเรียนวิชานั้น เช่น มีความถนัดในการใช้มือ มีศิลปะทางด้านการออกแบบ จัดแต่งสวน มีความสามารถในการตัดเย็บเสื้อผ้า ความถนัดจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้เรียนในด้านนี้

2.5 ความสนใจ กลุ่มผู้เรียนมีความสนใจในวิชาชีพหรือไม่ หรือมีความสนใจในด้านใด เพราะสิ่งที่ผู้เรียนสนใจเป็นสิ่งที่มีความหมาย การนำความสนใจของนักเรียนมาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมเพื่อให้วิชาที่ไม่น่าสนใจให้น่าสนใจขึ้น

2.6 ความต้องการจำเป็นของผู้เรียน เช่น ผู้เรียนต้องการความรู้ในด้านการใช้เครื่องยนต์ แต่ขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องในการปฏิบัติ นักเรียนบางคนสนใจที่จะเลี้ยงไก่ เลี้ยงหมู เพื่อหารายได้ ครูผู้สอนก็จะได้เพิ่มเนื้อหาให้กับนักเรียนตามความต้องการและจำเป็น

3. การสอน

การสอนประกอบด้วยเนื้อหาที่สอนและกระบวนการสอน ซึ่งมีองค์ประกอบย่อยได้แก่ การเตรียมการสอน วัตถุประสงค์ของวิชา เอกสารประกอบการสอน ความสามารถในการสอน การจัดกิจกรรมการสอน การใช้สื่อการสอน และการประเมินผลการสอน เป็นต้น การเรียนการสอนจะดำเนินการไปด้วยดี โดยคำนึงถึงการจัดการเรียนการสอนอย่างมีระบบ ดังนี้

3.1 ตัวป้อน (Input) คือผู้เรียน ผู้สอน เนื้อหาวิชา สื่อการเรียนการสอน สิ่งอำนวยความสะดวก เป็นต้น

3.2 กระบวนการ (Process) หมายถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอนเป็นการวางแผนการและการเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการสอน และการประเมินผลการสอน

3.3 ผลผลิต (Product) เป็นผลสมบรูณ์ของผู้เรียน การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปทางที่ปรารถนาของผู้เรียน การเป็นไปตามความคาดหวังของหลักสูตร เป็นต้น

ผู้ที่ทำหน้าที่สอนในสถาบันอาชีวศึกษาตามสาขาวิชาชีพต่าง ๆ เช่นใน วิทยาลัยเทคนิค วิทยาลัยอาชีวศึกษา ทั้งของรัฐและเอกชน ซึ่งจำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถ ทั้งในอาชีพครูและอาชีพเฉพาะสาขาวิชาชีพต่าง ๆ ทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติเป็นอย่างดี นั่นก็คือครูอาชีวศึกษา นอกจากจะมีคุณลักษณะที่ดีเหมือนกับครูผู้สอนทั่ว ๆ ไป คือ มีความรอบรู้ สอนดี มีคุณธรรม จรรยาบรรณ และมุ่งมั่นพัฒนาแล้ว ครูอาชีวศึกษายังต้องมีความรู้ความสามารถทางด้านวิชาชีพ มีทักษะมีความชำนาญตรงกับสาขาที่ตนสอน ต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบสูง รับผิดชอบทั้งนักเรียน งานในหน้าที่และรับผิดชอบเครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์วัสดุต่าง ๆ ต้องรู้จักวางแผนใช้วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างถูกต้องและเหมาะสม ตลอดจนมีความสามารถในการประสานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและโรงงานอุตสาหกรรมในชุมชนหรือท้องถิ่นเพื่อแลกเปลี่ยน ถ่ายทอดความรู้ใหม่ ๆ ที่ก้าวหน้าทันสมัยอยู่เสมอให้แก่ผู้เรียน และครูอาชีวศึกษาจะต้องมีความสามารถในการควบคุมดูแล

ศิษย์ในเรื่องการเรียนตลอดจนความประพฤติของนักเรียนให้เป็นคนดีที่จะออกไปสู่สังคม เป็นที่ยอมรับของสังคมและการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สมพร ไชยะ. 2544 : 94 – 95) การพัฒนาสมรรถภาพของครูที่สอนวิชาชีพจึงเป็นสิ่งสำคัญมากประการหนึ่งที่จะทำให้การศึกษามุ่งบรรลุเป้าหมายได้หรือไม่มากนักน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของครู คุณสมบัติของครูที่ทำหน้าที่สอนวิชาชีพ จะต้องมีความรู้ความสามารถทั้งทางด้านวิชาชีพ และวิชาครู นอกจากนั้นยังจะต้องมีคุณสมบัติอื่น ๆ ประกอบอีกหลายประการ (ถาวร สารวิทย์. 2529 : 90 – 91) เช่น

1. มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอนและรักอาชีพครูด้วยใจจริง
2. มีพรสวรรค์ทางด้านวิชาชีพและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
3. มีสติปัญญาเฉลียวฉลาดและมีสามัญสำนึกแห่งการแก้ปัญหา
4. สนใจในปัญหาของเด็กนักเรียนและสามารถแก้ปัญหาได้
5. มีทัศนคติเป็นประชาธิปไตย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและส่งเสริมให้เด็กรู้จัก

วิเคราะห์ ตัดสินปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง

6. มีคุณธรรมประจำใจและยุติธรรมในการตัดสินปัญหาต่าง ๆ
7. รักความก้าวหน้า หมั่นค้นคว้าและวิจัยในวิทยาการ ขยันหมั่นเพียรในการปฏิบัติงาน

ปรับปรุงความรู้ของตนเองให้ทันสมัยอยู่เสมอ

8. มีความเชื่อมั่นในตนเองและมีหลักในการตัดสินใจที่ดี
9. มีบุคลิกภาพและสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ
10. มีความรู้และทักษะในวิชาที่ตนสอนดี
11. รู้จักจัดและบริหารโรงฝึกงาน
12. รู้จักการจัดระบบวางแผนการทำงานที่ดี
13. รู้จักวิธีการจัดทำโครงการสอน บันทึกการสอน
14. มีวิธีการสอนที่ดีและรู้จักการเลือกใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเข้าช่วยในการสอนได้

อย่างมีประสิทธิภาพ

15. สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียนและเพื่อนร่วมงาน
16. สามารถประเมินความเจริญของงานและความรู้ความสามารถของนักเรียน
17. เข้าใจในพฤติกรรมและพัฒนาการของเด็ก
18. มีความรู้ความสนใจวงการธุรกิจอุตสาหกรรมและการตลาด
19. มีความซื่อสัตย์ทั้งในการงานและส่วนตัว
20. รักษาเกียรติในความเป็นอยู่ของตน
21. เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อประชาชน ผู้ปกครองนักเรียน และบุคคลในวงการหน่วยงานอื่น ๆ

บาสส์ (Bass. 1962 : 1 – 42) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ครู – อาจารย์ผู้สอนวิชาอาชีพศึกษาควรมีประสิทธิภาพ 3 ประการ รวม 50 องค์ประกอบ ดังนี้คือ

1. ประสิทธิภาพด้านคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ประกอบด้วย
 - 1.1 มีความรู้ทั้งงานที่สอนและงานการค้า
 - 1.2 ใช้สื่อความหมายที่ถูกต้อง (ภาษาดี)
 - 1.3 ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย
 - 1.4 ตรงต่อเวลา
 - 1.5 ไม่พูดเพ้อเจ้อ
 - 1.6 ควบคุมอารมณ์และหลีกเลี่ยงการโต้แย้ง
 - 1.7 คอยยินสอน
 - 1.8 ให้ความช่วยเหลือนักเรียนทุกคนในชั้น
 - 1.9 ทำงานเพื่อนักเรียนทุกคนในชั้นเรียน
 - 1.10 ดูแลนักเรียนทุกคนในชั้นเรียน ไม่เจาะจงคนใดคนหนึ่ง
 - 1.11 สำรวจตนเองพร้อมกับสำรวจนักเรียนในชั้นเรียน
 - 1.12 ปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชา
 - 1.13 เอาใจใส่ในงานที่ผู้บังคับบัญชาสั่งและขอร้อง
 - 1.14 ให้ความร่วมมือกับบุคคลทั่วไป
2. ประสิทธิภาพด้านวิธีการสอน เครื่องมืออุปกรณ์และการทดสอบ ประกอบด้วย
 - 2.1 สามารถใช้เครื่องมือและอุปกรณ์การสอนได้อย่างเหมาะสม
 - 2.2 สอนด้วยของจริงแทนภาพวาด (ถ้าทำได้)
 - 2.3 สามารถใช้วิธีสอนที่ถูกต้องได้หลายแบบ
 - 2.4 การวาดภาพและเขียนคำบรรยาย ควรเขียนลงบนกระดานดำหน้าชั้น
 - 2.5 ควบคุมให้นักเรียนในชั้นตั้งใจฟังในขณะที่สอน
 - 2.6 ควรอธิบายบทเรียนก่อนให้งานทำ
 - 2.7 ควรอธิบายการบ้านก่อนให้งานไปทำ
 - 2.8 สร้างความสนใจในชั้นเรียน
 - 2.9 สอนบทเรียนให้เข้าใจแจ่มแจ้งก่อนที่จะออกจากห้องสอน
 - 2.10 อธิบายงานที่มอบหมายให้นักเรียนปฏิบัติงาน
 - 2.11 ตอบคำถามของนักเรียนให้ชัดเจน
 - 2.12 ตั้งปัญหาถามนักเรียนให้ชัดเจน
 - 2.13 ตั้งปัญหาถามก่อนที่จะเฉลย
 - 2.14 หลีกเลี่ยงการตอบซ้ำของนักเรียน
 - 2.15 อย่าอ่านบทเรียนให้นักเรียนฟังในชั้นเรียน
 - 2.16 หลีกเลี่ยงการอ่านแบบประสาณเสียง
 - 2.17 หลีกเลี่ยงการตั้งปัญหาและตอบหมุนเวียนกัน
 - 2.18 พยายามอย่าให้เครื่องมือหรือจักรกลชำรุดในระหว่างปฏิบัติงาน

- 2.19 ตั้งคำถามโดยให้นักเรียนใช้ความคิด
- 2.20 การทดสอบผลงานที่ได้ปฏิบัติเป็นสิ่งจำเป็น
- 2.21 ใช้คำถามเพื่อแก้ข้อผิดพลาดที่นักเรียนทำผิด
- 2.22 ทบทวนบทเรียนก่อนที่จะทดสอบนักเรียน
- 2.23 สอนนักเรียนให้รู้จักคิดเป็น
- 2.24 ยอมรับการปฏิบัติงานของนักเรียนที่ถูกต้อง
- 2.25 สร้างแนวคิดให้กับนักเรียน
- 3. ประสิทธิภาพด้านบริหารและการจัดการ ประกอบด้วย
 - 3.1 วางกฎและระเบียบงานอย่างมีเหตุผล
 - 3.2 วางกฎและระเบียบแต่น้อยและปฏิบัติตามอย่างได้ผล
 - 3.3 เก็บบันทึกความก้าวหน้าของนักเรียนทุกคน
 - 3.4 พยายามหลีกเลี่ยงสิ่งรบกวนซึ่งจะทำให้ให้นักเรียนขาดความตั้งใจและสนใจ
 - 3.5 อย่าสอนบทเรียนที่ยาวนานโดยไม่มีกำหนด
 - 3.6 อย่าสอนบทเรียนจนกระทั่งให้นักเรียนอ่อนเพลีย
 - 3.7 เตรียมงานหรือเตรียมบทเรียนล่วงหน้า
 - 3.8 ให้การบ้านแก่นักเรียนอย่างเหมาะสม
 - 3.9 ดูแลสภาพในห้องเรียนให้เหมาะสม
 - 3.10 จัดระเบียบในชั้นให้เหมาะสม
 - 3.11 เลิกสอนตรงตามเวลา ยกเว้นในบางกรณี

สรุป อิทธิพลที่เกี่ยวกับตัวครูผู้สอนมีผลกระทบเป็นอย่างมากต่อคุณภาพการสอนในสถาบันอาชีวศึกษา ครูอาชีวศึกษาจะต้องมีลักษณะเป็นผู้ถ่ายทอดวิชาความรู้ด้านทฤษฎีเป็นอย่างดี ประกอบกับจะต้องมีความเป็นครูด้วย พร้อม ๆ กับเป็นผู้ที่สามารถจัดระบบ และกลวิธีการฝึกปฏิบัติ ให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญในอาชีพและให้เล็งเห็นถึงความสำคัญของวิชาทางด้านวิชาชีพให้มีความรู้และความเข้าใจในสาขาที่ผู้เรียนได้ศึกษา

4. องค์ประกอบของการปฏิบัติการสอน

4.1 ด้านการเตรียมการสอน

การทำงานทุกอย่าง จะสำเร็จด้วยดีจำเป็นต้องมีการวางแผน วางโครงการล่วงหน้า ยิ่งมีการคิดวางแผนอย่างละเอียดรอบคอบเพียงใด ผลงานยิ่งสำเร็จด้วยดียิ่งขึ้นเพียงนั้น งานยิ่งยุ่งยากซับซ้อนเพียงใดก็ยิ่งจำเป็นต้องวางแผนยิ่งขึ้นเพียงนั้น การให้การศึกษาอบรมสั่งสอน เป็นงานที่สลับซับซ้อนอย่างยิ่งเนื่องจากการศึกษา การอบรมสั่งสอนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เปลี่ยนแปลง อยู่ตลอดเวลาอันได้แก่คนและสังคม จึงจำเป็นอย่างยิ่งแก่ครูผู้ที่มีหน้าที่ในการศึกษาอบรม ซึ่งปรารถนาที่จะให้ผลงานของตนบรรลุจุดประสงค์ จะต้องมีการเตรียมการสอนอย่างดี มีการ

วางแผนงานอย่างละเอียดรอบคอบ (สุวัฒน์ พุทธเมธา. 2523 : 250) การเตรียมการสอนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการสอน การสอนคือการวางแผนการสอนไว้ล่วงหน้าว่าจะสอนอะไร แก่ใคร สอนอย่างไร สอนเพื่ออะไร ต้องใช้เวลาเท่าไรและจะวัดผลอย่างไร การสอนเป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อนมาก ครูมีความรู้ดีอาจจะสอนให้เด็กเรียนรู้ได้ แต่ถ้าครูไม่ได้เตรียมพร้อมที่จะสอน การเตรียมการสอนจึงเป็นการสร้างความพร้อมในการสอน เป็นการเตรียมตัวครู เตรียมบทเรียน เตรียมตัวนักเรียน เตรียมอุปกรณ์และเตรียมสภาพแวดล้อมอื่น ๆ เช่นการจัดห้องเรียน การเตรียมบรรยากาศในห้องเรียน (สมบัติ แสงรุ่งเรือง. 2524 : 111)

ความสำคัญและความจำเป็นของการเตรียมการสอน

กาญจนา เกียรติประวัติ ได้ให้ความสำคัญของการเตรียมการสอน

(กาญจนา เกียรติประวัติ. 2524 : 201) ดังนี้

1. ช่วยให้ครูมีโอกาสในการพิจารณาส่วนประกอบต่าง ๆ ของบทเรียนดังกล่าวมาแล้วอย่างรอบคอบ อันจะส่งผลถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเรียนรู้ของผู้เรียน

2. การเตรียมการสอนเป็นการสร้างครูที่ดี เพราะครูมีโอกาสคาดการณ์ล่วงหน้าในกระบวนการเรียนการสอนซึ่งเป็นการช่วยให้ครูมีความคิดสร้างสรรค์

สุวัฒน์ พุทธเมธา ได้ให้รายละเอียดถึงความสำคัญและความจำเป็นของการเตรียมการสอน (สุวัฒน์ พุทธเมธา. 2523 : 251 – 253) ดังนี้

1. เพื่อครูได้พิจารณาอย่างเหมาะสมถูกต้องเกี่ยวกับ

1.1 การกำหนดจุดประสงค์ของการสอน

1.2 ความต้องการ ความสนใจ วุฒิภาวะ ประสบการณ์ ความสามารถ ฯลฯ ของนักเรียน

1.3 หาวิธีสร้างแรงจูงใจ และการเสริมกำลังใจที่เหมาะสม

1.4 จัดเนื้อหาวิชาในการเรียนการสอนได้เหมาะสม ค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมในสิ่งที่ขาดหรือบกพร่อง

2. เพื่อให้เชื่อมั่นได้ว่าการจัดกิจกรรมและประสบการณ์ต่าง ๆ มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน เหมาะกับผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม มีกิจกรรมหลาย ๆ อย่างสอดคล้องกับความแตกต่างและความต้องการของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตได้อย่างแท้จริง

3. เพื่อครูจะได้จัดแจงใช้เวลาในการสอนได้อย่างเหมาะสม

4. เพื่อครูจะได้เลือกใช้วิธีสอน จัดกระบวนการเรียนรู้ ใช้กิจกรรมและกลวิธีต่าง ๆ อย่างเหมาะสมในการที่จะส่งเสริมให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น

5. เพื่อให้ครูมีโอกาสพิจารณาแนวทางในการประเมินผล เลือกใช้และสร้างเครื่องมือที่เหมาะสมถูกต้องตรงตามจุดประสงค์ที่กำหนด

6. เพื่อให้ครูมีโอกาสพิจารณาเลือกจัดหาสื่อการเรียนรู้ สื่อการสอน เตรียมจัดทำ ปรับปรุง ทดลอง ใช้สิ่งต่าง ๆ เหล่านั้น เพื่อให้บังเกิดผลดีต่อการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างแท้จริง

7. เพื่อความเจริญของงานอาชีพครู ในการประสานงาน ปรีกษาหรือเตรียมงานร่วมกับ ระหว่างครูผู้สอน หรือการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม คิดค้นหาความรู้และวิธีการใหม่ ๆ มาทดลอง ปรับปรุงใช้ เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการทำงานของครูและเป็นที่ยอมรับนับถือของสังคมทั่วไป

8. เพื่อให้ครูสามารถทำการสอนได้อย่างมั่นใจ และได้ผล

การเตรียมการสอน แบ่งตามลักษณะของการทำและการใช้เป็น 2 อย่าง คือ

8.1 การเตรียมการสอนทำแผนการสอน หรือโครงการสอนเพื่อเตรียม เป็นการ วางโครงการไว้ล่วงหน้า

8.2 การเตรียมการสอนทำแผนการสอน เพื่อสอนหรือจัดทำบันทึกการสอน

องค์ประกอบของการเตรียมการสอน

ชาญชัย ศรีไสยเพชร ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการเตรียมการสอนไว้ (ชาญชัย ศรีไสยเพชร. 2527 : 114 – 119) ดังนี้

1. การทำบันทึกการสอน

1.1 ครูผู้สอนควรเตรียมสมุดสำหรับบันทึกเรื่องที่สอนให้ละเอียดพอเหมาะแก่ความต้องการ

1.2 ข้อความในสมุดบันทึกการสอนนั้นจะต้องกระจัดรัดเป็นไปตามลำดับควรเขียนไว้ให้ชัดเจนว่าจะสอน

- เรื่องอะไร
- เวลาเท่าไร
- มีความมุ่งหมายจะให้นักเรียนรู้อะไร
- ใช้อุปกรณ์อะไร
- มีกิจกรรมอะไรที่ครูหรือนักเรียนจะต้องกระทำ และที่ต้องกระทำร่วมกันทั้งครู

และนักเรียน

- มีวิธีการประเมินผลการเรียนการสอนว่านักเรียนรู้ในสิ่งที่สอนไปแล้วอย่างไรหรือไม่ และผลที่จะได้จากการประเมินผลนั้นมีวิธีคิดอย่างไรจึงจะทราบว่สิ่งที่สอนไปแล้วเป็นที่พอใจของผู้สอนโดยเด็กเกิดความรู้ตามที่ต้องการ

2. การเตรียมเรื่องที่สอน

การเตรียมเรื่องที่สอนนั้นความสำคัญอยู่ที่การใช้ความพยายามในการค้นคว้าและ สอบถาม ถ้าเป็นเรื่องยากจะต้องสอบถามผู้รู้และชำนาญเกี่ยวกับเรื่องที่สอนให้ละเอียดถูกต้อง โดยใช้เวลาให้มากพอสมควร การค้นคว้านั้นอย่ายึดถือตำราเพียง 2 – 3 เล่ม ควรใช้หลาย ๆ เล่มมา เปรียบเทียบกันดูโดยอาศัยตำราที่พิมพ์หลังสุดเป็นเกณฑ์ และการไปสอบถามผู้รู้ก็ควรจะได้นัด

หมายและบอกวัตถุประสงค์ไว้ล่วงหน้า โดยกำหนด หรือบอกเรื่องและปัญหาเหล่านั้นแก่ผู้ที่เราจะไป สอบถามหรือไปปรึกษาหารือที่เราต้องการ การสอนเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้น ผู้สอนจะต้องค้นคว้าไปถึงเรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกันด้วยพอสมควร เพราะรายละเอียดย่อมจะมีความสำคัญในตัวของมันเอง และสำคัญสำหรับเรื่องอื่น ๆ ที่ใช้ทำความเข้าใจไปถึงเพื่อใช้เป็นพื้นฐานช่วยอธิบายเนื้อเรื่องที่กำลังสอน อยู่ให้ผู้เรียนได้เข้าใจชัดเจนยิ่งขึ้น

3. การเตรียมสื่อการเรียนการสอน

การสอนในปัจจุบัน ครูผู้สอนมักจะนึกถึงสื่อการเรียนการสอนก่อนอย่างอื่นโดยคิดว่า การสอนแบบทันสมัยนั้น ต้องใช้สื่อการเรียนการสอนเสมอ ความจริงแล้วบทเรียนบางบทเรียนนั้นไม่ จำเป็นต้องใช้สื่อการเรียนการสอนมาก นักเรียนก็เข้าใจได้ดี และเมื่อใช้สื่อการเรียนการสอนแล้ว กลับยิ่งเสียเวลาและทำให้นักเรียนสับสน สิ่งดังกล่าวนี้ครูผู้สอนจะต้องใช้ดุลยพินิจให้ดีในการ ตัดสินใจด้วยตนเองว่าบทเรียนใดควรจะใช้สื่อการเรียนการสอนไหนที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ ดีกว่ากัน โดยใช้เวลาใกล้เคียงกัน การเตรียมสื่อการเรียนการสอนนี้ต้องเตรียมเพื่อนำไปใช้จริง ๆ และต้องเตรียมวิธีใช้ไว้ด้วยว่าจะใช้อย่างไร จะใช้เมื่อใด เหมาะกับเด็ก วันไหนจะเอาไปเพียงตั้งให้ดู หรือแสดงให้ดู หรือว่าใช้ทดลองเพื่อให้ได้ผลออกมาตามที่ต้องการนอกจากนั้นสื่อการเรียนการสอน ประเภทใดที่นักเรียนไปทำมาใช้เองได้ ประเภทใดครูผู้สอนต้องจัดหา สิ่งเหล่านี้ย่อมต้องใช้เวลาใน การจัดหาทั้งนั้น ดังนั้นถ้าได้มีการวางแผนไว้เป็นอย่างดีแล้ว ย่อมใช้ได้ถูกต้องและใช้ได้เหมาะสม เมื่อลงมือสอน

4. การเตรียมกิจกรรม

กิจกรรมที่ทำนี้ นักศึกษาฝึกสอนจะต้องหลักตามองเห็นภาพของกิจกรรมที่นักเรียน หรือครูจะต้องทำในการดำเนินการสอนไว้ล่วงหน้าว่า อะไรควรอยู่ตรงไหน ใครทำผลที่เกิดจากการ กระทำจะเป็นอย่างไร อย่างน้อยผู้สอนจะต้องมองเห็นภาพได้ลาง ๆ ถึงสิ่งที่ทำไว้ล่วงหน้าจึงจะทำ ให้กิจกรรมนั้น ๆ ได้ดำเนินไปต่อเนื่องกัน

4.1 กิจกรรมของครู ครูจะต้องทำกิจกรรมในสิ่งที่มีความคิดริเริ่มและเป็นแนวทาง รวมทั้งทำในสิ่งที่นักเรียนไม่อาจจะทำได้โดยง่าย เช่น การอธิบายในสิ่งที่ยาก ซึ่งไม่สามารถจะดึงเอา ความรู้ออกมาจากตัวเด็กได้หรือไม่เมื่อให้นักเรียนได้ค้นคว้ากันมาเองไม่ได้โดยที่มีหนังสืออ้างอิงไม่ พอหรือตำราต่างประเทศซึ่งนักเรียนอ่านไม่รู้เรื่อง หรือการทดลองบางอย่างที่ต้องการผลแน่นอน ถ้า นักเรียนทำอาจจะได้ผลได้ดี หรืออาจจะเกิดอันตราย ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เป็นกิจกรรมของครูซึ่งครูผู้สอน จะต้องเตรียมตัวมาอย่างดี

4.2 กิจกรรมของนักเรียน นักเรียนจะต้องทำกิจกรรมในสิ่งที่ทำให้เป็นของตัวเอง และที่ จะพึงทักษะให้แก่ตน เช่น การทำงานนักเรียนควรจะต้องทราบว่า ตอนใดควรจะมาเป็นลูกมือ ให้ครู ตอนใดนักเรียนควรจะตอบคำถาม ตอนใดนักเรียนควรจะแยกกันทำกิจกรรมเป็นกลุ่ม ๆ และ จะนำผลที่ได้จากการทดลองมาแสดงให้เพื่อน ๆ ดูตอนใดที่ต้องแสดงวิธีทำและนำผลมาแสดงให้ดู หรือตอนใดที่เพียงแต่แสดงวิธีทำให้ดูและนำผลที่ได้มาแสดงไว้ด้วยโดยไม่ต้องลงมือทำให้ดูจริง ๆ

และตอนใดที่นักเรียนจะต้องร่วมกันจัดหมู่อภิปรายถึงปัญหาที่กำลังเรียนอยู่ หรือตอนใดที่นักเรียนควรจะมาปรึกษาและสอบถามครูผู้สอน

4.3 กิจกรรมของครูร่วมกับนักเรียน การทำงานร่วมกันระหว่างครูกับนักเรียนนั้นจะต้องร่วมมือกันอย่างสม่ำเสมอ เช่น การค้นคว้ามารายงานการทำโครงการของงานต่าง ๆ โดยใช้ระยะเวลา ซึ่งครูผู้สอนจะต้องให้คำแนะนำและเป็นที่ปรึกษาอย่างใกล้ชิด หรือการไปศึกษานอกสถานที่ ควรจะได้ร่วมกันตั้งความมุ่งหมายในการที่จะศึกษาร่วมกันในเรื่องต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน และครูผู้สอนกับนักเรียนอาจจะวางแผนทำกิจกรรมร่วมกันด้วย

5. การเตรียมการประเมินผล

ถ้าได้ตั้งจุดมุ่งหมายไว้อย่างไรก็ควรจะได้เตรียมการประเมินผลไว้นักเรียนได้รับความรู้เป็นเนื้อหาตามที่ตั้งความมุ่งหมายไว้หรือไม่ และการประเมินผลนี้ก็อาจประเมินผลตั้งแต่เนื้อหาที่สอนไป การทำกิจกรรม ความเข้าใจ ความตั้งใจ การสังเกต และความรอบคอบของนักเรียน หรืออื่น ๆ ตามที่เห็นสมควร

6. การรู้จักวางตนและปรับปรุงบุคลิกภาพของตนให้เหมาะกับการสอน

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า ในการเป็นครูนั้นนอกจากจะมีความรู้ทางด้านวิชาการเป็นอย่างดีแล้ว บุคลิกภาพอันเหมาะสมยังเป็นสิ่งที่จำเป็นมากสำหรับครูด้วย ดังนั้นการวางตนและปรับปรุงบุคลิกภาพควรกระทำดังนี้

6.1 การแสดงตนว่ามีรสนิยมของการแต่งกายที่เหมาะสมเรียบร้อย เช่น การหวีผมเรียบร้อย เล็บมือสะอาด เสื้อผ้าซักกรีดเรียบร้อย ฯลฯ

6.2 การแสดงท่าทางสง่าผ่าเผย มีความร่าเริงแจ่มใส มีความกระตือรือร้นมีอารมณ์ขัน

6.3 ร่างกายได้รับการบำรุง และมีอนามัยดี

6.4 รู้จักและเข้าใจในการแสดงมารยาทต่อบุคคลทั่วไป

6.5 เสียงดังชัดเจน

6.6 คำพูดและการใช้ภาษา มีความถูกต้อง ทำให้เกิดความเข้าใจและสื่อความหมายได้ดี เมื่อเป็นคำสั่งก็ใช้ถ้อยคำที่หนักแน่นและเมื่อเจรจาก็มีจังหวะการพูดที่เหมาะสม

6.7 เป็นมิตรและช่วยเหลือบุคคลอื่น

6.8 ยอมรับคำวิจารณ์ต่าง ๆ และรู้จักประเมินผลตัวเอง

6.9 การใช้ความสามารถทำความเข้าใจปัญหาต่าง ๆ โดยทั่ว ๆ ไปของเด็กได้ดี

6.10 พยายามอธิบายโดยใช้คำที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน

6.11 มีวิธีการทำงานของตนเองอย่างเป็นระเบียบ

6.12 รู้จักแบ่งเวลาในการทำงาน และรู้จักสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

6.13 การแสดงตนและมีส่วนร่วมในการสนับสนุนหรือส่งเสริมกิจกรรมที่เกี่ยวกับการประชุม ชุมนุม กีฬา และงานเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ

6.14 การให้ความสนใจในการค้นหาความรู้เกี่ยวกับวิชาการศึกษาและวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

6.15 มีความเชื่อมั่นในการที่จะทำงานอย่างมีชีวิตจิตใจ พร้อมทั้งมีความจำเป็นในการแสดงความรู้สึกต่อเหตุการณ์เฉพาะหน้า

ประโยชน์ของการเตรียมการสอน

การเตรียมการสอนมีประโยชน์ (สมบัติ แสงรุ่งเรือง. 2524 : 111) ดังต่อไปนี้

1. ช่วยให้ผู้มีความมั่นใจ
2. ช่วยให้นักเรียนเกิดความเลื่อมใส ศรัทธาในตัวครูยิ่งขึ้น
3. ช่วยให้การสอนของครูดีขึ้นไม่เกิดความสับสน เพราะครูมีโอกาสนึกถึงจุดประสงค์ เนื้อหาสาระที่จะให้นักเรียนเรียนกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้สื่อการสอนรวมทั้งแนวทางการวัดผลการเรียนการสอน
4. เป็นหลักฐานว่านักเรียนได้เรียนอะไรไปแล้วบ้าง เพราะครูได้บันทึกไว้

สรุป การเตรียมการสอนเป็นสมรรถภาพที่จำเป็นที่สุดสำหรับครูที่ดี เป็นกุญแจสำคัญที่นำไปสู่ประสิทธิภาพของการสอนและการเรียนรู้ ครูผู้สอนอีกจำนวนมากที่ยังสับสนในเรื่องของโครงการสอน แผนการสอน และบันทึกการสอน การศึกษาทำความเข้าใจในเรื่องนี้ จะทำให้ครูผู้สอนตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมการสอนมากขึ้น

4.2 ด้านทักษะและเทคนิควิธีสอน

เทคนิคในการดำเนินการสอนเป็นเรื่องเฉพาะตัวของผู้สอน เป็นความสามารถในการดำเนินการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงการใช้จิตวิทยาในการเรียนการสอน เช่นการสร้างแรงจูงใจให้สนใจที่จะเรียน การเสริมแรงการสร้างบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียน มีเจตคติที่ดีต่อผู้เรียน และต่อการสอน และที่สำคัญที่สุด คือการรู้จักเลือกวิธีสอนหรือกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับเนื้อหาและวัยผู้เรียน ดังนั้นผู้สอนจะต้องรู้จักวิธีสอนและกิจกรรมหลาย ๆ รูปแบบ รู้จักเทคนิคและวิธีการเหล่านั้น เพื่อนำมาใช้หรือดัดแปลงให้เหมาะสม อีกทั้งต้องรู้จักการเลือกสื่อการเรียนการสอนมาประกอบการสอนเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน (รุ่งทิวา จักรกร. 2529 : 129) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดี หากมีผู้คอยแนะนำหรือชี้แนะแนวทาง การชี้แนะหรือนำนี้เราเรียกว่า การสอน ดังนั้นความหมายของการสอนจึงหมายถึง การจัดสถานการณ์ สภาพการณ์ หรือกิจกรรม เพื่อช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดประสบการณ์ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น การสอน คือ การช่วยให้บุคคลอื่นได้เรียนรู้ และคำว่าวิธีการสอนนั้นจะเป็นเพียงส่วนหนึ่งในกระบวนการที่จะช่วยให้บุคคลอื่นได้เรียนรู้ (สุชาติ ศิริสุขไพบุลย์. 2527 : 55)

แคมิลอน เอฟเอส (สุชาติ ศิริสุขไพบูลย์. 2527 : 55 ; อ้างอิงจาก Camilon,F.S. 1980 : 87) ได้ให้ความหมายของคำว่าวิธีการสอนและเทคนิคการสอนไว้ดังนี้

วิธีการสอน (Methods of Teaching) หมายถึงวิธีการที่จะใช้ในการช่วยให้ผู้เรียนได้รับและพัฒนาความรู้ ทักษะ นิสัยและเจตคติ ซึ่งเป็นกระบวนการอย่างมีแบบแผนในการให้หรือแสดงเนื้อหาความรู้หรือทักษะในระหว่างชั้นศึกษาข้อมูล เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เทคนิคการสอน (Techniques of Teaching) เทคนิคการสอนแตกต่างจากวิธีการสอน วิธีการสอนนั้น หมายถึงกระบวนการอย่างมีแบบแผนซึ่งผู้สอนจะใช้เป็นวิธีการในการถ่ายทอดเนื้อหาความรู้ ส่วนเทคนิคการสอน หมายถึงกลยุทธ์ที่ผู้สอนจะใช้เพื่อที่จะช่วยให้วิธีการสอนของตนมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การแสดงให้เห็นจริง จะถือว่าเป็นเทคนิคการสอน เมื่อใช้ประกอบในการอธิบายให้เห็นจริงในการสอนด้วย วิธีบรรยาย ในทำนองเดียวกัน การบรรยายอาจจะถือว่าไม่ใช่วิธีการสอนก็ได้ ถ้าหากว่าได้ใช้เพื่อจะเป็นการอธิบายประกอบในการสอนด้วยการ สาธิต

ทิตนา แชมมณี ได้ให้ความหมายทักษะการสอนและเทคนิคการสอนไว้ (ทิตนา แชมมณี. 2545 : 476) ดังนี้

เทคนิคการสอน หมายถึง กลวิธีต่าง ๆ ที่ใช้เสริมกระบวนการสอน ขั้นตอนการสอน วิธีการสอน หรือการดำเนินการทางการสอนใด ๆ เพื่อช่วยให้การสอนมีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น ในการบรรยาย ผู้สอนอาจใช้เทคนิคต่าง ๆ ที่สามารถช่วยให้การบรรยายมีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น การยกตัวอย่าง การใช้สื่อ การใช้คำถาม

ทักษะการสอน หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติการสอนด้านต่าง ๆ อย่างชำนาญซึ่งครอบคลุมการวางแผนการเรียนการสอน การออกแบบการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอน การใช้วิธีสอน เทคนิคการสอน รูปแบบการเรียนการสอน ระบบการสอน สื่อการสอน การประเมินผลการเรียนการสอน รวมทั้งการใช้ทฤษฎีและหลักการเรียนรู้และการสอนต่าง ๆ

สรุป ทักษะและเทคนิควิธีสอนจึงเป็นความสามารถของครูผู้สอนในรายวิชาต่าง ๆ ที่จะนำเทคนิควิธีการสอนต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยสร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีและเทคนิคการปฏิบัติ รวมทั้งการใช้สื่อการสอน ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

การเลือกวิธีการสอน

สุชาติ ศิริสุขไพบูลย์ได้อธิบายปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสมมาใช้ในการสอน (สุชาติ ศิริสุขไพบูลย์. 2527 : 55 – 57) ดังต่อไปนี้

1. ลักษณะของเนื้อหาวิชาที่จะสอน

สิ่งที่ผู้สอนจะสอนให้แก่ผู้เรียนนั้น อาจจำแนกได้เป็น 3 ลักษณะ คือความรู้ ทักษะ และเจตคติ ดังนั้นลักษณะเนื้อหาวิชาจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการที่จะเลือกวิธีการสอน การ

สอนความรู้เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมทางสมองที่จะรับ เนื้อหาความรู้ ทฤษฎี หลักการ และข้อเท็จจริงต่าง ๆ ตลอดจนเพื่อพัฒนาความสามารถที่จะประยุกต์สิ่งเหล่านี้ ในสถานการณ์ที่กำหนดให้ สำหรับการสอนทักษะนั้น เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียน ดำเนินกิจกรรม ทางด้านกล้ามเนื้อ เพื่อการพัฒนาความสามารถทางทักษะและฝีมือในการปฏิบัติหรือฝึกหัดงาน ตามสาขาวิชาที่กำหนดให้ ส่วนการสอนเจตคตินั้น เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีค่านิยม และ ลักษณะนิสัยที่ดี สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ต้องการวิธีการในการสอนที่แตกต่างกัน วิธีการสอนอย่างหนึ่งอาจ เหมาะสมต่อการสอนเนื้อหาวิชาลักษณะหนึ่ง แต่ในบทเรียนโดยทั่วไปนั้นมักจะไม่มีเนื้อหาวิชา ลักษณะใดลักษณะหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งมักจะมีควบคู่กันไปเสมอ

2. ผู้สอน

ด้วยความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้สอนแต่ละคนซึ่งมีเทคนิคหรือ ลีลาในการดำเนินการสอนให้ประสบผลสำเร็จเป็นของตนเอง ผู้สอนบางคนอาจมีพรสวรรค์ในการพูด หรือมีความสามารถในการที่จะใช้คำพูดเพื่ออธิบายสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน สำหรับผู้สอนบางคน ที่พูดไม่เก่งอาจทำให้การสอนดีขึ้นได้ด้วยการใช้วิธีการแสดงให้เห็นจริง ด้วยการสาธิต หรือด้วยการใช้ สื่อช่วยสอนต่าง ๆ มาช่วยในการสอนให้มากขึ้น เราในฐานะผู้สอน ควรจะเลือกและใช้วิธีการสอน ซึ่งจะให้ผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสะดวกต่อการสอน ตลอดจนจะทำการปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องจากการสอนได้ด้วยการใช้วิธีการสอนหลาย ๆ วิธี

3. ทรัพยากรที่มีอยู่

ครูผู้สอนอาจจะมีปัญหาในเรื่องเวลาที่จำกัด ทรัพยากรที่มีอยู่ไม่เพียงพอซึ่งจะทำให้เรา ไม่สามารถจะใช้วิธีการสอนที่เห็นว่าเหมาะสมที่สุด ตัวอย่างเช่น ถ้าหากวัตถุประสงค์ของบทเรียน นั้นต้องการที่จะพัฒนาทักษะของผู้เรียน การสอนที่ดีที่สุดสำหรับกรณีเช่นนี้ก็คือ การที่จะให้ผู้เรียน ได้ลงมือฝึกปฏิบัติทำงานจริง แต่อย่างไรก็ตาม ถ้าหากวัสดุฝึกมีไม่เพียงพอกับการฝึก เราก็ต้อง เลือกวิธีการสอนแบบอื่นมาใช้เพื่อแก้ปัญหาความขาดแคลนทรัพยากรนี้ ซึ่งก็อาจจะทำให้ผลและ ความพึงพอใจของผู้เรียนและผู้สอนลดลงไปบ้าง แต่ปัจจุบันก็เป็นสิ่งที่ผู้สอนจะต้องพิจารณาด้วย เช่นกัน

4. หลักการของการเรียนรู้

ครูผู้สอนจะต้องทราบว่าบุคคลจะเรียนรู้ได้ ด้วยการรับสิ่งเร้าโดยผ่านทางประสาทรับรู้ ในต่าง ๆ ยิ่งได้ใช้ประสาทรับรู้มากส่วนเพียงใด ก็ยิ่งจะช่วยให้การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น จากหลักการนี้และหลักการอื่น ๆ อีก เช่น ความแตกต่างระหว่างบุคคล บรรยากาศของสิ่งแวดล้อม ความพร้อมของผู้เรียน เป็นสิ่งที่จะช่วยผู้สอนในการตัดสินใจเลือกและใช้วิธีการสอนซึ่งจะช่วยให้ ผู้เรียนได้เรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากปัจจัยทั้งสี่ข้างต้นนี้ จึงอาจกล่าวได้ว่า ไม่มีวิธีการสอนแบบใดที่ถือว่า เป็นวิธีการสอนที่ ดีที่สุด หรือไม่มีบทเรียนใดที่จะเหมาะสมกับการใช้วิธีการสอนเพียงวิธีเดียว ผู้สอนที่ดีจะต้อง พยายามปรับปรุงการสอนให้สอดคล้องกับสภาพเงื่อนไขต่าง ๆ สำหรับการสอนบทเรียนทุก ๆ บท ทั้งนี้เพื่อจะให้การสอนของตนเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนและให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์ให้มากที่สุด

วิธีการสอนอาชีวศึกษา

การสอนช่วยให้การเรียนรู้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่าการไม่มีการสอน คือ การสอนจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ดีกว่าการเรียนรู้ด้วยตนเอง การสอนด้วยวิธีใดก็ตาม ควรจะได้มีการพัฒนาการสอน ดังนี้

- ก. การกำหนดวัตถุประสงค์ของการสอนให้เหมาะสม เป็นไปได้และเข้าใจ
- ข. การปรับปรุงบทเรียน และอุปกรณ์ที่ออกแบบเพื่อบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของการสอนตามที่กำหนดไว้
- ค. การประเมินว่าวัตถุประสงค์ของการสอนที่ได้กำหนดไว้ได้รับผลเพียงใดและจะปรับปรุงการสอนได้ดียิ่งขึ้นได้อย่างไร

การจำแนกวิธีสอน ได้จำแนกตามวิธีสอนที่นิยมใช้ทางด้านอาชีวศึกษาเป็น 5 วิธี

(ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2541 : 114 – 118)

1. การสอนแบบบรรยาย
2. การสอนทักษะปฏิบัติ
3. การสอนแบบอภิปราย
4. การสอนแบบ สัมมนา
5. การสอนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

1. การสอนแบบบรรยาย

การสอนแบบบรรยาย (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2541 : 114 – 115) หมายถึงการสอนที่ผู้สอนมีบทบาทมากที่สุด โดยผู้สอนเป็นผู้เล่า พูด อธิบายถึงเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ให้ผู้เรียนฟัง ผู้เรียนจะฟัง จดบันทึกสิ่งที่ได้จากการบรรยาย

การสอนในด้านอาชีวศึกษา ที่ปฏิบัติกันอยู่ในโรงเรียนและวิทยาลัยทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะการสอนทางด้านเนื้อหาทฤษฎีทางวิชาชีพ ส่วนใหญ่ยังใช้วิธีสอนแบบบรรยาย การสอนแบบนี้ยังเป็นวิธีสอนหลักในปัจจุบัน

1.1 ข้อดีของการสอนแบบบรรยาย การสอนแบบบรรยายสามารถสอนนักเรียนได้มาก ๆ โดยใช้เวลาน้อย อุปกรณ์น้อยชิ้น แต่ได้เนื้อหาดีมาก สามารถปรับเนื้อหาได้ตรงกับความสนใจ ความสามารถของผู้เรียนได้

1.2 ข้อเสียของการสอนแบบบรรยาย ถ้าครูผู้สอนเตรียมตัวไม่ดี ผู้เรียนก็จะไม่ได้เนื้อหาที่ดี บางครั้งถ้าครูสอนเร็ว ผู้เรียนจะจดไม่ทัน บางทีก็มุ่งสนใจแต่จะจดไม่ได้คิดตามไปด้วย ผู้เรียนมีความใกล้ชิดกับผู้สอนน้อย และถ้าผู้เรียนไม่กล้าซักถามหรือผู้สอนไม่เปิดโอกาสให้ซักถามแล้ว ก็จะทำให้การสอนไม่เป็นที่น่าสนใจ ไม่เข้าใจบทเรียนนั้นได้

1.3 เทคนิคของการสอนแบบบรรยาย ผู้สอนแบบบรรยายต้องเตรียมเนื้อหาที่จะสอนอย่างดี และในระหว่างดำเนินการสอนมีเทคนิค ดังนี้

- 1.3.1 ควรเตรียมเนื้อหาที่จะบรรยายมาแล้วอย่างดี
- 1.3.2 ควรใช้น้ำเสียงและท่าทางที่เร้าใจ
- 1.3.3 ควรตั้งคำถามระหว่างการบรรยาย
- 1.3.4 ควรมีการเขียนกระดานดำ แผ่นใสระหว่างการบรรยาย
- 1.3.5 ควรใช้สื่อและอุปกรณ์การสอนช่วยการสอน
- 1.3.6 ควรเปิดโอกาสได้ซักถามสิ่งที่ไม่เข้าใจ
- 1.3.7 ควรจะได้สรุปบทบรรยาย

2. การสอนทักษะปฏิบัติ

การสอนทักษะปฏิบัติเป็นการเน้นการสอนที่ให้มีการฝึกฝนและปฏิบัติจริง อาจเป็นการปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ การสอนทางด้านอาชีพเป็นการสอนที่เริ่มจากการเรียนรู้ของจริง แต่เมื่อการเรียนวิชาชีพในโรงเรียน จึงหันมาใช้โรงประลองและห้องปฏิบัติการแทน

2.1 การสอนทักษะปฏิบัติมีความสำคัญต่อการสอนวิชาชีพ เพราะเป็นการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ ทำให้การเรียนรู้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.2 องค์ประกอบของการสอนทักษะปฏิบัติ ได้แก่ สถานที่ฝึกปฏิบัติ อุปกรณ์ เครื่องมือวัสดุและเอกสารประกอบการฝึกปฏิบัติ เป็นต้น

2.3 เทคนิคของการสอนควรเน้นหนักในเรื่องสมรรถภาพทางการปฏิบัติงานของผู้เรียนมากกว่าทางด้านเนื้อหาของวิชาที่เรียน ยุทธวิธีดังกล่าวจะใช้งานเป็นพื้นฐานของการตัดสินใจว่าจะสอนอะไรตามลำดับก่อนหลัง จะสอนลึกขนาดไหน

2.4 ขั้นตอนของการสอนทักษะปฏิบัติทางวิชาชีพ

2.4.1 ขั้นเตรียม (Preparation Phase) เป็นการเตรียมข้อมูลและการปฏิบัติที่จำเป็นต่อการทำงานตามรายวิชาที่สอน ขั้นเตรียมช่วยให้เข้าใจวัตถุประสงค์ของรายวิชาดีขึ้น เป็นการเตรียมการสอนที่งาน แทนที่จะเป็นเนื้อหาวิชา มีขั้นตอนย่อยดังนี้

- ก. ลักษณะงานที่สอน
- ข. วิเคราะห์งานที่สอน
- ค. กำหนดวัตถุประสงค์รายวิชา
- ง. การทดสอบตามเกณฑ์ให้ได้ผู้เรียนที่พึงประสงค์ เพื่อให้ได้ผู้เรียนที่มีทักษะที่

จำเป็นก่อนเรียนอย่างเหมาะสมและเพียงพอ

2.4.2 ขั้นพัฒนา (Development Phase) เป็นการพัฒนาให้เกิดการสอนตามวัตถุประสงค์ มีขั้นตอนย่อย ดังนี้

- ก. การร่างหน่วยการสอน
- ข. การจัดลำดับหน่วยการสอน
- ค. การเลือกเนื้อหาวิชาที่สอน
- ง. การเลือกกระบวนการ
- จ. จัดลำดับและจัดทำแผนการที่สมบูรณ์
- ฉ. ทำการสอน

2.4.3 ขั้นปรับปรุง (Improvement Phase) เป็นความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงให้การสอนทันสมัยและเหมาะสมอยู่เสมอ กระบวนการปรับปรุงการสอนที่ง่ายที่สุดคือ การตรวจสอบว่าการสอนทำให้ได้ผลตามวัตถุประสงค์ที่เกิดขึ้นนั้นทำให้ผู้เรียนมีสมรรถภาพในงานเพียงใด ขั้นตอนของการปรับปรุงการสอนมีดังนี้

- ก. การเปรียบเทียบผลผลิตกับวัตถุประสงค์ของรายวิชา
- ข. การเปรียบเทียบวัตถุประสงค์ของรายวิชากับงานที่เรียน
- ค. การปรับปรุงแก้ไขและการทำการสอน

3. การสอนแบบอภิปราย

การสอนแบบอภิปรายเป็นการเน้นบทบาทอยู่ที่ผู้เรียน ให้มีโอกาสได้แสดงความคิด การสอนแบบอภิปรายนิยมสอนเป็นกลุ่มย่อย เพื่อจะได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้พูดจาและมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นได้ทั่วถึง การแสดงความคิดเห็นนี้ไม่ใช่การตอบคำถาม จึงไม่จำเป็นต้องผิดหรือถูก จึงมักจะเป็นข้อสรุปที่เป็นการวางแผนทางการทำต่อไป เป็นการแสดงถึงกระบวนการความคิด การให้เหตุผล ประโยชน์ของการสอนแบบอภิปรายจึงมีเนื้อหาและกระบวนการควบคู่กันไป

3.1 ข้อดีของการสอนอภิปราย เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนอย่างเต็มที่ที่มีการแสดงความคิดและเหตุผลเพื่อหาข้อสรุป เป็นการฝึกผู้เรียนในด้านการแสดงออก การฝึกการพูดและการแสดงเหตุผล

3.2 ข้อเสียของการสอนแบบอภิปราย ถ้าจัดเป็นกลุ่มใหญ่เกินไปจะมีโอกาสในการอภิปรายได้ไม่ทั่วถึง ต้องใช้เวลามาก และถ้าการให้เนื้อหาที่เป็นความรู้ เป็นความจริงมาก ก็สามารถที่จะได้ข้อสรุปโดยไม่ต้องอภิปราย

3.3 เทคนิคของการสอนแบบอภิปรายมีดังนี้

- ก. ควรให้ผู้เรียนแสดงบทบาทของตนเองอย่างเต็มที่
- ข. สร้างบรรยากาศการอภิปรายให้น่าสนใจ
- ค. ผู้สอนต้องเป็นผู้ฟังและช่วยเพิ่มเติมหาข้อสรุปได้
- ง. มีความสามารถในการดำเนินการอภิปรายไปสู่ข้อสรุป

4. การสอนแบบสัมมนา

การสอนแบบสัมมนา เป็นการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาวิชา เกิดแนวคิดและพัฒนาทักษะพร้อมกันไปด้วย

4.1 จุดมุ่งหมายของการสอนแบบสัมมนาก็คือ การให้ผู้เรียนมีการแสดงออกทางความคิดเห็นอย่างอิสระ และมีสิทธิเท่าเทียมกันทั้งครูและนักเรียน ในขอบเขตของเนื้อหาวิชาที่ได้เตรียมไว้ล่วงหน้า

4.2 ผู้สอนแบบสัมมนา ควรจะเป็นผู้ที่มีความเข้าใจในการจัดสัมมนาได้เป็นอย่างดี และสามารถที่จะดำเนินการสัมมนานั้นให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้

5. การสอนแบบให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

การสอนแบบให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเป็นการสอนรายบุคคล โดยการเน้นกิจกรรมและดำเนินงานที่ผู้สอนได้เตรียมไว้ สำหรับผู้เรียนเป็นอิสระทางด้านการเรียนของผู้เรียน เพราะผู้เรียนอาจเป็นผู้กำหนดการศึกษาด้วยตนเอง ภายใต้การแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาได้

5.1 จุดมุ่งหมายของการสอนแบบให้ค้นคว้าด้วยตนเอง ผู้เรียนแต่ละคนนั้นสามารถเรียนด้วยตนเองตามขีดความสามารถและความสนใจของแต่ละคน

5.2 บทบาทของผู้สอนเป็นผู้วางแผน กำหนดแนวทางให้ผู้เรียน เตรียมความพร้อมให้ผู้เรียน ให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนได้ รวมทั้งสามารถประเมินผลการเรียนของผู้เรียนด้วย

สรุป ครูผู้สอนกับการสอนเป็นองค์ประกอบที่ต้องพิจารณาไปด้วยกันโดยคำนึงถึงคุณลักษณะของตัวครู และหลักการสอน รวมทั้งผู้เรียนด้วย การสอนของครูจะประสบความสำเร็จหรือไม่อยู่ที่วิธีการสอนของครูซึ่งมีหลายวิธีได้แก่ การสอนแบบบรรยาย การสอนทักษะปฏิบัติการ สอนแบบอภิปราย การสอนแบบสัมมนา และการสอนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ส่วนการเลือกเทคนิคและวิธีการสอนอยู่ที่เทคนิคและจุดประสงค์ของวิชานั้น ๆ โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับลักษณะวิชา ความถนัดของผู้สอน และความสามารถของผู้เรียนเป็นสำคัญ

4.3 ด้านสื่อการสอน

ในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนนอกจากจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเนื้อหาวิชาที่สอนเป็นอย่างดีมีความสามารถในการเลือกใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมแล้วความสามารถในการใช้สื่อการสอนของครูก็เป็นตัวการสำคัญอีกประการหนึ่งที่ทำให้การเรียนการสอนบรรลุถึงจุดหมายปลายทางอย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้มีผู้ให้คำจำกัดความของสื่อการสอนไว้ดังนี้

รุ่งทิวา จักรกร (2529 : 130) กล่าวว่าสื่อการสอน หมายถึง เครื่องช่วยในการเรียนการสอน อาจจะเป็นการนำเอาวัสดุ เครื่องมือ หรืออุปกรณ์และกระบวนการที่เป็นกิจกรรมการเรียนต่าง ๆ ที่นำมาประกอบการเรียนการสอนที่เรียกว่า สื่อการสอนประเภทกิจกรรม เช่น การใช้เกมส์ บทบาทสมมุติ ฯลฯ มาเป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดเนื้อหา ความรู้ เจตคติ และทักษะให้ผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

สมบัติ แสงรุ่งเรือง (2524 : 114) กล่าวว่าสื่อการสอน หมายถึง วัสดุอุปกรณ์และวิธีการสอนประกอบ หรืออาจกล่าวได้ว่าหมายถึงการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการสอนนั่นเอง ความเหมาะสมประสานระหว่างวัสดุอุปกรณ์กับการใช้สอนนั้นเป็นสิ่งสำคัญ อุปกรณ์ที่ดีถ้าใช้ไม่เหมาะสมก็จะไม่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ วัสดุอุปกรณ์ได้แก่ ซอส์ค กระดานดำ รูปภาพ หนังสือ เทป สไลด์ โทรทัศน์ แผนภูมิ ของตัวอย่าง เป็นต้น

สนธยา ศรีบางพลี (2541 : 103) กล่าวว่าสื่อการสอน หมายถึง วัสดุอุปกรณ์ วิธีการหรือเทคนิคต่าง ๆ ที่เป็นเครื่องช่วยถ่ายทอด หรือนำความรู้จากแหล่งความรู้ที่ครูผู้สอนต้องการส่งไปยังนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนด

สาโรจน์ นิลดำ ; และบุญเลิศ ส่องสว่าง (2544 : 345) ได้กล่าวว่าสื่อการสอนหมายถึงตัวกลางในการสื่อการเรียนการสอน ซึ่งได้แก่ วัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการที่ผู้สอนนำมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ผู้สอนกำหนดไว้ โดยส่งไปตามช่องทางการสื่อสาร

สรุป สื่อการสอนคือวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ผู้สอนเลือกใช้ในการเรียนการสอนโดยยึดถือความเหมาะสมของผู้เรียนและเนื้อหาวิชานั้นโดยสลับสับเปลี่ยนในการใช้สื่อการสอนให้หลากหลายเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เกิดความสนใจและเข้าใจในภาคทฤษฎีภาคปฏิบัติในรายวิชานั้น ๆ

ความสำคัญของสื่อการสอน

สื่อการสอนมีความจำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนเป็นตัวกลางที่ช่วยเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียน ให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ บุญยฤทธิ์ คงคาเพชร (บุญยฤทธิ์ คงคาเพชร ; อ้างอิงจาก สนธยา ศรีบางพลี. 2541 : 103 – 104) ได้กล่าวถึงความสำคัญของสื่อการสอน ดังนี้

1. เป็นศูนย์กลางความสนใจของนักเรียน ทำให้มีความอยากรู้อยากเห็นมากขึ้น
2. ช่วยให้นักเรียนมีประสบการณ์กว้างขวางขึ้น
3. ช่วยส่งเสริมความคิดและช่วยแก้ปัญหาในการเรียนการสอน
4. ช่วยให้เข้าใจความหมายได้ตรงกัน
5. ช่วยให้การเรียนได้เนื้อหาวิชามากขึ้น โดยใช้เวลาน้อยลง
6. ช่วยให้เกิดความประทับใจในบทเรียน
7. ช่วยขจัดปัญหาการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งที่มีข้อจำกัด เช่น
 - ทำสิ่งที่ใหญ่เกินไป ให้มีขนาดเล็กลงจนสามารถศึกษาได้
 - ทำสิ่งที่เล็กเกินไป ให้มีขนาดใหญ่ขึ้นจนสามารถศึกษาได้
 - สามารถทำสิ่งที่เคลื่อนไหวเร็วให้ช้าลง
 - นำสิ่งที่เปื้อนอดีตมาศึกษาได้
 - นำสิ่งที่อยู่ไกลมาศึกษาได้
 - ทำสิ่งซับซ้อนให้ง่ายขึ้น
 - ทำสิ่งเป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม
8. ช่วยให้อ่านเนื้อหาได้ดีขึ้น
9. ช่วยให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนมากขึ้น
10. ช่วยให้คุณภาพการเรียนรู้ดีขึ้น
11. ทำให้นักเรียนสนใจ และมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการเรียนการสอน

สารโจน์ นิลดำ ; และ บุญเลิศ สองสว่าง (2544 : 346 – 347) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการเรียนการสอนอาชีวศึกษา ดังนี้

ความมุ่งหมายของการเรียนการสอนอาชีวศึกษาหรือวิชาชีพในทุกระดับ รวมทั้งการฝึกอบรมอาชีพต่าง ๆ ก็เพื่อต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ (Technical Knowledge) มีทักษะ (Skills) มีความสามารถ (Abilities) มีคุณธรรม และมีทัศนคติ (Attitude) ที่ดีต่อวิชาชีพนั้น ๆ อย่างแท้จริง การเรียนการสอนอาชีวศึกษาจึงมุ่งเน้นทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้และทักษะไปใช้ประกอบอาชีพและพัฒนาอาชีพได้อย่างดีและมีคุณธรรม อันเป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม สื่อการเรียนการสอนจึงเป็นตัวกลางที่มีบทบาทสำคัญในกระบวนการเรียนการสอนที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ ช่วยแก้ปัญหาคาใจและคลอเคลายและผู้อำนวยการสอนในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่มีความรู้ ความสามารถสูง และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเรียนการสอนทั้งผู้สอนและผู้เรียน

วิธีสอนภาคทฤษฎี คือ สอนเนื้อหา หลักการ และวิธีการปฏิบัติ ส่วนใหญ่ผู้สอนจะใช้วิธีการบรรยาย ซึ่งเป็นการยากที่จะสื่อความหมายให้ผู้เรียนเข้าใจได้ถูกต้องอย่างรวดเร็วหมดทุกคน เพราะเนื้อหาบางอย่างผู้สอนไม่สามารถจะอธิบายให้แจ่มแจ้งได้โดยไม่ใช้สื่อการสอนเข้าช่วย เช่น การเคลื่อนที่ของลูกสูบเครื่องยนต์ การเจริญเติบโตของต้นไม้ การแสดงวิธีการประกอบชิ้นส่วนอาคาร เป็นต้น สื่อการสอนที่เหมาะสมแก่การสอนภาคทฤษฎีก็คือ ภาพยนตร์ วิทยุโทรทัศน์ วัสดุทัศน ทัศนภาพ โปสเตอร์ ชุดการสอนสไลด์ แผนภูมิ แผนภาพ เป็นต้น

วิธีสอนภาคปฏิบัติ คือ ให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับงานหรือปฏิบัติโดยตรงตามทฤษฎีและหลักการที่ได้เรียนมาแล้ว วิธีการที่จะให้ผู้เรียนเข้าใจวิธีปฏิบัติได้ถูกต้องก็คือวิธีการสาธิต การสาธิตแต่ละครั้งก็ต้องใช้ของจริงผู้สอนจะต้องแสดงให้ดูทุกครั้งที่ย้ายกลุ่มใหม่ เนื่องจากผู้เรียนมีจำนวนมากต้องแบ่งกลุ่ม ในบางเรื่องผู้สอนจะต้องใช้เวลาสาธิตและอธิบายนาน ทำให้ผู้เรียนมีเวลาที่จะปฏิบัติในเรื่องนั้นน้อย จึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้คุณภาพทางฝีมือด้อยลง และในกรณีที่ผู้เรียนมีกลุ่มใหญ่ก็ไม่สามารถจะเห็นการสาธิตชัดเจนและถูกต้องได้ สื่อการสอนที่จะช่วยในการสาธิตได้ดีที่สุดก่อนให้ปฏิบัติก็คือ วัสดุทัศนหรือเทปภาพ โทรทัศน์วงจรปิด ภาพยนตร์ คอมพิวเตอร์มัลติมีเดีย แผนภาพ เป็นต้น

สื่อกับผู้เรียนอาชีวศึกษา

สื่อการเรียนการสอนมีความสำคัญต่อผู้เรียนอาชีวศึกษาหลายประการดังนี้

1. ให้ประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรม ทำให้ง่ายต่อการเข้าใจ เรียนรู้ได้เร็วและจำได้นาน
2. ช่วยกระตุ้นและสร้างความสนใจให้เกิดการเรียนรู้
3. สื่อของจริงช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่ถูกต้องตรงกับความเป็นจริง
4. สื่อการเรียนการสอนสำเร็จรูปและชุดการสอนช่วยแก้ปัญหาพื้นฐานหรือภูมิหลังของผู้เรียนที่แตกต่างกัน และช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เท่าเทียมกัน
5. สื่อประสมช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาและประสบการณ์ที่หลากหลาย

6. วิดีทัศน์แสดงการสาธิตหรือทดลองช่วยให้เห็นขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจนและปฏิบัติตามได้ถูกต้อง

7. สื่อที่ออกแบบโดยคำนึงถึงบรรยากาศในการเรียนช่วยให้ผู้เรียนสนุกและเรียนรู้ได้ดีขึ้น

8. สื่อประเภทวิธีการช่วยให้ผู้เรียนได้ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ทำให้เกิดทักษะและประสบการณ์

สื่อกับผู้สอน

สื่อการเรียนการสอนช่วยอำนวยความสะดวกให้กับผู้สอนดังนี้

1. ช่วยผู้สอนให้ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามวัตถุประสงค์

2. ช่วยให้ผู้สอนสามารถถ่ายทอดเนื้อหาได้มากขึ้น

3. ช่วยให้ผู้สอนมีความมั่นใจในการสอนมากขึ้นจากการใช้สื่อที่จัดไว้เป็นชุด

4. นำสิ่งที่เกิดขึ้นช้าหรือเคลื่อนไหวเร็วมาให้ผู้เรียนศึกษาได้

5. นำสิ่งที่มีขนาดเล็กหรือมีขนาดใหญ่มาให้นักเรียนศึกษาได้

6. นำสิ่งที่อยู่ในสถานที่ต่าง ๆ มาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้

7. ลดเวลาการสอนของผู้สอนและผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้มากขึ้น

8. วิดีทัศน์แสดงการสาธิตหรือทดลองช่วยให้ผู้สอนไม่ต้องแสดงซ้ำ

9. ชุดการสอนช่วยให้ผู้สอนพูดน้อยลง

หลักการใช้สื่อการเรียนการสอนอาชีวศึกษา

ในการใช้สื่อการเรียนการสอนอาชีวศึกษาจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ควรใช้สื่อการสอนอย่างเป็นระบบ การใช้สื่อการสอนที่มีเป็นระบบควรมีกระบวนการ 5 ขั้นตอน ดังนี้คือ

ขั้นที่ 1 การวางแผนการใช้สื่อ

ในระยะเริ่มต้นนี้ ครูจะต้องพิจารณาว่าจะต้องใช้สื่ออะไรให้นักเรียนได้ดู หรือได้ฟัง หรือได้อ่าน หรือได้กระทำ หรือต้องใช้สื่อประสมจะใช้สื่ออะไรให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ข้อใด และเหมาะสมกับลักษณะนักเรียนและยุทธวิธีการเรียนการสอน โดยครูจะต้องพิจารณาและวิเคราะห์แผนการสอน ในกระบวนการสอนตามขั้นตอนต่าง ๆ ก่อนว่า กำหนดวัตถุประสงค์ให้นักเรียนต้องทำอะไรภายใต้สถานการณ์เช่นไร จะต้องทำได้มีปริมาณหรือคุณภาพอย่างไร เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ด้านความรู้ ความเข้าใจ หรือทางเจตคติ หรือทางทักษะมีลักษณะอย่างไร

ขั้นที่ 2 การจัดหาสื่อตามที่กำหนดไว้

ในการเลือกสื่อการสอนเพื่อนำมาใช้ประกอบการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น มีหลักการง่าย ๆ ประกอบการพิจารณาเลือกสื่อดังนี้

1. สื่อนั้นจะต้องตรงกับเนื้อหาที่จะสอนหรือสัมพันธ์กับเนื้อหาบทเรียนและจุดมุ่งหมายที่จะสอน

2. สื่อนั้นจะต้องเหมาะสมกับวัย ความรู้ ระดับชั้นและประสบการณ์ของผู้เรียน
 3. สื่อนั้นเนื้อหาถูกต้อง ทันสมัย ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาวิชาที่เรียนได้ดียิ่งขึ้น
- ขั้นตอน

4. สื่อนั้นสะดวกในการใช้ ไม่ยุ่งยากในการใช้
5. สื่อนั้นมีความปลอดภัยในการใช้
6. สื่อนั้นมีคุณภาพการผลิตที่ดี สภาพดี มีความชัดเจน
7. จัดหาได้ง่าย ราคาไม่แพงจนเกินไป โดยเฉพาะสื่อในห้องเรียน

ขั้นที่ 3 การเตรียมการก่อนใช้สื่อ

เมื่อจัดหาสื่อมาได้เรียบร้อยแล้ว ครูจะต้องเตรียมการก่อนใช้สื่อในชั้นเรียนดังนี้คือ

3.1 เตรียมตัวครู จะทำให้ครูมีความมั่นใจในการใช้สื่อ ทำให้ครูคุ้นเคยกับสื่อทำให้การใช้สื่อคล่องแคล่วถูกต้อง ทำให้สื่อเข้ากับเนื้อหาหรือกิจกรรมได้ดี ใช้สื่อได้ทันเวลาที่กำหนด โดยครูจะต้องเตรียมการดังต่อไปนี้คือ

- 3.1.1 ฉายดู หรือฟัง หรืออ่าน
- 3.1.2 เตรียมคำถาม
- 3.1.3 ทดลองใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ และวัสดุต่าง ๆ ก่อนจะใช้จริง
- 3.1.4 วางแผนการใช้สื่อในเรื่องเวลาว่าจะใช้สื่ออะไร
- 3.1.5 จัดเตรียมสื่อเรียงลำดับการใช้ก่อนหลัง
- 3.1.6 สำรวจ ตรวจสอบขั้นสุดท้ายก่อนใช้สอนจริง

3.2 เตรียมชั้นเรียน

3.2.1 เตรียมจัดหาหรือจัดทำสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อ เช่น เรื่องห้องมืด สำหรับฉายภาพยนตร์ พัฒลม ทางระบายอากาศ ที่ติดแผนที่ รูปภาพ แผนภูมิ ปลั๊กไฟฟ้า จัดสภาพการห้องเรียนให้เหมาะสมในการเรียน

3.2.2 เตรียมจัดที่นั่ง ซึ่งจะมีผลต่อการดูสื่อบางชนิด โดยเฉพาะการสอนเป็นหมู่ใหญ่ ต้องจัดเตรียมเครื่องมือก่อนใช้อย่างน้อยประมาณ 1 ชั่วโมง พยายามจัดที่นั่งให้นักเรียนได้เห็นสื่อได้ทั่วทุกคน

ขั้นที่ 4 ดำเนินการใช้สื่อ

หลักการใช้สื่อการสอน ภายหลังจากที่ผู้สอนได้เลือกและตัดสินใจแล้วว่าจะใช้สื่อประเภทใดในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากการถ่ายทอดเนื้อหาของสื่อนั้นได้ดีที่สุด ผู้สอนจำเป็นต้องมีหลักในการใช้สื่อการสอนตามลำดับ (Brown. 1985 : 69 – 70) ดังนี้

1. เตรียมตัวผู้สอน เป็นการเตรียมตัวในการอ่าน ฟัง หรือดูเนื้อหาที่อยู่ในสื่อที่จะใช้ว่ามีเนื้อหาถูกต้อง ครบถ้วน และตรงกับที่ต้องการใช้หรือไม่ ถ้าสื่อนั้นมีเนื้อหาไม่ครบ ผู้สอนจะเพิ่มเติมโดยวิธีการใด ในจุดไหนบ้าง จะมีวิธีการใช้สื่ออย่างไร

2. เตรียมจัดสภาพแวดล้อม โดยการจัดเตรียมวัสดุเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ให้พร้อมตลอดจนจัดเตรียมสถานที่ห้องเรียนให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมด้วย

3. เตรียมพร้อมผู้เรียน เป็นการเตรียมตัวผู้เรียนโดยมีการแนะนำหรือให้ความคิดรวบยอดว่าเนื้อหาในสื่อนั้นเป็นอย่างไร เพื่อให้ผู้เรียนเตรียมพร้อมในการฟัง ดู หรืออ่านบทเรียนจากสื่อนั้นให้เข้าใจได้ดีและสามารถจับประเด็นสำคัญของเนื้อหาได้ หรือหากผู้เรียนมีการใช้สื่อด้วยตนเอง ผู้สอนต้องบอกวิธีการใช้ในกรณีที่เป็นอุปกรณ์ที่ผู้เรียนยังไม่เคยใช้มาก่อน และผู้สอนก็ควรบอกกล่าวล่วงหน้าว่าหลังจากมีการเรียนหรือใช้สื่อเหล่านั้นแล้วผู้เรียนจะต้องมีกิจกรรมอะไรบ้าง

4. การใช้สื่อ ผู้สอนต้องใช้สื่อให้เหมาะกับขั้นตอนที่เตรียมไว้แล้วเพื่อดำเนินการสอนไปได้อย่างราบรื่น และต้องควบคุมการเสนอสื่อให้ถูกต้อง

5. การติดตามผล หลังจากที่มีการเสนอสื่อแล้ว ควรมีการติดตามผลโดยการให้ผู้เรียนตอบคำถามอภิปรายหรือเขียนรายงานมาส่ง เพื่อเป็นการทดสอบว่าผู้เรียนเข้าใจบทเรียนและเรียนรู้จากสื่อที่เสนอไปนั้นอย่างถูกต้องหรือไม่ เพื่อผู้สอนจะได้สามารถทราบจุดบกพร่องและแก้ไขปรับปรุงการสอนของตนได้

ขั้นตอนการใช้สื่อการสอน

การใช้สื่อการสอนนั้นอาจจะใช้เฉพาะขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งของการสอนหรือจะใช้ในทุกขั้นตอนก็ได้ (Brown. 1985 : 64 - 69) ดังนี้

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในเนื้อหาที่กำลังจะเรียนนั้น สื่อที่ใช้ในขั้นนี้จึงเป็นสื่อที่แสดงเนื้อหากว้าง ๆ หรือเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการเรียนในครั้งก่อน ยังมีสื่อที่เน้นเนื้อหาเจาะลึกอย่างแท้จริง อาจเป็นสื่อที่เป็นแนวปัญหาหรือเพื่อให้ผู้เรียนคิด และควรเป็นสื่อที่ง่ายต่อการนำเสนอในระยะเวลาอันสั้น

2. ขั้นดำเนินการสอนหรือประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นขั้นสำคัญในการเรียน เพราะเป็นขั้นที่จะให้ความรู้เนื้อหาอย่างละเอียดเพื่อสนองวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้สอนต้องเลือกสื่อให้ตรงกับเนื้อหาและวิธีการสอนหรืออาจจะใช้สื่อประสมก็ได้ ต้องมีการจัดลำดับขั้นตอนการใช้สื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อในขั้นนี้จะต้องเป็นสื่อที่เสนอความรู้อย่างละเอียด ถูกต้อง และชัดเจนแก่ผู้เรียน

3. ขั้นวิเคราะห์และฝึกปฏิบัติ เป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ทดลองนำความรู้ด้านทฤษฎีหรือหลักการที่เรียนมาแล้วไปใช้แก้ปัญหาในขั้นฝึกหัดโดยการลงมือฝึกปฏิบัติเอง สื่อในขั้นนี้จึงเป็นสื่อที่เป็นประเด็นปัญหาให้ผู้เรียนได้ขบคิดโดยผู้เรียนเป็นผู้ใช้สื่อเองมากที่สุด

4. ขั้นสรุปบทเรียน เป็นขั้นตอนของการเรียนการสอนเพื่อการย้ำเนื้อหาบทเรียนให้ผู้เรียนมีความเข้าใจที่ถูกต้องและตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ด้วย ขั้นสรุปนี้ควรใช้เพียงระยะเวลาสั้น ๆ เช่นเดียวกับขั้นนำสื่อที่ใช้สรุปจึงควรครอบคลุมเนื้อหาสำคัญทั้งหมดโดยย่อและใช้เวลาน้อย เช่น แผนภูมิ แผนโปรงใส เป็นต้น

5. ขั้นประเมินผลผู้เรียน เป็นการทดสอบว่าผู้เรียนสามารถเรียนรู้หรือเข้าใจในสิ่งที่เรียนไปถูกต้องมากน้อยเพียงใดและบรรลุตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่ตั้งไว้หรือไม่ สื่อในขั้นการประเมินผลนี้มักจะเป็นคำถามจากเนื้อหาบทเรียนโดยอาจมีภาพประกอบด้วยก็ได้ อาจจะมีสื่อต่างๆที่ใช้ในขั้นกิจกรรมการเรียนรู้มาถามอีกครั้งหนึ่ง และอาจเป็นการทดสอบโดยการปฏิบัติจากสื่อหรือการกระทำของผู้เรียนเพื่อทดสอบดูว่าผู้เรียนสามารถมีทักษะจากการฝึกปฏิบัติอย่างถูกต้องครบถ้วนหรือไม่

ขั้นที่ 5 ประเมินผลการใช้สื่อการสอน

ในการประเมินผลสื่อการสอนนั้นควรจะครอบคลุมในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

1. การประเมินผลสื่อ

- 1.1 สื่อนั้นใช้แล้วบรรลุวัตถุประสงค์การสอนตอนใด ข้อใด อย่างไร เพียงใด
- 1.2 นักเรียนชอบเนื้อหาของสื่อตอนใด มีอะไรบ้าง มากน้อยเพียงใด
- 1.3 นักเรียนแสดงออกต่อเนื้อหาของสื่อตามวัตถุประสงค์ให้แสดงออกในรูปลักษณะ
น้อยเพียงใด
- 1.4 การใช้เวลามากไป น้อยไป หรือพอดี
- 1.5 เนื้อหาของสื่อใช้ประโยชน์ได้ดีสำหรับบทเรียนนั้นมากน้อยเพียงใด เช่น เป็นตัว
แบบให้นักเรียนทำตาม หรือเป็นแนวทางให้นักเรียนใช้แก้ปัญหาทำนองเดียวกันกับที่สื่อเสนอ
ได้มากน้อยเพียงใด
- 1.6 สื่อแต่ละชนิดมีคุณค่าโดยสรุปเพิ่มพูนประสิทธิภาพการเรียนรู้ดีขึ้นหรือไม่ เพียงใด
- 1.7 สื่อการสอนนั้นคุ้มค่ากับเวลาความพยายาม และค่าใช้จ่ายไหม

2. การประเมินผลเทคนิคที่ใช้

- 2.1 วิธีการเสนอสื่อของครู มีความน่าสนใจ เข้าใจ ยั่วเย้า อยากเรียน อยากทำเป็นที่พอใจหรือไม่เพียงใด
- 2.2 ความสามารถในการใช้สื่อของครู ชำนาญมากน้อยอย่างไร คล่องแคล่ว ทัน
กาลเวลา มีปัญหาไหม ต้องการความช่วยเหลือจากทางโรงเรียนไหม
- 2.3 ข้อประเด็นปัญหาต่าง ๆ หรืองานที่มอบหมายให้นักเรียนทำ ให้รายละเอียดชัดเจน
หรือเหมาะสมกับกลุ่มดีไหม หรือต้องแก้ไขอย่างไร
- 2.4 การเตรียมความพร้อมสำหรับนักเรียน – ครูทำได้ดีหรือไม่ เพียงใด
- 2.5 กิจกรรมต่าง ๆ อันเกิดจากการใช้สื่อการสอนนั้นขาดการยั่วเย้าหรือเข้าใจให้เด็ก
อยากทำหรือไม่ หรือขาดความสำคัญบางอย่างหรือไม่ ความสำคัญอะไร
- 2.6 ครูผู้สอนเปิดโอกาสในการร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ให้แก่นักเรียนเพียงพอไหม
- 2.7 การเตรียมตัวครู คิดว่าเพียงพอหรือไม่ มีจุดดี จุดเด่น จุดบกพร่องอะไรบ้าง
- 2.8 การเลือกสื่อทำได้ดีเพียงใด มีข้อบกพร่องอะไรบ้างหรือไม่ ต้องการความช่วยเหลือ
จากทางโรงเรียนในด้านใดบ้างไหม

2.9 เทคนิคการตั้งคำถามของครูกับสื่อที่ใช้มีข้อใดดี ข้อใดต้องปรับปรุงบ้าง จะปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

2.10 เทคนิคการให้รางวัลหรือเสริมแรงทำได้เป็นที่พอใจไหม

2.11 เทคนิคการให้นักเรียนฝึกปฏิบัติมีจุดเด่น จุดบกพร่องอะไรบ้าง

ประโยชน์ของสื่อการสอน

สมบัติ แสงรุ่งเรืองได้กล่าวถึงประโยชน์ของสื่อการสอน (สมบัติ แสงรุ่งเรือง. 2524 : 115) ดังนี้

1. ทำให้นักเรียนสนใจ และมีความอยากรู้อยากเห็น
2. ทำให้นักเรียนเรียนได้ง่ายขึ้นและจำบทเรียนได้ดี
3. ย่นเวลาและระยะทางกับสถานที่ได้
4. ย่อขนาดของสิ่งของที่ไม่สามารถจะนำเข้ามาในห้องเรียนได้
5. ช่วยให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์

รุ่งทิวา จักรกร (2529 : 133) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของสื่อการสอนไว้ ดังนี้

1. กระตุ้นความสนใจให้แก่ผู้เรียนเกิดความรู้สึกรู้อยากเรียน
2. ทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น เพราะสื่อการสอนสามารถแปลงสิ่งที่เป็นนามธรรมให้เป็นรูปธรรม ทำให้ประหยัดเวลาและเกิดความเข้าใจตรงกัน

3. สามารถย่อขนาดหรือขยายขนาดของสิ่งที่จะนำมาเรียนแทนของจริงได้

4. ทำให้จดจำได้นานกว่าฟังอย่างเดียว
5. มีส่วนเสริมสร้างความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้เรียนอย่างยิ่ง การได้พบเห็นสื่อการสอนที่น่าสนใจใหม่ ๆ จะเสริมความคิดเดิมให้เกิดเป็นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี

4.4 ด้านการวัดและประเมินผล

ความคาดหวังจากการเรียนอาชีวศึกษาของครูผู้สอนก็เหมือนกับการคาดหวังการเรียนวิชาอื่น ๆ คือ ต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถอันเป็นทักษะทางสมองที่จะต้องทำความรู้จักและเข้าใจกฎเกณฑ์ หลักการทฤษฎีทางเทคโนโลยี จนถึงขั้นคิดอ่านนำไปประยุกต์เป็นเครื่องมืออุปกรณ์ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ในการที่จะฝึกปฏิบัติงานจริงตามสภาพของสถานประกอบการ นอกจากนั้นการที่จะให้ผู้จบอาชีวศึกษาสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ทุกคนจะต้องได้รับการพัฒนาทางด้านเจตพิสัย เพื่อให้มีพฤติกรรมมารแสดงออกในสิ่งที่สังคมยอมรับและยึดถือคุณค่าต่าง ๆ อันเป็นมาตรฐานของสังคม

การประเมินผลงานทางด้านอาชีวศึกษานั้น บางรายวิชาจะสามารถกำหนดได้ชัดเจนว่าเป็นการประเมินความรู้ภาคทฤษฎีในวิชาอาชีพหรือวิชาเทคโนโลยี บางวิชาที่เน้นการฝึกปฏิบัติ ผู้สอนก็สามารถกำหนดได้ชัดเจนว่ากำลังประเมินผลการฝึกทักษะ โดยเริ่มประเมินไปตามใบงานที่

ต่าง ๆ ที่ได้เตรียมไว้ให้ผู้เรียนฝึก แต่ในบางวิชาที่มีทั้งการเรียนภาคทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติไปด้วยกัน การประเมินจะต้องกระทำควบคู่ไปในคราวเดียว โดยภาคทฤษฎีนั้นก็จะมีการประเมินความรู้ในเนื้อหาภาคทฤษฎีโดยแท้ ภาคทฤษฎีของการปฏิบัติงาน ความรู้เบื้องหลังประกอบการฝึกทักษะ และการประเมินการฝึกงานโดยแท้ (วีรพันธ์ สิทธิพงศ์. 2544 : 459)

ความหมายของการวัดและประเมินผล

เกษม สหรัยทิพย์ (2531 : 2) ให้ความหมายของคำว่า การวัดไว้ว่า การวัดผลหมายถึง การกำหนดจำนวนหรือค่าต่าง ๆ ให้กับสิ่งของหรือปรากฏการณ์ใด ๆ อย่างมีกฎเกณฑ์ตามที่ได้ตกลงและยอมรับร่วมกัน

กังวล เทียนกัณฑ์เทศน์ (2536 : 16) ให้ความหมายของการวัด ไว้ว่า การวัดผลหมายถึง กระบวนการบอกปริมาณหรือคุณภาพของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นตัวเลข หรือสัญลักษณ์ใด ๆ ที่ตกลงกันไว้แล้ว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของสิ่งที่จะวัด และวัตถุประสงค์ของการวัด

พิตร ทองชั้น (2524 : 3) ให้ความหมายของการวัด ไว้ว่า การวัดผลหมายถึง การใช้เครื่องมือเครื่องไม้ ในการค้นหาหรือการตรวจสอบเพื่อต้องการทราบปริมาณ จำนวนหรือคุณภาพ ในสิ่งของหรือตัวบุคคล

มัทนที กุฎาภา (2542 : 3) ให้ความหมายของการวัด ไว้ว่าหมายถึงกระบวนการบ่งชี้ผลผลิต หรือคุณลักษณะ ที่วัดได้จากเครื่องมือวัดผลประเภทใดประเภทหนึ่งอย่างมีระบบ

อรนุช ศรีสะอาด (2534 : 7) ให้ความหมายของการวัด ไว้ว่าหมายถึง กระบวนการเพื่อให้ได้มาซึ่งตัวเลขหรือสัญลักษณ์ที่มีความหมายแทนคุณลักษณะหรือคุณภาพของสิ่งที่จะวัด โดยใช้เครื่องมือวัดที่มีประสิทธิภาพ เพื่อชี้หารายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งที่วัดว่ามีจำนวนหรือปริมาณเท่าใด

อรนุช ศรีสะอาด (2534 : 8) ให้ความหมายของการประเมินผล ไว้ว่าหมายถึง กระบวนการตัดสินคุณค่า ตัดสินใจ วินิจฉัยหรือลงสรุปสิ่งที่ได้จากการวัดผลอย่างมีหลักเกณฑ์

มัทนที กุฎาภา (2542 : 3) ให้ความหมายของการประเมินผลไว้ว่า หมายถึง กระบวนการในการตัดสินใจ พิจารณา วินิจฉัย ตีราคาคุณค่าของสิ่งทีวัดว่ามีความเหมาะสมกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้หรือไม่เพียงใด ซึ่งจะต้องเป็นกระบวนการที่เป็นไปอย่างมีระบบและมีระเบียบแบบแผน จะเห็นว่าการประเมินผลเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นต่อเนื่องจากการวัดผลเป็นการนำเอาผลที่ได้จากการวัดมาใช้เป็นสิ่งที่พิจารณาตัดสิน โดยเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐานที่ตั้งไว้

กังวาน เทียนกัณฑ์เทศน์ (2536 : 16) ให้ความหมายของการประเมินผล ไว้ว่า หมายถึง การตัดสินหรือลงความเห็นใด ๆ จากผลของการวัด วิเคราะห์ผลที่วัดได้หรือหลักฐานอื่น ๆ ประกอบการลงความเห็น หรือเป็นกระบวนการประเมินค่าขั้นสุดท้ายว่า วัตถุประสงค์ของการศึกษาได้บรรลุวัตถุประสงค์เพียงไร ทั้งนี้โดยการพิจารณาผลที่ได้จากผลของการวัด และส่วนประกอบอื่นเพื่อการประเมินค่าที่เหมาะสม

สรุป การวัดและประเมินผล เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกัน เพราะการวัดเป็นไปเพื่อการประเมินว่าดีแล้ว เก่งอ่อนเพียงใด สิ่งใดบ้างที่ต้องแก้ไขปรับปรุงพัฒนา ถ้าเป็นผลของการเรียนรู้ก็ต้องเทียบกับวัตถุประสงค์ ว่าการเรียนรู้บรรลุวัตถุประสงค์เพียงใด สอนซ่อมเสริมหรือเรียนซ้ำผ่าน ไม่ผ่าน เลื่อนชั้น ไม่เลื่อนชั้น การวัดผลจึงเป็นไปเพื่อการประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลด้านอาชีวศึกษา

เครื่องมือในการวัดผลการเรียนการสอนด้านอาชีวศึกษานั้นมีหลายอย่างหลายวิธี แต่ละวิธีมีลักษณะ วิธีใช้และคุณประโยชน์แตกต่างกัน ผู้นำไปใช้จะต้องทราบว่าเครื่องมือชนิดใดควรใช้ในโอกาสและสถานการณ์ใดจึงจะเหมาะสม วิธีการหรือเครื่องมือวัดผลการเรียนการสอนที่นิยมใช้กันมีอยู่ด้วยกัน 5 วิธีดังนี้ (วีรพันธ์ สิทธิพงศ์. 2544 : 462 - 465)

1. แบบทดสอบ

แบบทดสอบเป็นเครื่องมือวัดผลที่สำคัญยิ่งและใช้มากที่สุดเมื่อเทียบกับเครื่องมืออื่น ๆ แบบทดสอบที่ดีจะช่วยให้ผู้สอนทราบสภาพของผู้เรียนและของผู้สอนเองว่าเป็นเช่นไร มีด้านใดดีหรือด้อย ควรจะปรับปรุงอย่างไร เหล่านี้ เป็นต้น

แบบทดสอบหมายถึงชุดคำถามหรือกลุ่มของงานใด ๆ ที่สร้างขึ้นมาแล้วนำไปทำให้ผู้เรียนหรือผู้สอบแสดงพฤติกรรมตามที่ต้องการออกมา โดยผู้สอนสามารถสังเกตและวัดได้ บางครั้งแบบทดสอบมีลักษณะเป็นคำสั่งให้ปฏิบัติ เช่น ผู้สอนสั่งให้ผู้เรียนกระโดดเอามือแตะแป้นบาสเกตบอล เพื่อวัดว่าผู้เรียนสามารถกระโดดได้สูงเพียงไร เป็นต้น

1.1 ประเภทของแบบทดสอบ แบบทดสอบที่ใช้ทางอาชีวศึกษามีแตกต่างกันหลายประเภท แล้วแต่หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนก โดยทั่วไปจะอาศัยหลัก 5 ประการ ต่อไปนี้ในการแบ่งแบบทดสอบ

- 1.1.1 แบ่งตามสมรรถภาพที่จะวัด
- 1.1.2 แบ่งตามจุดมุ่งหมายในการสร้าง
- 1.1.3 แบ่งตามลักษณะการกระทำหรือการตอบ
- 1.1.4 แบ่งตามเวลาที่กำหนดให้ตอบ
- 1.1.5 แบ่งตามจุดมุ่งหมายในการใช้ประโยชน์

ซึ่งจะนำเสนอเฉพาะการแบ่งแบบทดสอบ 2 แบบแรกที่มีใช้กันส่วนใหญ่ในวงการอาชีวศึกษา

1.1.1 แบบทดสอบแบ่งตามสมรรถภาพที่จะวัด จะแบ่งได้เป็น

1.1.1.1 แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ (Achievement Test)

1) แบบทดสอบที่ผู้สอนสร้าง (Teacher Made Test) เพื่อใช้สำหรับ

- ปรับปรุงการเรียนการสอน (Formative Test)
- ประเมินผลการเรียนการสอน (Summative Test)

2) แบบทดสอบมาตรฐาน (Standardized Test)

1.1.1.2 แบบทดสอบความถนัด (Aptitude Test) แยกเป็น

- 1) แบบทดสอบความถนัดทางการเรียน (Scholastic Aptitude Test)
- 2) แบบทดสอบความถนัดจำเพาะพิเศษ (Specific Aptitude Test)

1.1.1.3 แบบทดสอบบุคคลและสังคม (Personal – Social Test) แยกเป็น

- 1) แบบวัดทัศนคติ (Attitude Test)
- 2) แบบวัดความสนใจ (Interest Test)
- 3) แบบวัดความสามารถในการปรับตัว (Adjustment Test)

1.1.2 แบบทดสอบแบ่งตามจุดมุ่งหมายในการสร้าง จะแบ่งได้เป็น

1.1.2.1 แบบทดสอบอัตนัยหรือความเรียง (Subjective Test or Essay Type)

- 1) แบบจำกัดคำตอบ (Restricted Response)
- 2) แบบไม่จำกัดคำตอบ (Extended Response)

1.1.2.2 แบบทดสอบปรนัย (Objective Test)

- 1) แบบเติมคำ (Completon)
- 2) แบบถูกผิด (True – False)
- 3) แบบจับคู่ (Matching)
- 4) แบบเลือกตอบ (Multiple Choices)

2. การสังเกต

การสังเกตเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นการรวบรวมอย่างมีระบบและมีจุดมุ่งหมายว่าจะพิจารณาเรื่องใด ปรากฏการณ์ใด โดยการเฝ้าติดตามดูอย่างเอาใจใส่ และพิจารณารายละเอียดต่าง ๆ ตั้งแต่ความเป็นไปและความเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่ต้องการจะศึกษาอย่างใกล้ชิดในระยะเวลาที่กำหนดไว้

การสังเกตเป็นเครื่องมือวัดผลชนิดหนึ่งที่นิยมใช้กันมาก เครื่องมือชนิดนี้ใช้ผู้สอนหรือตัวบุคคลทำหน้าที่ในการวัด โดยใช้ประสาทสัมผัสเป็นเครื่องมือสื่อความหมาย

ในการเรียนการสอน สิ่งที่คุณสอนจะสังเกตผู้เรียนคือผลงานและพฤติกรรมของผู้เรียน เช่น สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในขณะที่เรียนว่ามีความสนใจในบทเรียนเพียงไร มีความขยันหมั่นเพียรหรือไม่ ให้ความร่วมมือในการทำงานกลุ่มมากน้อยแค่ไหน เป็นต้น

ผลงานของผู้เรียนที่จะสังเกตได้ เช่น สมุดแบบฝึกหัดของผู้เรียน สมุดรายงานตลอดจนงานฝีมือ เช่น สมุดวาดเขียน งานประดิษฐ์ เป็นต้น

มีหลายสิ่งหลายอย่างที่ไม่สามารถใช้การสังเกตวัดได้ เช่น อารมณ์ ความรู้สึก ทัศนคติ ความคิดเห็น เหตุผล เป็นต้น ซึ่งล้วนแต่เป็นนามธรรมทั้งสิ้น การวัดสิ่งเหล่านี้ต้องใช้วิธีการกระตุ้นให้เขาแสดงอารมณ์ ความรู้สึก ทัศนคติ ฯลฯ ออกมาในรูปของพฤติกรรมก่อน เช่น พูด ทำ เขียน แล้วจึงไปวัดที่พฤติกรรมนั้น ๆ

การสังเกตเป็นเครื่องมือวัดผลที่ใช้ประกอบกับเครื่องมือวัดผลชนิดอื่น ๆ เช่น การให้ปฏิบัติจริง (ในการพิจารณาวิธีการปฏิบัติงานหรือสังเกตพฤติกรรมในระหว่างการทำงานนั้น ๆ) แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) การบันทึก (Anecdotal record) การประมาณค่า (Rating) การจัดอันดับ (Ranking) เป็นต้น

3. การสัมภาษณ์

การสัมภาษณ์เป็นวิธีรวบรวมข้อมูลโดยการพูดคุย ชักถามกับบุคคลที่เราต้องการข้อมูลโดยตรง มีการชักถามโต้ตอบซึ่งกันและกันได้ สิ่งสำคัญในการสัมภาษณ์ก็คือผู้สัมภาษณ์จะต้องหาวิธีการชักถามให้ได้คำตอบตรงตามจุดมุ่งหมาย ต้องระวังไม่ให้ออกนอกเรื่องมากนัก และเมื่อการสัมภาษณ์สิ้นสุดลง ต้องแน่ใจว่าผู้ให้สัมภาษณ์ไม่ได้เกิดความไม่สบายใจอันเนื่องจากการสัมภาษณ์แต่อย่างใด และต้องใช้เขารู้ตัวว่าเขามีความสำคัญและได้ประโยชน์จากการสัมภาษณ์

4. แบบสอบถามและแบบสำรวจต่าง ๆ

4.1 แบบสอบถาม

เป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นเพื่อวัดความคิดเห็นหรือข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับความสนใจปัญหา ความต้องการ ข้อคิดเห็นและเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการจะทราบ แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ใช้วัดสิ่งเดียวกันได้ ต่างกันที่ว่า

แบบสอบถาม ถามด้วยตัวหนังสือ ผู้ตอบก็ตอบด้วยตัวหนังสือ

แบบสัมภาษณ์ ถามด้วยคำพูด ผู้ตอบก็ตอบด้วยคำพูด

การใช้แบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลนิยมใช้ 2 วิธี คือ การส่งแบบสอบถามด้วยตัวผู้สำรวจเอง กับการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ประเภทของแบบสอบถามที่ใช้ในวงการอาชีวศึกษา จะมี 3 แบบคือ

1) แบบสอบถามแบบปลายเปิด (Opened Form) เป็นแบบสอบถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นได้อย่างกว้างขวาง โดยผู้สร้างจะตั้งคำถามอย่างกว้าง ๆ

2) แบบสอบถามปลายปิด (Closed Form) เป็นแบบสอบถามที่ผู้สร้างต้องการให้ผู้ตอบตอบคำถามเฉพาะที่กำหนดไว้ให้เท่านั้น

3) แบบสอบถามชนิดรูปภาพ (Pictorial Form) บางครั้งใช้ภาพวาดหรือภาพถ่ายเป็นแบบสอบถาม โดยให้ตอบเป็นคำพูดหรือข้อความที่รู้สึกกับภาพนั้น โดยเขียนบรรยายหรือตอบตามข้อความที่กำหนดไว้ก็ได้

4.2 แบบตรวจสอบรายการ

เป็นเครื่องมือที่สำรวจรายการต่าง ๆ สำหรับให้ผู้เรียนและผู้สอนกาเครื่องหมาย เพื่อแสดงว่า มี - ไม่มี ชอบ - ไม่ชอบ เห็นด้วย - ไม่เห็นด้วย ฯลฯ ผลการวัดจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้ตอบเป็นสำคัญว่ายินดีให้ความจริง และสามารถวินิจฉัยว่าตนเองมีหรือไม่มีสิ่งนั้นได้อย่างถูกต้องหรือไม่และตอบครบรายการที่ถามหรือไม่

4.3 แบบสำรวจ

เป็นเครื่องมือวัดทำนองเดียวกับแบบตรวจสอบรายการ ที่ใช้วัดว่าผู้ตอบมีหรือไม่มีในสิ่งที่ต้องการวัดหรือไม่ แต่มักจะใช้ถามเรื่องหนึ่งใดโดยเฉพาะ ส่วนใหญ่ใช้ในการสำรวจบุคลิกภาพ แนวการถามจะไม่ถามตรง ๆ แต่จะสมมติสถานการณ์ขึ้นมาให้ผู้เรียนตอบ แล้วแปลมาเป็นคุณลักษณะต่าง ๆ จะไม่ถามตรง ๆ ว่า “ เธอชอบทรมานสัตว์ไหม ” แต่อาจถามว่า “ เธอชอบปลูกต้นไม้หรือเลี้ยงปลากัด ” เป็นต้น

5. มาตรฐานประมาณค่า

มาตรฐานประมาณค่าแตกต่างจากแบบตรวจสอบรายการตรงที่มาตรฐานประมาณค่าสามารถระบุสถานภาพและคุณภาพของสิ่งที่เราจะวัดได้ สามารถจำแนกคุณภาพของสิ่งที่วัดได้ ส่วนแบบตรวจสอบรายการเป็นแต่เพียงวัดว่าผู้เรียนได้แสดงออกหรือกระทำสอดคล้องตามรายการที่กำหนดไว้หรือไม่ มาตรฐานประมาณค่าเป็นวิธีการบันทึกและการรายงานผลการตัดสินใจของผู้สังเกตอย่างมีระบบ

มาตรฐานประมาณค่าเป็นการพิจารณาเรียงอันดับปริมาณหรือคุณภาพอย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเปรียบเทียบกับบุคคลหรือสิ่งที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน ประเภทเดียวกัน

การจัดอันดับและประมาณค่าพฤติกรรมอาจจะทำในขณะที่พฤติกรรมนั้นกำลังเกิดขึ้น เช่น ขณะรายงานอยู่หรือหลังจากพฤติกรรมนั้นเกิดขึ้นและเสร็จสิ้นแล้วก็ได้

ประโยชน์ของการวัดผลการศึกษา

ผลที่ได้จากการใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จะช่วยให้เกิดประโยชน์แก่ครูและคณะ (มัณฑน์ ฤฎาคาร. 2542 : 10 - 12) ดังต่อไปนี้

ประโยชน์ทางการเรียนการสอน

1. ช่วยครูให้ทราบพื้นฐานความรู้พฤติกรรมเบื้องต้นและความสามารถของนักเรียนอันจะเป็นแนวทางในการกำหนดจุดมุ่งหมายของการสอน สามารถเลือกวิธีสอนและกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม

2. ช่วยให้ครูทราบว่าความรู้ความสามารถของนักเรียนได้เจริญงอกงามเพิ่มขึ้นหรือพัฒนาขึ้นจากเดิมมากน้อยเพียงใด อันจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมการสอนด้วยการสอนเสริมหรือสอนซ่อมนักเรียนเป็นรายบุคคล รายกลุ่ม

3. ช่วยให้ครูทราบว่าตนเองได้ทำการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายต่าง ๆ เหล่านั้นได้มากน้อยเพียงใด อันจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงเทคนิคการสอน อุปกรณ์การสอนของตนเอง

4. ช่วยให้ครูสามารถทำรายงานผลการเรียนแจ้งให้แก่ผู้ปกครองทราบ อันจะเป็นแนวทางในการพบกันเพื่อปรึกษาหารือ ร่วมมือกัน ระหว่างครูกับผู้ปกครองถึงพฤติกรรมของนักเรียนทั้งที่บ้านและทางโรงเรียน

5. ช่วยให้นักเรียนรู้ระดับความสามารถของตนเองว่าเก่งหรืออ่อนวิชาใด ทราบข้อดี ข้อบกพร่องของตนเอง และจะได้ปรับปรุงแก้ไขทำความเข้าใจกับบทเรียนให้ดีขึ้น

6. ช่วยให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดการพัฒนาทางการเรียน

7. ช่วยให้นักเรียนเกิดประสบการณ์แห่งการเรียนรู้ สามารถรู้จักคิด รู้จักวิเคราะห์ สรุป เปรียบเทียบ นำไปใช้ อันจะเป็นแนวทางในการรู้จุดมุ่งหมายทางการเรียนของตนเอง

ประโยชน์ทางการแนะแนว

ผลที่ได้จากการใช้แบบสอบถามหรือแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วัดความสนใจ วัดเจตนาคติ วัดบุคลิกภาพ วัดความถนัดต่าง ๆ จะช่วยทำให้เกิดประโยชน์แก่ครูแนะแนว ดังต่อไปนี้

1. ช่วยให้ทราบถึงความถนัดเฉพาะอย่างของนักเรียนซึ่งจะเป็นแนวทางในการเลือกวิชาเรียนในโรงเรียน

2. ช่วยให้ทราบแนวทางหรือแนวโน้มของความรู้ความสามารถของนักเรียน ซึ่งจะทำให้สามารถพยากรณ์การศึกษาต่อของนักเรียนได้

3. ช่วยให้ทราบแนวทางหรือแนวโน้มของตนเองว่าเมื่อจบการศึกษาแล้วจะเลือกประกอบอาชีพทางด้านใด

4. ช่วยให้ทราบถึงปัญหาส่วนตัวของนักเรียนแต่ละคน อาจจะเป็นปัญหาทางการเรียน ปัญหาทางอารมณ์ หรือปัญหาทางสังคม ทำให้หลาย ๆ ฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ประโยชน์ทางการบริหาร

ผลที่ได้จากแบบทดสอบทุกชนิด พร้อมทั้งแบบประเมินผลการปฏิบัติงานต่าง ๆ จะช่วยทำให้เกิดประโยชน์แก่ผู้บริหารดังต่อไปนี้

1. ช่วยให้การวางแผน การจัดระบบ การปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนเป็นไปอย่างเหมาะสม เช่น การจัดแผนการสอน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนการสอน การจัดการบริการต่าง ๆ การคัดเลือกนักเรียนเข้าโรงเรียน เป็นต้น

2. ช่วยให้ทราบสถานภาพที่แท้จริงของโรงเรียน ทราบมาตรฐานความรู้ความสามารถของนักเรียนว่าสูงขึ้นหรือต่ำลง ทราบมาตรฐานความรู้ความสามารถของครูว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด เมื่อเทียบกับระหว่างโรงเรียน ระหว่างจังหวัด และระหว่างภาค

3. ช่วยให้เกิดการเชื่อมโยง มีความสัมพันธ์กันระหว่างโรงเรียน ครู และผู้ปกครองโดยผลการเรียนที่ทางโรงเรียนแจ้งให้ผู้ปกครองทราบในทุกระยะ

4. ช่วยให้ได้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการตัดสินใจที่เหมาะสม ในการปฏิบัติงานต่าง ๆ

ประโยชน์ทางการวิจัย

ผลที่ได้จากแบบทดสอบชนิดต่าง ๆ จะสามารถนำไปเป็นข้อมูลอย่างดีสำหรับการวิจัย เพื่อหาข้อเท็จจริง และเพื่อหาทางแก้ไขในเรื่องต่อไปนี้

1. หลักสูตรการสอน

2. ขบวนการเรียนการสอน

3. อุปกรณ์การสอน
4. ขบวนการเรียนรู้
5. นโยบาย
6. การบริหาร
7. การปรับปรุงแบบทดสอบ

4.5 ด้านผู้เรียน

คุณลักษณะทั่วไปของผู้เรียนหมายถึง ลักษณะหรือคุณสมบัติที่พึงมีในตัวบุคคลที่จะเข้าเรียนอาชีวศึกษาได้ การที่บุคคลจะเข้าศึกษาในสถานศึกษาใดก็ตาม ควรจะมีการสำรวจตนเองว่ามีคุณลักษณะเหมาะสมกับธรรมชาติของสาขาวิชาแต่ละประเภทหรือไม่ และต้องมีส่วนประกอบอื่นอีก เช่น ความสนใจ ความถนัดตามธรรมชาติ ทักษะ ทักษะการตัดสินใจ จะนั้นในเบื้องต้นการตรวจสอบตนเองในคุณสมบัติและลักษณะที่มีอยู่ในตนเองจึงเป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับการเรียนอาชีวศึกษา ทั้งนี้เพราะถ้าผู้เรียนมีคุณสมบัติครบถ้วนมากที่สุดตามลักษณะธรรมชาติของสาขาวิชาแต่ละประเภทจะทำให้กำลังคนทางด้านอาชีวศึกษามีคุณภาพ อันจะนำไปสู่ปัจจัยที่เป็นข้อได้เปรียบในการแข่งขัน 4 ประการ (สมพร ไชยะ. 2544 : 75) คือ

1. การมีคุณภาพของประชากรกับกำลังคน ถ้าประเทศใดหรือหน่วยงานใดมีประชากรที่คุณภาพสูงมีกำลังคนเพียงพอ จะแข่งขันกับใครก็ได้
2. มีขีดความสามารถในการจัดการ
3. มีระบบสารสนเทศ คือ ข่าวดารข้อมูลที่มีสมบูรณ์ เพียงพอที่จะใช้ในการตัดสินใจ
4. มีเทคโนโลยีที่เหมาะสมพึ่งพาตนเองได้

ผู้ที่ตั้งใจจะศึกษาเล่าเรียนทางอาชีวศึกษาจึงควรมีลักษณะทั่วไปโดยเฉพาะพื้นฐานต่าง ๆ (สมพร ไชยะ. 2539 : 250 – 256) ดังนี้

1. **มีสติปัญญาสูงพอ** เหมาะสมกับวิชาอาชีพที่จะเรียน และความต้องการของผู้เรียนว่าต้องการจะมีอาชีพอยู่ในระดับใดเป็นเบื้องต้น

2. **มีความสนใจ** มีทัศนคติที่ดี และมีความถนัดเหมาะสมกับอาชีพที่ต้องการจะเรียน เพราะตามปกติแล้วบุคคลต่าง ๆ มีความสนใจ ทักษะ และความถนัดในด้านต่าง ๆ แตกต่างกันไปอยู่แล้ว ซึ่งถือว่าเป็นลักษณะพิเศษประจำของแต่ละบุคคล ในการเรียนวิชาอาชีพนั่นไม่เพียงแต่ต้องการเพียงแต่จะให้ไปประกอบอาชีพได้เพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่ต้องการให้ประกอบอาชีพได้ด้วยดี มีความเจริญในอาชีพนั้นด้วย

3. **มีสุขภาพของร่างกายและจิตใจเหมาะสมกับวิชาชีพนั้น** อาชีพแต่ละอย่างย่อมต้องการสุขภาพร่างกายและจิตใจไม่เหมือนกัน เพราะในการประกอบอาชีพแต่ละอย่างจะใช้วัยวะส่วนต่าง ๆ ทางร่างกายแตกต่างกันออกไป ฉะนั้นผู้ที่เรียนอาชีวศึกษาในแต่ละสาขาควรจะต้องคำนึงถึงสุขภาพทางร่างกายและจิตใจของตนเองด้วยว่าเหมาะสมต่อวิชาชีพนั้น ๆ หรือไม่

4. ความมุ่งมั่นและจริงจังในวิชาชีพนั้น มีคนเป็นจำนวนมากฝันใจประกอบอาชีพของตนเอง อาจจะเป็นเพราะไม่มีโอกาสจะประกอบอาชีพอื่นได้ หรืออยู่ในภาวะจำยอมบางประการที่ต้องประกอบอาชีพจริง ทำให้ขาดความก้าวหน้าในอาชีพนั้น จึงคิดจะเปลี่ยนอาชีพทันทีที่มีโอกาส โดยปกติถ้าไม่มีความมุ่งมั่นจริงจังและไม่สนใจในอาชีพของตนเองแล้ว จะทำให้มีทัศนคติที่น้อยต่ออาชีพนั้น และอาจจะเลยไปถึงดูถูกอาชีพที่ตนประกอบอยู่บางคนอาจจะไม่ยอมบอกว่าตนเองประกอบอาชีพอะไรทั้ง ๆ ที่เป็นอาชีพสุจริต ทั้งนี้ เพราะตนเองมีความรู้สึกที่อาชีพนั้นไม่เหมาะสมกับตนเอง ดังนั้น การที่ผู้เรียนจะตัดสินใจเรียนอาชีวศึกษาในสาขาใด ๆ ก็ตาม ควรให้ความสนใจอันจะนำไปสู่ความมุ่งมั่นและจริงจังในวิชาชีพนั้น ๆ ด้วย

5. ควรมีโอกาสที่จะประกอบอาชีพตามที่ได้ศึกษา เพราะการอาชีวศึกษานั้นมุ่งหมายให้ผู้เรียนจบแล้วออกไปประกอบอาชีพในสาขาวิชาที่เรียนมา ฉะนั้นโอกาสที่ผู้เรียนจะสามารถออกไปประกอบอาชีพนั้น ๆ ได้ ควรนำไปประกอบการตัดสินใจเข้าเรียนของผู้ที่จะเรียนทางอาชีวศึกษา

6. การมีโอกาที่จะเรียนจนสำเร็จการศึกษา การที่จะตัดสินใจเรียนอาชีวศึกษาคือการคาดการณ์ว่าจะมีโอกาสที่ศึกษาได้จบตามหลักสูตร เพราะการศึกษาในทางอาชีวศึกษานั้นค่อนข้างจะมีค่าใช้จ่ายสูงทั้งส่วนตัวและสถานศึกษา ถ้าหากเข้าศึกษาไปแล้วโอกาสที่จะจบการศึกษามีน้อยหรือไม่จบการศึกษา จะทำให้เสียทั้งเวลาโอกาสและทรัพย์สิน ดังนั้น จึงควรมีการพิจารณาให้ถ่องแท่ว่าจะมีโอกาสจบการศึกษาหรือไม่ ประกอบการตัดสินใจเข้าเรียน

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษาด้านทักษะและเทคนิค

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษาด้านทักษะและเทคนิค หมายถึง คุณสมบัติในตัวผู้เรียนที่สามารถนำความรู้ทางด้านวิชาชีพเฉพาะไปปฏิบัติงานได้ถูกต้องเหมาะสม มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีทักษะในการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ห้องปฏิบัติการ มีจรรยาบรรณวิชาชีพ คุณลักษณะทางเทคนิคมีความสำคัญไม่แพ้ทักษะ ทั้งนี้เพราะทักษะหรือฝีมือทำให้บุคคลผลิตชิ้นงานต่าง ๆ ที่ต้องการได้อย่างเรียบร้อย ประณีต ตามระดับความสามารถของทักษะ ส่วนความรู้ทางเทคนิคจะช่วยให้มีฝีมือได้ถูกต้องตามกระบวนการผลิต อันจะทำให้สามารถประกอบการทำงานได้รวดเร็ว (สมพร ไชยะ. 2544 : 105) กรมอาชีวศึกษาได้กำหนดนโยบายบูรณาการคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม โดยกำหนดสัดส่วนคะแนนด้านคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์อย่างสม่ำเสมอ โดยไม่เกินกว่าร้อยละ 20 ของคะแนนรวม ซึ่งเกี่ยวข้องกับด้านทักษะและการประกอบอาชีพของผู้เรียนอาชีวศึกษา ดังนี้

1. มีมนุษยสัมพันธ์ มีพฤติกรรมบ่งชี้ คือ

- 1.1 แสดงกิริยาท่าทางสุภาพ
- 1.2 พุดจาสุภาพ
- 1.3 ช่วยเหลือผู้อื่น

- 1.4 ไม่เอาเปรียบผู้อื่น
- 1.5 ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
- 1.6 ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น
- 1.7 ยอมรับความสามารถของผู้อื่น
- 1.8 ร่วมรับผิดชอบผลงานของกลุ่ม
- 1.9 ชื่นชมยินดีเมื่อผู้อื่นประสบความสำเร็จ
- 1.10 เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
- 2. ความรับผิดชอบ มีพฤติกรรมบ่งชี้ คือ**
 - 2.1 มีการเตรียมความพร้อมในการเรียนและการปฏิบัติงาน
 - 2.2 ปฏิบัติงานถูกต้องตามขั้นตอนที่เหมาะสม
 - 2.3 ปฏิบัติงานด้วยความตั้งใจ
 - 2.4 ปฏิบัติงานด้วยความละเอียดรอบคอบ
 - 2.5 ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนด
 - 2.6 มีความเพียรพยายามในการเรียนและการปฏิบัติงาน
 - 2.7 ไม่เพิกเฉยต่อสิทธิและหน้าที่ของตนเอง
- 3. การพึ่งตนเอง มีพฤติกรรมบ่งชี้ คือ**
 - 3.1 สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้
 - 3.2 สามารถทำงานให้ลุล่วงภายใต้ข้อที่กำหนด
 - 3.3 หารายได้ระหว่างเรียนโดยสุจริตและถูกต้องตามทำนองคลองธรรม
- 4. ความปลอดภัย มีพฤติกรรมบ่งชี้ คือ**
 - 4.1 ปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความปลอดภัยต่อตนเอง
 - 4.2 ปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความปลอดภัยต่อผู้อื่น
 - 4.3 ปฏิบัติงานโดยคำนึงถึงความปลอดภัยต่อส่วนรวม

สรุป คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษาด้านทักษะและเทคโนโลยีมีเป้าหมายให้ผู้เรียนเป็นผู้มีปัญญา มีทักษะในการจัดการ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่เรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและการประกอบอาชีพ สามารถสร้างอาชีพและพัฒนาอาชีพให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ และเพื่อให้มีทักษะในงานอาชีพระดับชำนาญการเฉพาะทาง สามารถนำไปประกอบอาชีพและพัฒนางานอาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษาด้านบุคลิกภาพและเจตคติ

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษาด้านบุคลิกภาพและเจตคติ หมายถึง ลักษณะนิสัยที่เด่นประจำตัวของแต่ละบุคคลซึ่งได้รับอิทธิพลจากหลายด้าน เช่น ประสบการณ์ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ผสมผสานรวมกันเป็นพฤติกรรม ระบบที่เป็นเอกลักษณ์ของบุคคล และแสดงออกมาในลักษณะท่าทาง การแต่งกาย กิริยามารยาท มีความกระตือรือร้น มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี รวมถึงการมีวิญญูณของความเป็นมืออาชีพในสาขาวิชาที่ตนได้ศึกษาเล่าเรียนมา โดยมีทั้ง ความคิด ความเชื่อที่บุคคลมีต่อสิ่งต่าง ๆ ความรู้สึกที่ดี ไม่ดี ชอบไม่ชอบต่อสิ่งต่าง ๆ และแนวโน้มที่บุคคลจะตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆ กรมอาชีวศึกษา ได้กำหนดคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้ที่จบการศึกษาระดับอาชีวศึกษาด้านบุคลิกภาพไว้ดังนี้ (สมพร ไชยะ. 2544 : 107 – 109)

ด้านร่างกาย

1. ไม่สูบบุหรี่
2. ไม่ดื่มสุราและของมึนเมา
3. ไม่เสพสิ่งเสพติดอื่น ๆ
4. ไม่เล่นการพนัน

ด้านจิตใจ

1. ความมีวินัย
 - 1.1 แต่งกายถูกต้องตามระเบียบและข้อตกลง
 - 1.2 ตรงต่อเวลา
 - 1.3 รักษาสาธารณสมบัติ สิ่งแวดล้อม
 - 1.4 เข้าร่วมกิจกรรมที่ครู - อาจารย์ผู้สอนกำหนด
 - 1.5 ปฏิบัติตามกฎระเบียบ
 - 1.6 เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น หรือสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน
2. ความซื่อสัตย์สุจริต
 - 2.1 ไม่พูดเท็จ
 - 2.2 ไม่นำผลงานของผู้อื่นมาแอบอ้างเป็นของตนเอง
 - 2.3 ไม่ทุจริตในการสอบ
 - 2.4 ไม่ลักขโมย
3. ความเชื่อมั่นในตนเอง
 - 3.1 กล้าแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล
 - 3.2 กล้าทักท้วงในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง
 - 3.3 กล้ายอมรับความจริง
 - 3.4 เสนอตัวเข้าแข่งขันหรือทำงานท้าทาย
 - 3.5 กล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูกต้อง

4. การประหยัด
 - 4.1 ใช้ทรัพยากร เช่น คน เงิน เวลา วัสดุ ฯลฯ ทั้งของตนเองและส่วนรวมอย่างคุ้มค่า
 - 4.2 ใช้ทรัพยากร เช่น น้ำ ไฟฟ้า ฯลฯ อย่างประหยัด
5. ความรักสามัคคี
 - 5.1 ไม่ทะเลาะวิวาท
 - 5.2 ร่วมมือในการทำงาน
6. ความกตัญญู
 - 6.1 ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน
 - 6.2 มีสัมมาคารวะต่อครู - อาจารย์
 - 6.3 อาสาช่วยเหลืองานครู - อาจารย์
 - 6.4 อาสาช่วยเหลืองานพ่อ แม่ ผู้ปกครอง
7. ความอดทนและอดกลั้น
 - 7.1 มีความอดทนในการเรียนและการปฏิบัติงาน
 - 7.2 มีสติและสามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี
 - 7.3 ควบคุมกิริยามารยาทในสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ได้

สรุป การปฏิบัติงานที่ดีของลูกจ้างที่จะตอบสนองความคาดหวังของนายจ้างคือ ลูกจ้างจะต้องมีความรับผิดชอบเป็นที่ไว้วางใจได้ดี รับผิดชอบต่อตนเอง ต่อเพื่อนร่วมงาน ต่อผู้บังคับบัญชา และต่อบริษัท ซึ่งจะต้องรับผิดชอบทางด้านการปฏิบัติและความประพฤติ หมั่นคิดไตร่ตรองเรื่องงานอยู่เสมอ มีความขยันหมั่นเพียร เป็นคนตรงต่อเวลาอย่างสม่ำเสมอ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่องานและองค์กร สาเหตุที่นายจ้างมีความต้องการบุคคลที่มีบุคลิกภาพและเจตคติในระดับสูง เพราะคุณลักษณะทางด้านทักษะและเทคนิคสถานประกอบการสามารถแนะนำ ปรีกษา และฝึกฝนอบรมให้เกิดความรู้ ความเข้าใจได้ แต่คุณลักษณะทางด้านบุคลิกภาพและเจตคติบางอย่างโดยเฉพาะเรื่องคุณธรรม จริยธรรม เป็นคุณลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล จะให้การฝึกหรืออบรมค่อนข้างจะลำบากและยากเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งควรมีการฝึกฝน อบรม และสั่งสอนตั้งแต่วัยเด็ก และขณะที่อยู่ในสถานศึกษาจะเหมาะสมกว่าให้สถานประกอบการเป็นผู้ไปสั่งสอนฝึกและอบรม

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษาด้านสติปัญญา

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนอาชีวศึกษาด้านสติปัญญา หมายถึง ลักษณะเด่นที่เกิดจากการศึกษาการฝึกอบรม การฝึกปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความรู้พื้นฐาน ความรู้ตามหลักวิชาการที่เรียนสามารถนำไปปฏิบัติงานในอาชีพได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นผู้ที่ใฝ่หาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ติดตามความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีความสามารถในการรับรู้ เผยแพร่ มีทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศและอื่น ๆ และมียอดประกอบหลัก 7 ประการ คือ (สมพร ไชยะ. 2544 : 110 – 111)

1. การมีความรู้ในงาน หน่วยงานภาครัฐมีความเห็นว่าผู้จบสายพณิชยกรมมีความรู้ในงานดีถึงดีมากส่วนช่างอุตสาหกรรมมีปัญหาเฉพาะผู้จบ ปวช. ที่ยังเห็นว่ายังมีความรู้อยู่ในระดับที่ยังไม่น่าพึงพอใจนัก เพราะเครื่องมือเครื่องใช้ในการเรียนไม่ตรงกับงานที่ทำ หน่วยงานต้องการฝึกเพิ่มเติมจึงจะทำงานได้ ส่วนหน่วยงานเอกชนประเมินผู้จบ ปวช. อยู่ในระดับดี แต่ผู้จบ ปวส. ซึ่งต้องรับภาระงานหลายอย่าง แต่ความรู้ที่เรียนมามีลักษณะเฉพาะทางทำให้มีความรู้ไม่เพียงพอกับภาระงาน โดยเฉพาะงานการช่างที่หัวหน้างานเห็นว่าควรจะมีความรู้เบ็ดเสร็จทำงานได้หลายแขนง

2. การเฝ้าหาความรู้เพิ่มเติม ในหน่วยงานของรัฐ พนักงานที่ไม่มีวุฒิปริญญาและมีอายุไม่มากนักจะเฝ้าหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อเพิ่มวิทยฐานะเพื่อความก้าวหน้าในงาน เนื่องจากตำแหน่งในระดับสูงมีเงื่อนไขการบรรจุว่าต้องเป็นผู้ได้ปริญญา แต่ในหน่วยงานเอกชน ปรากฏว่าผู้จบ ปวช. แสดงความกระตือรือร้นที่จะหาความรู้เพิ่มเติมเพื่อพัฒนางานได้ดียิ่งขึ้น แต่ผู้จบ ปวส. ซึ่งรับผิดชอบงานหลายอย่างไม่แสดงคุณลักษณะนี้ให้ปรากฏชัดนัก

3. การประยุกต์ความรู้ใหม่กับงาน และการจัดวางระบบและวางแผนการทำงาน โอกาสที่พนักงานจะนำความรู้ใหม่มาใช้กับงานก็ต่อเมื่อได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติมหรือมีการนำเครื่องจักรกลใหม่ ๆ มาใช้ แต่โดยทั่วไปลักษณะงานของหน่วยงานมีการจัดวางระบบงานและระเบียบปฏิบัติไว้แน่นอน รวมทั้งเป็นการปฏิบัติงานตามคำสั่ง ฉะนั้นโอกาสจะประยุกต์ความรู้ใหม่เข้ากับงาน รวมทั้งการจัดวางระบบและวางแผนการทำงานเป็นการเฉพาะของตนจึงมีน้อย

4. ความคิดสร้างสรรค์ โดยลักษณะงานและระบบงานพนักงานที่จบ ปวช. ปวส. มีโอกาสใช้ความคิดสร้างสรรค์น้อย เป็นการปฏิบัติงานตามระเบียบและคำสั่งเป็นสำคัญ นอกจากนี้พนักงานทั้งของรัฐและเอกชนในระดับนี้มีจุดอ่อนด้านการแสดงความคิดเห็น ชอบปฏิบัติงานเป็นผู้ตามมากกว่าผู้นำ ชอบปฏิบัติงานตามคำสั่งมากกว่าการคิดระบบและวางแผนด้วยตนเอง

5. การเรียนรู้งานได้รวดเร็ว ปรากฏว่า พื้นฐานความรู้มีส่วนสำคัญเป็นอย่างมากต่อการเรียนรู้งาน ฉะนั้นผู้จบ ปวส. จึงเรียนรู้งานได้ดีกว่าผู้จบ ปวช. และผู้จบสายพณิชยกรมได้รับค่าการประเมินสูงกว่าช่างอุตสาหกรรมอย่างไรก็ตามหัวหน้าหน่วยงานของเอกชนมีความเห็นเพิ่มเติมว่าความรู้ของผู้จบอาชีวศึกษายังแคบ ควรมีความรู้เพิ่มเติมด้านการตลาดและเศรษฐศาสตร์ อันจะทำให้การปฏิบัติหน้าที่ดีขึ้น

6. การใช้เครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวก ผู้จบ ปวส. มีความสามารถสูงกว่า ปวช. โดยทั่วไปหน่วยงานมีระเบียบและคู่มือเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวกไว้อย่างชัดเจน ประกอบกับการมีการฝึกอบรมเพิ่มเติมให้อีกด้วย ทั้งเครื่องมือที่ใช้ส่วนใหญ่มีความยุ่งยากซับซ้อนน้อย ฉะนั้นพนักงานจึงมีทักษะการใช้อยู่ในเกณฑ์ดี แต่ผู้จบ ปวช. ยังมีความคล่องและทักษะการใช้ไม่ดีเท่าที่ควร รวมทั้งการดูแลรักษาด้วย

7. ความละเอียดรอบคอบในการปฏิบัติงาน มีความเห็นต่างกันระหว่างหัวหน้างานของรัฐกับภาคเอกชนโดยในภาครัฐหัวหน้าหน่วยงานเห็นว่าผู้จบช่างอุตสาหกรรมได้รับค่าการประเมินสูงกว่าผู้จบพณิชยกรม แต่หัวหน้าหน่วยงานภาคเอกชนกลับให้ค่าการประเมินตรงกันข้ามคือ ประเมินผู้จบพณิชยกรมว่ามีความละเอียดรอบคอบในการทำงานมากกว่าผู้จบช่างอุตสาหกรรม

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยภายในประเทศ

ในเรื่องปัญหาการเรียนการสอนของครูผู้สอนในสาขาวิชาต่าง ๆ ในอาชีวศึกษาได้มีผู้ทำการวิจัยไว้อย่างมากมายโดยในปี พ.ศ. 2532 มณีวงศ์ ปัญญาประดิษฐ์ ได้ศึกษาสภาพของบุคลากรทางการสอน และปัญหาการเรียนการสอนสาขาวิชาช่างกลโรงงาน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในวิทยาลัยเทคนิคในภาคเหนือ (มณีวงศ์ ปัญญาประดิษฐ์. 2532 : บทคัดย่อ) โดยผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการเรียนการสอน สาขาวิชาช่างกลโรงงาน จากทัศนะของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา , ครูผู้สอน , นักเรียนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาช่างกลโรงงาน จำนวนทั้งหมด 596 คน พบปัญหาอยู่ในเกณฑ์มากคือ

1. ด้านบุคลากร ครูผู้สอนสาขาวิชาช่างกลโรงงาน มีจำนวนไม่เพียงพอ ไม่มีโอกาสไปอบรมหรือฝึกงานในสถานประกอบการ ขาดประสบการณ์ในการซ่อมบำรุงเครื่องมือ เครื่องจักร อุปกรณ์ และการจัดทำสื่อการสอน จำนวนนักเรียนในชั้นเรียนมากเกินไป และมีความรู้พื้นฐานไม่เพียงพอ

2. ด้านการเรียนการสอน สาขาวิชาช่างกลโรงงาน มีสื่อการสอนไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนการสอน ขาดงบประมาณในการจัดทำสื่อการสอนตลอดจนหนังสือตำราที่ใช้ในการอ้างอิงค้นคว้า

วิษณุ กล้าวิจารณ์ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ กรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 7 โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง เป็นผู้บริหาร 30 คน ครูผู้สอนวิชาพลศึกษา 30 คน นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 จำนวน 318 คน ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนวิชาพลศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนวิชาพลศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ที่มีปัญหาอยู่ในระดับมาก คือ

1. ตำราและเอกสารทางด้านพลศึกษาให้นักเรียนค้นคว้า
2. การจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดซื้ออุปกรณ์ทางพลศึกษา
3. สถานที่สำหรับการเรียนการสอนพลศึกษาในร่ม
4. สถานที่ทำความสะอาดร่างกายหลังจากเข้าร่วมกิจกรรมพลศึกษา
5. ความเพียงพอสำหรับห้องเปลี่ยนเครื่องแต่งกายสำหรับนักศึกษา

อมรรัตน์ กรีธาธร (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาและความต้องการในการปฏิบัติงานของอาจารย์วิทยาลัยพณิชยการสังกัดกรมอาชีวศึกษาโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์ในวิทยาลัยพณิชยการ สังกัดกรมอาชีวศึกษา ปีการศึกษา 2539 จำนวน 198 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. อาจารย์วิทยาลัยพณิชยการ สังกัดกรมอาชีวศึกษา มีปัญหาทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก และมีความต้องการทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2. อาจารย์ที่มีอายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน สถานศึกษาที่ปฏิบัติงานต่างกัน มีปัญหาด้านวิชาการ ด้านส่งเสริมการศึกษาและด้านการบริหารแตกต่างกัน

3. อาจารย์ที่สอนหมวดวิชาต่างกัน มีปัญหาด้านวิชาการ ด้านส่งเสริมการศึกษาและงานบริหารไม่แตกต่างกัน

4. อาจารย์ที่ อายุ วุฒิทางการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน สถานศึกษาที่ปฏิบัติงานและหมวดวิชาที่สอนแตกต่างกัน มีความต้องการด้านวิชาการ ด้านส่งเสริมการศึกษาและงานการบริหารไม่แตกต่างกัน ยกเว้นอาจารย์ที่ปฏิบัติงานในวิทยาลัยพณิชยการเซตุนมีความต้องการด้านส่งเสริมการศึกษาแตกต่างจากวิทยาลัยพณิชยการบึงพระพิษณุโลก

พรศรี โรจน์เมธี (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาบัญชี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลโดยใช้กลุ่มตัวอย่าง เป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาบัญชีระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคลในวิทยาเขตต่าง ๆ 6 วิทยาเขต จำนวน 93 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาบัญชี โดยรวมมีปัญหาในระดับน้อย เมื่อพิจารณาปัญหาในแต่ละด้านพบว่า มีปัญหาการสอนด้านสื่อการสอนเป็นปัญหาระดับมาก ส่วนด้านการเตรียมการสอน ด้านเนื้อหาวิชา ด้านวิธีสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านผู้เรียน เป็นปัญหาในระดับน้อย

2. อาจารย์ผู้สอนวิชาบัญชีที่มีเพศต่างกันมีปัญหาการสอนในด้านต่าง ๆ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีปัญหาการสอนในด้านการวัดและประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. อาจารย์ผู้สอนวิชาบัญชีที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีปัญหาการสอนในด้านต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. อาจารย์ผู้สอนวิชาบัญชีที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีปัญหาการสอนในด้านต่าง ๆ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีปัญหาการสอนในด้านการเตรียมการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. อาจารย์ผู้สอนวิชาบัญชีที่มีภาระงานสอนต่างกันมีปัญหาการสอนในด้านต่าง ๆ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีปัญหาการสอนในด้านสื่อการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมเกียรติ เพ็ชรหวัน (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการสอนของอาจารย์สาขาวิชาการตลาด ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดชลบุรี โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด ของสถาบันอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดชลบุรี จำนวน 118 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. อาจารย์สาขาวิชาการตลาด ของสถาบันอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดชลบุรี มีปัญหาการสอนโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับน้อย

2. อาจารย์สาขาวิชาการตลาด เพศชายและเพศหญิง มีปัญหาการสอนโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า เฉพาะปัญหาด้านเนื้อหาวิชาที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยอาจารย์เพศหญิง มีปัญหาด้านเนื้อหาวิชา มากกว่าอาจารย์เพศชาย ส่วนปัญหาด้านอื่น ๆ พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. อาจารย์สาขาวิชาการตลาด ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีปัญหาการสอน โดยรวม และรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอาจารย์ที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรีมีปัญหาการสอนโดยรวมและรายด้าน สูงกว่าอาจารย์ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี

4. อาจารย์สาขาวิชาการตลาด ที่มีประสบการณ์การสอนต่างกัน มีปัญหาการสอน โดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าเฉพาะด้านการเตรียมการสอนที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยอาจารย์ ที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี ส่วนปัญหาด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

พริยาพร สุวรรณไตรย์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาในการจัดการเรียนการสอน ของครูผู้สอนวิชาการบัญชีที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ เขตการศึกษา 11 โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนวิชาการบัญชี จำนวน 109 คนผลการวิจัยพบว่า

1. ครูผู้สอนวิชาการบัญชีมีปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง
2. ครูผู้สอนวิชาการบัญชีที่มีเพศ แตกต่างกัน มีปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้าน พบว่ามีปัญหาในระดับปานกลาง
3. ครูผู้สอนวิชาการบัญชีที่มีอายุ แตกต่างกัน มีปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้าน พบว่ามีปัญหาในระดับปานกลาง
4. ครูผู้สอนวิชาการบัญชีที่มีวุฒิการศึกษา แตกต่างกัน มีปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้าน พบว่ามีปัญหาในระดับปานกลาง
5. ครูผู้สอนวิชาการบัญชีที่มีอายุในการทำงาน แตกต่างกัน มีปัญหาในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยรวมและรายด้าน พบว่ามีปัญหาในระดับปานกลาง

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ฮอล์มส์ (Holmes. 1975) ทำการวิจัยเรื่อง สมรรถภาพที่ต้องการในการสอนของครูช่างในมลรัฐโคโลราโด มีวัตถุประสงค์สำคัญก็เพื่อศึกษาถึงสมรรถภาพการสอนที่ต้องการของครูช่างในโคโลราโด โดยสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูช่าง จำนวน 161 คน ผลการวิจัยพบว่าสมรรถภาพการสอนของครูช่างเป็นดังนี้

1. มีความรู้ความเข้าใจในหลักการเรียนรู้และสามารถประยุกต์เข้ารับการสอนในโรงฝึกงานได้
2. มีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรเป็นอย่างดี พอที่จะให้คำแนะนำแก่กรรมการต่าง ๆ ของโรงเรียนได้
3. มีความรู้ความเข้าใจในจุดประสงค์ของหลักสูตรอาชีวศึกษา
4. มีความรู้ความเข้าใจในการจัดโรงงานและการจัดชั้นเรียน
5. เขียนจุดประสงค์การสอนได้

6. วิเคราะห์อาชีพ เพื่อการกำหนดลำดับชั้นการทำงานพื้นฐานได้
7. สามารถวัดและประเมินผลตามจุดประสงค์การสอนได้
8. บันทึกผลความก้าวหน้าและติดตามนักเรียนเป็นรายบุคคลได้
9. มีเทคนิคการทำงาน ลำดับชั้นการทำงานและความรู้ในการทำงานหนึ่ง ๆ เข้ามาสัมพันธ์กันได้อย่างดี
10. สามารถทำงานทุกอย่างเพื่อให้บรรลุปรัชญาอาชีวศึกษา
11. ให้คำแนะนำ ส่งเสริมและให้ความคิดเห็นแก่นักเรียนเพื่อให้เกิดความเข้าใจในกิจกรรมช่างอุตสาหกรรมของสโมสรช่างอุตสาหกรรมแห่งอเมริกา
12. ครูช่างจะต้องสามารถทำให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ

บาติستا (Batista. 1976 : 257) ทำการศึกษาพฤติกรรมของครูที่ดีจากกลุ่มตัวอย่างพบว่า พฤติกรรมของครูที่ดีประกอบด้วย การเป็นผู้ที่มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่ทันสมัย มีความรู้ความสามารถในการเขียนบทความและสิ่งพิมพ์ที่มีคุณภาพ มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอน มีวิธีสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาและนักเรียน มีความรู้ในวิธีประเมินจุดมุ่งหมายของวิชาอย่างเหมาะสม มีคุณธรรมในวิชาชีพ เป็นผู้ที่ทำงานด้วยการให้บริการกับสถาบันและชุมชน ให้บริการทางวิชาการและวิชาชีพ ตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่อเพื่อนครู นิสิตนักศึกษาและสถาบัน

ลินเดอแมน (Lindeman. 1977 : 4004 – A) ทำการวิจัยสมรรถภาพเบื้องต้นที่จำเป็นของครูคณิตศาสตร์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จากความคิดเห็นของนักการศึกษาในรัฐนิวยอร์ก (New York) สหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า สมรรถภาพของครูคณิตศาสตร์นั้น นอกจากจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความรู้ทางจิตวิทยาการเรียนการสอนแล้ว ยังต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชาที่ตนสอนเป็นอย่างดี โดยจะต้องติดตามค้นคว้าหาความรู้ใหม่ ๆ เพิ่มเติมอยู่เสมอ

ครุคแชง (Cruick Shank. 1974 : 154 – 159) ได้ศึกษาพบว่า ปัญหาของอาจารย์ที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ ได้แก่

1. ขาดความรู้ลึกตลอดภัยในการทำงานและต้องการมีอิสระ
2. ต้องการมีสุขภาพแข็งแรง
3. ต้องการให้นักเรียนกระตือรือร้นในการเรียน
4. ต้องการมีทัศนคติต่ออาชีพครูดีขึ้น
5. ต้องการความเข้าใจจากผู้ร่วมงานและผู้บริหาร

คลินตัน (Clinton. 1966 : 1683 – A) ได้ศึกษาปัญหาของครูใหม่ที่สามารถศึกษาจากมหาวิทยาลัยของรัฐเท็กซัสเพื่อที่จะหาองค์ประกอบเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาของครูใหม่กับโครงการฝึกหัดครู โดยสอบถามจากผู้สำเร็จการศึกษา 100 คน สรุปปัญหาที่สำคัญได้ดังนี้

1. ได้รับความรู้ในเรื่องการใช้อุปกรณ์การสอนน้อย
2. มีเวลาไม่พอ ทำให้การวางแผน ปรับปรุงทางด้านการสอนและการปฏิบัติหน้าที่พิเศษอื่น ๆ ไม่ได้ผลเต็มที่

3. มีความรู้เกี่ยวกับนโยบาย วิธีดำเนินการ ปรัชญาการศึกษาและจุดมุ่งหมายของโรงเรียนน้อยไป
4. มีปัญหาในการทำงานร่วมกับนักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน
5. ใช้วิธีสอนแบบบรรยายมากเกินไป
6. ได้สอนวิชาที่ไม่ถนัด
7. มีความรู้ในการติดต่อกับผู้ปกครองและบทบาทต่อสาธารณชนได้เพียงพอ
8. มีปัญหาในเรื่องการบริหารงานภายในโรงเรียน

จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด สรุปได้ว่า ครูผู้สอนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งที่ทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ และครูผู้สอนที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีความรู้ความสามารถในด้านการเตรียมการสอนอย่างดี มีความรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนมีเทคนิคและทักษะวิธีสอนที่เชี่ยวชาญสามารถถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้เข้าใจได้ง่าย รวมทั้งมีความรอบรู้ในวิทยาการใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับวิชาที่สอน มีความสามารถในการจัดทำ การใช้และการดูแลรักษาสื่อการสอนต่าง ๆ และรวมทั้งมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบวิธีการวัดและประเมินผลเป็นอย่างดี การศึกษาปัญหาการเรียนการสอนของครูผู้สอนวิชาการตลาด ในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อจะได้ข้อมูลสำหรับเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการสอนของครูผู้สอนวิชาการตลาดได้ตรงกับปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้เป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจำนวน 80 โรงเรียน โดยมีจำนวนอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดรวมทั้งสิ้น 489 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา

กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจำนวน จำนวน 80 โรงเรียน ซึ่งแบ่งเป็นโรงเรียนอาชีวศึกษาของภาครัฐ 18 โรงเรียน และโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน 62 โรงเรียน จากประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 222 คน โดยใช้ตารางของยามานะ โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น โดยใช้สัดส่วน (Proportional Random Sampling)

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลโดยมีวิธีการดังนี้

1. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จากตารางสำเร็จรูปของยามานะ (ศิริลักษณ์ สุวรรณวงศ์. 2538 : 233) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จำนวนกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย 489 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 222 คน
2. ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นหาจำนวนตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิโดยนำค่าสัดส่วนคูณกับจำนวนประชากรในแต่ละชั้นภูมิ โดยได้ค่าสัดส่วนเท่ากับ 0.45
3. ผู้วิจัยได้เพิ่มค่าสัดส่วนเป็น 0.50 เพื่อความเหมาะสมในการเก็บข้อมูล

ตาราง 1 แสดงการสุ่มตัวอย่างจากประชากร

สถาบันอาชีวศึกษา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
รัฐบาล	121 x 0.50	60 คน
เอกชน	368 x 0.50	180 คน
รวม		240 คน

ตาราง 2 จำนวนอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาของรัฐในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล

รายชื่อโรงเรียน	จำนวนอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด
1. วิทยาลัยพณิชยการบางนา	8
2. วิทยาลัยพณิชยการอินทราชัย	7
3. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอี่ยมละออ	5
4. วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี	10
5. วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน	7
6. วิทยาลัยอาชีวศึกษารนบุรี	6
7. วิทยาลัยบริหารธุรกิจและการท่องเที่ยว กรุงเทพ	4
8. วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ	8
9. วิทยาลัยการอาชีพไทรน้อย	5
รวม	60

ตาราง 3 จำนวนอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาของเอกชนในเขต
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล

รายชื่อโรงเรียน	จำนวนอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด
1. โรงเรียนเทคโนโลยีสยาม	6
2. โรงเรียนพัฒนวิชาการราชดำเนิน – ธนบุรี	11
3. โรงเรียนสายประสิทธิ์พัฒนวิชาการ	4
4. โรงเรียนมิตรพลพัฒนวิชาการ	5
5. โรงเรียนพัฒนวิชาการจรัสสินทวงศ์	8
6. โรงเรียนเทคโนโลยีหมู่บ้านครู	5
7. โรงเรียนวิทยาการจัดการเพชรเกษม	4
8. โรงเรียนสารสาสน์ป๊อปปูล่าเทคนิค	6
9. โรงเรียนพัฒนวิชาการสยาม	10
10. โรงเรียนพัฒนวิชาการภาษาอนุสรณ์บางแค	11
11. โรงเรียนตั้งตรงจิตรพัฒนวิชาการ	19
12. โรงเรียนวิทยาลัยกรุงเทพการบัญชี	15
13. โรงเรียนสารสาสน์บริหารธุรกิจกนก อนุสรณ์	4
14. โรงเรียนสันติราษฎร์บริหารธุรกิจ	15
15. โรงเรียนเทคนิคพัฒนวิชาการเจ้าพระยา	6
16. โรงเรียนศรีวิพัฒน์บริหารธุรกิจและ เทคโนโลยีนานาชาติ	5
17. โรงเรียนไทยบริหารธุรกิจและพัฒนวิชาการ	13
18. โรงเรียนสาธิตประดิษฐ์พัฒนวิชาการ	8
19. โรงเรียนวิบูลย์บริหารธุรกิจ	5
20. โรงเรียนพัฒนวิชาการกรุงเทพ	5
21. โรงเรียนพระนครพัฒนวิชาการ	5
22. โรงเรียนวิมลพัฒนวิชาการศรียาน	5
23. โรงเรียนวีรกุลสุนทรบริหารธุรกิจ	5
รวม	180

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างดังต่อไปนี้

1. ศึกษารายละเอียด จุดมุ่งหมาย ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า เพื่อทราบแนวทางและขอบเขตในการออกแบบสอบถาม

2. ศึกษาขอบข่ายการสร้างแบบสอบถามจากเอกสาร หนังสือ งานวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3. สร้างแบบสอบถามตามกรอบและขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในด้านต่าง ๆ คือ ปัญหาด้านการเตรียมการสอน , ปัญหาด้านทักษะและเทคนิควิธีสอน , ปัญหาด้านสื่อการสอน , ปัญหาด้านวัดผลและประเมินผลและปัญหาด้านผู้เรียน

ลักษณะของแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Checklist) ได้แก่ ประเภทโรงเรียน เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล แบ่งเป็น 5 ด้าน คือ ปัญหาด้านการเตรียมการสอน ปัญหาด้านทักษะและเทคนิควิธีสอน ปัญหาด้านสื่อการสอน ปัญหาด้านวัดผลและประเมินผล และปัญหาด้านผู้เรียน ลักษณะแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scales) แบ่งออกเป็น 5 ระดับสร้างตามแนวคิดของ Likert (Likert Scale) โดยมีเกณฑ์ ดังนี้

น้อยที่สุด หมายถึง ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดอยู่ในระดับน้อยที่สุด

น้อย หมายถึง ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดอยู่ในระดับน้อย

ปานกลาง หมายถึง ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดอยู่ในระดับปานกลาง

มาก หมายถึง ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดอยู่ในระดับมาก

มากที่สุด หมายถึง ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดอยู่ในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended) เพื่อให้อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อปัญหาการสอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล โดยวิเคราะห์คำตอบในรูปของความถี่และร้อยละ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขออนุญาตรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลทั้ง 32 แห่ง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยังผู้อำนวยการสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลทั้ง 32 แห่ง เพื่อขอความอนุเคราะห์ และขอความร่วมมือให้อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม โดยรวบรวมกลับคืนด้วยตนเอง และทางไปรษณีย์ การเก็บข้อมูลเริ่มในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 ระหว่างเดือน พฤษภาคม – มิถุนายน 2549

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกและรับคืนด้วยตนเอง แบบสอบถามที่ส่งไปและเก็บข้อมูลด้วยตนเอง จำนวนทั้งสิ้น 240 ฉบับ ได้รับคืนและคัดเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ได้ 205 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.41 ของแบบสอบถามทั้งหมด หลังจากนั้นนำข้อมูลแบบสอบถามแต่ละชุดไปลงรหัสเพื่อคำนวณค่าสถิติโดยเครื่องคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package For Social Sciences)

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกระทำการประมวลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC (Statistical Package For Social Science / Personal Computer) โดยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้คืนมาตรวจสอบความสมบูรณ์เพื่อใช้ในการวิเคราะห์
2. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่ตอบแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าร้อยละ
3. วิเคราะห์ปัญหาการสอนของครูผู้สอนวิชาการตลาด หาค่าเฉลี่ย (Mean)

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายด้านและรายข้อ และแปลความหมายของค่าเฉลี่ยดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดอยู่ในระดับมากที่สุด

4. การเปรียบเทียบระดับปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ตัวแปรทางเพศ วิเคราะห์โดยใช้สถิติ t-test และเปรียบเทียบตามตัวแปร อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน วิเคราะห์โดยใช้สถิติความแปรปรวนทางเดียว (One – way Analysis of Variance) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญของสถิติจะใช้การเปรียบเทียบพหุคูณโดยวิธีการของเชฟเฟ

5. สรุปปัญหาและอุปสรรคในการสอนวิชาการตลาดของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด จากแบบสอบถามปลายเปิดวิเคราะห์คำตอบในรูปแบบความถี่

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าร้อยละ

1.2 หาค่าเฉลี่ยโดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2541 : 40)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ	$\bar{x}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด	
N	แทน	จำนวนคนในกลุ่ม	

1.3 หาค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์. 2541 : 65)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (รากที่สองของความแปรปรวน)
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum x$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	$\sum x^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$(\sum x^2)$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

2. สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 หาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับสิ่งที่ต้องการทราบ

(บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์. 2545 : 95)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC แทน ดัชนีความสอดคล้อง

R แทน ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา

(α - coefficient) จากสูตร (ล้วน สายยศ ; และ อังคณา สายยศ. 2538 : 200)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ α แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

n แทน จำนวนข้อของแบบสอบถาม

$\sum S_i^2$ แทน ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนเป็นรายข้อ

S_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนของแบบสอบถามทั้งฉบับ

3. สถิติตรวจสอบสมมติฐาน

3.1 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้

t - test จากสูตร (ล้วน สายยศ ; และ อังคณา สายยศ. 2538 : 102)

$$t = \frac{X_1 - \bar{X}_2}{\frac{\sqrt{(n_1 - 1)S_1^2 + (n_2 - 1)S_2^2}}{n_1 + n_2 - 2} \left[\frac{1 + 1}{n_1 n_2} \right]}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t -test
	$\bar{X}_1, \bar{X}_2$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
	S_1^2, S_2^2	แทน	ค่าความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ
	n_1, n_2	แทน	ขนาดของกลุ่มเป้าหมายในกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

3.2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way Analysis of Variance) จากสูตร (ล้วน สายยศ ; และ อังคณา สายยศ.2538 : 102)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา F – test
	MS_b	แทน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_w	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

3.3 ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยระหว่างสองกลุ่ม ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยทางสถิติ จึงนำมาทดสอบรายคู่โดยวิธีของ Scheffe's test

$$S = \sqrt{(K-1)F(\alpha; df_1, df_2)} \sqrt{MS_E} \left[\frac{\sum_{j=1}^k \frac{(C_j)^2}{n_j}}{(j=1)} \right]$$

เมื่อ	S	=	ค่าวิกฤติของ Scheffe
	K	=	จำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่นำมาเปรียบเทียบกัน
	$(\alpha : df_1, df_2)$	=	เปิดค่า F ในตารางแจกแจงค่า F ที่ α มีค่า .05 หรือที่ .01 และ df_1 คือค่า df_b ถ้าเป็นการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทิศทางเดียว หรือ df_c หรือ df_k ถ้าเป็นการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทิศทางในตารางวิเคราะห์ความแปรปรวนส่วน df_2 คือ df_w ค่าใดค่าหนึ่งนั่นเอง
	MS_E	=	ค่าความคลาดเคลื่อนของความแปรปรวนในตารางวิเคราะห์ความแปรปรวน
	C_j	=	สัมประสิทธิ์ Contrast ซึ่งจะมีค่าเป็น 1, -1, 1, -1
	n_j	=	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผลตามลำดับดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

N	=	จำนวนอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	=	ค่าเฉลี่ย
S.D.	=	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	=	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน t – distribution
F	=	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน F - distribution
df	=	ระดับชั้นของความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
SS	=	ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of Squares)
MS	=	ค่าเฉลี่ยผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Mean Squares)
*	=	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	=	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เกณฑ์การประเมินระดับปัญหา

ในการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ผู้วิจัยได้แปลความหมายของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านโดยใช้เกณฑ์การประเมินผล แบ่งออกเป็น 5 ระดับดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.50 หมายถึง ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดอยู่ในระดับมากที่สุด

ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำอธิบาย ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบระดับปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์เนื้อหาปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 แสดงข้อมูลทั่วไปของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด

ข้อมูลส่วนตัวของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดจำแนกตาม ประเภทของโรงเรียน , เพศ , อายุ , ระดับการศึกษา , สาขาวิชา , ประสบการณ์ในการสอน ในรูปความถี่และร้อยละ ดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 จำนวนและค่าร้อยละข้อมูลส่วนตัวของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ประเภทของโรงเรียน		
1.1 รัฐบาล	52	25.40
1.2 เอกชน	153	74.60
รวม	205	100
2. เพศ		
2.1 ชาย	49	23.90
2.2 หญิง	156	76.10
รวม	205	100

ตาราง 4 (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป		จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. อายุ			
3.1	20 ปี - 25 ปี	32	15.60
3.2	26 ปี - 40 ปี	67	32.70
3.3	41 ปีขึ้นไป	106	51.70
รวม		205	100
4. ระดับการศึกษา			
4.1	ปริญญาตรี	162	79
4.2	สูงกว่าปริญญาตรี	43	21
รวม		205	100
5. สาขาวิชา			
5.1	สำเร็จสาขาวิชาการตลาด	130	63.40
5.2	สำเร็จในสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	75	36.60
รวม		205	100
6. ประสบการณ์ในการสอน			
6.1	ต่ำกว่า 5 ปี	61	29.80
6.2	5 - 10 ปี	33	16.10
6.3	มากกว่า 10 ปี	111	54.10
รวม		205	100

จากตาราง 4 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษามีอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดจำนวน 205 คน เป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาเอกชนมากกว่ารัฐบาล (ร้อยละ 74.6 และ 25.4 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาตามเพศพบว่ามีอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดเพศหญิงมากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 76.1 และ 23.9 ตามลำดับ) ในส่วนของอายุของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดพบว่ามีอายุ 41 ปีขึ้นไปมากที่สุด รองลงมาคือ 26 ปี – 40 ปี และ 20 ปี – 25 ปี (ร้อยละ 51.7 , 32.7 และ 15.6 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาตามระดับการศึกษาพบว่า อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดจบปริญญาตรีมากกว่าจบสูงกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 79 และ 21 ตามลำดับ) สาขาวิชาที่อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดจบพบว่าสำเร็จสาขาวิชาการตลาดมากกว่าสำเร็จในสาขา

อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง (ร้อยละ 63.4 และ 36.6 ตามลำดับ) สอดคล้องเมื่อทำการพิจารณาตามประสบการณ์ในการสอนพบว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดมีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 10 ปี มากที่สุด รองลงมาคือ ต่ำกว่า 5 ปี และ 5 – 10 ปี (ร้อยละ 54.1 , 29.8 และ 16.1 ตามลำดับ)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็นรายด้าน 5 ด้านคือ ด้านการเตรียมการสอน ด้านทักษะและเทคนิควิธีสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านผู้เรียน ดังแสดงในตารางที่ 5 – 10

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด โดยรวมและรายด้าน

ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด	$\bar{X}$	S.D	ระดับปัญหา
ด้านการเตรียมการสอน	2.53	0.78	ปานกลาง
ด้านทักษะและเทคนิควิธีสอน	2.44	0.87	น้อย
ด้านสื่อการสอน	2.78	0.79	ปานกลาง
ด้านการวัดและประเมินผล	2.60	0.87	ปานกลาง
ด้านผู้เรียน	3.06	0.68	ปานกลาง
รวมทุกด้าน	2.69	0.70	ปานกลาง

จากตาราง 5 แสดงว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดมีปัญหาการสอนโดยรวมทุกด้านในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.69$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดด้านการเตรียมการสอน , ด้านสื่อการสอน , ด้านการวัดและประเมินผล , ด้านผู้เรียน มีปัญหาการสอนอยู่ในระดับปานกลางและปัญหาการสอนด้านทักษะและเทคนิควิธีสอนอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดด้านการเตรียมการสอน โดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด	$\bar{X}$	S.D	ระดับปัญหา
ด้านการเตรียมการสอน				
1.	ไม่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากสถานศึกษาให้เข้ารับการอบรม เพื่อพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการวางแผนการสอนวิชาทางการตลาด	2.94	1.10	ปานกลาง
2.	ได้รับมอบหมายงานในปริมาณมาก นอกเหนือจากภาระงานสอนในวิชาทางการตลาด ทำให้ไม่มีเวลาพอในการเตรียมการสอน	3.39	0.97	ปานกลาง
3.	ขาดความเชี่ยวชาญในการจัดลำดับความต่อเนื่องเนื้อหาวิชาการตลาด	2.52	0.96	ปานกลาง
4.	อาจารย์ไม่ได้ศึกษาจุดประสงค์ของรายวิชาก่อนเตรียมการสอน	2.17	1.08	น้อย
5.	อาจารย์ไม่สามารถจัดลำดับขั้นตอนกระบวนการสอนให้เป็นระบบการสอนที่มีประสิทธิภาพ	2.25	1.02	น้อย
6.	ไม่สามารถวิเคราะห์วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในแต่บทเรียน	2.14	1.03	น้อย
7.	ได้รับมอบหมายให้ทำการสอนในวิชาที่ตนเองไม่มีพื้นฐานความรู้และประสบการณ์สอนมาก่อน	2.32	1.17	น้อย
รวมทุกข้อ		2.53	0.78	ปานกลาง

จากตาราง 6 พบว่า ปัญหาการสอนปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดด้านการเตรียมการสอน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีระดับปานกลางมีจำนวน 3 ข้อจาก 7 ข้อ โดยมีปัญหาในข้อที่ 1 ไม่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากสถานศึกษาให้เข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้

เกี่ยวกับการวางแผนการสอนวิชาทางการตลาด ข้อที่ 2 ได้รับมอบหมายงานในปริมาณมาก นอกเหนือจากการงานสอนในวิชาทางการตลาดทำให้ไม่มีเวลามากพอในการเตรียมการสอนและข้อ 3 ขาดความเชี่ยวชาญในการจัดลำดับความต่อเนื่องเนื้อหาวิชาการตลาด ($\bar{X} = 3.39$, 2.94 , 2.52 ตามลำดับ) นอกจากนั้นปัญหาของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดอยู่ในระดับน้อย โดยมีข้อที่ 6 ไม่สามารถวิเคราะห์วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในแต่ละบทเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 2.14$)

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชา
การตลาดด้านทักษะและเทคนิควิธีสอนโดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด	$\bar{X}$	S.D	ระดับปัญหา
ด้านทักษะและเทคนิควิธีสอน				
8.	ขาดการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนในการจูงใจผู้เรียน	2.40	1.04	น้อย
9.	ไม่ได้รับการส่งเสริมให้อบรมเกี่ยวกับความรู้ด้านวิธีการสอนและทักษะการสอนให้เหมาะสมกับสาขาวิชาการตลาด	2.79	1.21	ปานกลาง
10.	มีประสบการณ์ความชำนาญในการสอนวิชาการตลาดน้อย	2.40	1.16	น้อย
11.	อาจารย์ผู้สอนใช้วิธีการสอนแบบบรรยายอย่างเดียวโดยไม่ใช้วิธีสอนอย่างอื่น	2.49	1.05	น้อย
12.	ไม่สามารถเลือกวิธีการสอนให้สอดคล้องเหมาะสมกับเรื่องที่จะสอน	2.34	1.00	น้อย
13.	ไม่สามารถปรับวิธีการสอนจากครูเป็นศูนย์กลางไปสู่วิธีที่ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางได้	2.33	0.97	น้อย
14.	ขาดความรู้ความชำนาญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาคปฏิบัติของวิชาการตลาด	2.34	1.08	น้อย
รวมทุกข้อ		2.44	0.87	น้อย

จากตาราง 7 พบว่า ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดด้านทักษะและเทคนิควิธีสอนโดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีระดับน้อยมีจำนวน 6 ข้อ โดยมีปัญหาในข้อที่ 10 มีประสิทธิภาพความชำนาญในการสอนวิชาการตลาดน้อย ข้อ 14 ขาดความรู้ความชำนาญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาคปฏิบัติของวิชาการตลาด ข้อ 11 อาจารย์ผู้สอนใช้วิธีการสอนแบบบรรยายอย่างเดียวโดยไม่ใช้วิธีสอนอย่างอื่น ข้อ 8 ขาดการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนในการจูงใจผู้เรียน ข้อ 12 ไม่สามารถเลือกวิธีการสอนให้สอดคล้องเหมาะสมกับเรื่องที่จะสอนและ ข้อ 13 ไม่สามารถปรับวิธีการสอนจากครูเป็นศูนย์กลางไปสู่วิธีที่ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางได้ นอกจากนี้ปัญหาของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดอยู่ในระดับปานกลางโดยมีข้อที่ 9 ไม่ได้รับการส่งเสริมให้อบรมเกี่ยวกับความรู้ด้านวิธีการสอนและทักษะการสอนให้เหมาะสมกับสาขาวิชาการตลาดโดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 2.79$)

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดด้านสื่อการสอนโดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด	$\bar{X}$	S.D	ระดับปัญหา
ด้านสื่อการสอน				
15.	สื่อการสอนล้าสมัยไม่เหมาะสมกับเนื้อหาและวิธีสอน	2.79	1.06	ปานกลาง
16.	อาจารย์ผู้สอนขาดความรู้ความสามารถในการเลือกสื่อการสอนมาใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาการตลาด	2.41	1.02	น้อย
17.	อาจารย์ผู้สอนขาดทักษะและความชำนาญในการใช้สื่อการสอน	2.41	0.97	น้อย
18.	อาจารย์ผู้สอนใช้สื่อการสอนไม่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนในส่วนที่เป็นทักษะในวิชาชีพการตลาด	2.39	1.03	น้อย
19.	สื่อการสอนมีจำนวนจำกัดไม่เพียงพอกับจำนวนอาจารย์ที่ใช้	3.16	1.16	ปานกลาง
20.	สื่อการสอนขาดการซ่อมบำรุงให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้ตลอดเวลา	3.25	1.09	ปานกลาง

ตาราง 8 (ต่อ)

ข้อ	ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด	$\bar{X}$	S.D	ระดับปัญหา
21.	การเบิกจ่ายในการซ่อมบำรุงสื่อการสอนมีขั้นตอนยุ่งยากเกินไป	3.31	1.16	ปานกลาง
22.	อาจารย์ผู้สอนขาดความรับผิดชอบในการบำรุงรักษาสื่อการสอนให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน	2.53	1.02	ปานกลาง
รวมทุกข้อ		2.78	0.79	ปานกลาง

จากตาราง 8 พบว่า ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดด้านสื่อการสอนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.78$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีระดับปานกลางมีจำนวน 5 ข้อจาก 8 ข้อ โดยมีปัญหาในข้อที่ 21 การเบิกจ่ายในการซ่อมบำรุงสื่อการสอนมีขั้นตอนยุ่งยากเกินไป ข้อ 20 สื่อการสอนขาดการซ่อมบำรุงให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้ตลอดเวลา ข้อ 19 สื่อการสอนมีจำนวนจำกัดไม่เพียงพอกับจำนวนอาจารย์ที่ใช้ ข้อ 15 สื่อการสอนล้าสมัยไม่เหมาะสมกับเนื้อหาและวิธีสอน และข้อที่ 22 อาจารย์ผู้สอนขาดความรับผิดชอบในการบำรุงรักษาสื่อการสอนให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน ($\bar{X} = 3.31$, 3.25 , 3.16 , 2.79 , 2.53 ตามลำดับ) นอกจากนั้นปัญหาของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดอยู่ในระดับน้อยโดยมีข้อที่ 16 อาจารย์ผู้สอนขาดความรู้ความสามารถในการเลือกสื่อการสอนมาใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาการตลาด ข้อ 17 อาจารย์ผู้สอนขาดทักษะและความชำนาญในการใช้สื่อการสอนและข้อ 18. อาจารย์ผู้สอนใช้สื่อการสอนไม่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนในส่วนที่เป็นทักษะในวิชาชีพการตลาด ($\bar{X} = 2.41$, 2.41 , 2.39 ตามลำดับ)

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดด้านการวัดและประเมินผลโดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด	$\bar{X}$	S.D	ระดับปัญหา
ด้านการวัดและประเมินผล				
23.	ไม่ได้รับการส่งเสริมให้เข้ารับการอบรมเพื่อความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล	2.87	1.16	ปานกลาง
24.	ไม่ได้รับการส่งเสริมให้เข้ารับการอบรมการสร้างแบบทดสอบที่เป็นมาตรฐาน	2.93	1.10	ปานกลาง
25.	ขาดความร่วมมือในกลุ่มของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในเรื่องของการวัดและประเมินผล	2.51	1.12	ปานกลาง
26.	อาจารย์ใช้วิธีการวัดและประเมินผลด้วยวิธีเดียวตลอดภาคเรียน	2.50	1.13	น้อย
27.	อาจารย์ผู้สอนไม่ค่อยให้ความสำคัญการประเมินผลในแต่ละบทเรียน	2.34	1.06	น้อย
28.	ไม่สามารถสร้างแบบทดสอบที่มีความเที่ยงตรงได้	2.65	1.07	ปานกลาง
29.	ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะเฉลยแบบทดสอบให้ผู้เรียนได้ทราบ	2.32	1.10	น้อย
30.	ไม่สามารถนำผลการประเมินผลการเรียนของผู้เรียนในแต่ละครั้งไปเป็นแนวทางปรับปรุงการทดสอบในครั้งต่อไป	2.58	1.10	ปานกลาง
31.	ไม่สามารถพัฒนาแบบทดสอบให้เป็นมาตรฐานอยู่เสมอ	2.71	1.06	ปานกลาง
รวมทุกข้อ		2.60	0.87	ปานกลาง

จากตาราง 9 พบว่า ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดด้านการวัดและประเมินผลโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.60$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีระดับปานกลางมีจำนวน 6 ข้อจาก 9 ข้อ โดยมีปัญหาในข้อที่ 24 ไม่ได้รับการส่งเสริมให้เข้ารับการอบรมการสร้างแบบทดสอบที่เป็นมาตรฐานหรือไม่ ข้อ 23 ไม่ได้รับการส่งเสริมให้เข้ารับการอบรมเพิ่มความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล ข้อ 31 ไม่สามารถพัฒนาแบบทดสอบให้เป็นมาตรฐานอยู่เสมอ ข้อ 28 ไม่สามารถสร้างแบบทดสอบที่มีความเที่ยงตรงได้ ข้อ 30 ไม่สามารถนำการประเมินผลการเรียนในแต่ละครั้งไปเป็นแนวทางปรับปรุงการทดสอบในครั้งต่อไป ข้อ 29 ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะเฉลยแบบทดสอบให้ผู้เรียนได้ทราบ ($\bar{X} = 2.93$, 2.87 , 2.71 , 2.65 , 2.58 , 2.32 ตามลำดับ) นอกจากนั้นปัญหาของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดอยู่ในระดับน้อยโดยมีจำนวน 3 ข้อ โดยมีปัญหาในข้อที่ 26 อาจารย์ใช้วิธีการวัดและประเมินผลด้วยวิธีเดียวตลอดภาคเรียน ข้อที่ 27 อาจารย์ผู้สอนไม่ค่อยให้ความสำคัญการประเมินผลในแต่ละบทเรียน ข้อที่ 29 ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะเฉลยแบบทดสอบให้ผู้เรียนได้ทราบ ($\bar{X} = 2.50$, 2.34 , 2.32 ตามลำดับ)

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดด้านผู้เรียนโดยรวมและรายข้อ

ข้อ	ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด	$\bar{X}$	S.D	ระดับปัญหา
ด้านผู้เรียน				
32.	การขาดเรียนของนักเรียน	3.22	1.07	ปานกลาง
33.	ในรายวิชาการตลาดนักเรียนเอาใจใส่ต่อวิชา การตลาด	3.12	0.89	ปานกลาง
34.	ในรายวิชาการตลาดนักเรียนมีความรับผิดชอบ ต่อวิชาการตลาด	3.10	0.86	ปานกลาง
35.	นักเรียนไม่สนใจตอบข้อซักถามของผู้สอน	2.88	0.95	ปานกลาง
36.	นักเรียนมักพูดคุยกันขณะดำเนินการเรียนการสอน	3.24	1.02	ปานกลาง
37.	นักเรียนขาดความรู้พื้นฐานในวิชาชีพการตลาด	3.00	0.99	ปานกลาง
38.	การส่งแบบฝึกหัดและรายงานไม่ตรงตามเวลา ที่กำหนด	3.17	1.02	ปานกลาง
39.	ในวิชาการตลาดนักเรียนใช้เวลาไปทำกิจกรรม อื่น ๆ	2.79	1.03	ปานกลาง
รวมทุกข้อ		3.06	0.68	ปานกลาง

จากตาราง 10 พบว่า ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดด้านผู้เรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.06$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดด้านผู้เรียนมีทั้งหมด 8 ข้อโดยมีระดับปานกลางมีจำนวนเหมือนกันทุกข้อโดยมีข้อที่ 36 นักเรียนมักพูดคุยกันขณะดำเนินการเรียนการสอน ข้อที่ 32 การขาดเรียนของนักเรียน ข้อที่ 38 การส่งแบบฝึกหัดและรายงานไม่ตรงตามเวลาที่กำหนด ข้อที่ 33 ในรายวิชาการตลาดนักเรียนเอาใจใส่ต่อวิชาการตลาด ข้อที่ 34 ในรายวิชาการตลาดนักเรียนมีความรับผิดชอบต่อวิชาการตลาด ข้อที่ 37 นักเรียนขาดความรู้พื้นฐานในวิชาชีพการตลาด ข้อที่ 35 นักเรียนไม่สนใจตอบข้อซักถามของผู้สอนและสุดท้ายข้อที่ 39 ในวิชาการตลาดนักเรียนใช้เวลาไปทำกิจกรรมอื่น ๆ ($\bar{X} = 3.24, 3.22, 3.17, 3.12, 3.10, 3.00, 2.88, 2.79$ ตามลำดับ)

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ด้านการเตรียมการสอน ด้านทักษะและเทคนิควิธีสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านผู้เรียน จำแนกตาม ประเภทของโรงเรียน , เพศ , อายุ , ระดับการศึกษา , สาขาวิชา , ประสบการณ์ในการสอน ดังแสดงในตารางที่ 11 – 15

ตาราง 11 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด จำแนกตามประเภทของโรงเรียนโดยรวมและรายด้าน

ปัญหาการสอน / ประเภทของโรงเรียน	จำนวน (N)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	S.D	t	Sig
ด้านการเตรียมการสอน					
รัฐบาล	52	2.27	.60	- 2.781*	.006
เอกชน	153	2.61	.81		
ด้านทักษะและวิธีการสอน					
รัฐบาล	52	2.05	.70	-3.756*	.000
เอกชน	153	2.57	.89		
ด้านสื่อการสอน					
รัฐบาล	52	2.61	.69	-1.990*	.049
เอกชน	153	2.84	.82		
ด้านการวัดและประเมินผล					
รัฐบาล	52	2.26	.73	-3.591*	.001
เอกชน	153	2.71	.89		
ด้านผู้เรียน					
รัฐบาล	52	2.69	.65	-4.753*	.000
เอกชน	153	3.19	.64		
รวมทุกด้าน					
รัฐบาล	52	2.39	.58	-4.052*	.000
เอกชน	153	2.79	.71		

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 11 แสดงว่าโรงเรียนอาชีวศึกษาของรัฐบาลและโรงเรียนอาชีวศึกษาของเอกชนมีปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่โรงเรียนอาชีวศึกษาของเอกชนมีปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดโดยรวมมากกว่าโรงเรียนอาชีวศึกษาของรัฐบาล และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าปัญหาการสอนด้านการเตรียมการสอน , ด้านทักษะและวิธีการสอน , ด้านสื่อการสอน , ด้านการวัดและประเมินผลและด้านผู้เรียน ทางโรงเรียนอาชีวศึกษาของเอกชนจะมีปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดมากกว่าปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดของโรงเรียนอาชีวศึกษาของรัฐบาล ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

ตาราง 12 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน

ปัญหาการสอน / เพศ	จำนวน (N)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	S.D	t	Sig
ด้านการเตรียมการสอน					
ชาย	49	2.78	.78	2.598*	.011
หญิง	156	2.45	.76		
ด้านทักษะและวิธีการสอน					
ชาย	49	2.70	.82	2.574*	.012
หญิง	156	2.35	.88		
ด้านสื่อการสอน					
ชาย	49	2.85	.70	.80	.421
หญิง	156	2.76	.62		
ด้านการวัดและประเมินผล					
ชาย	49	2.90	.68	2.826*	.005
หญิง	156	2.50	.80		
ด้านผู้เรียน					
ชาย	49	3.18	.53	1.592	.114
หญิง	156	3.03	.71		
รวมทุกด้าน					
ชาย	49	2.89	.59	2.563*	.012
หญิง	156	2.63	.72		

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 12 แสดงว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดเพศชายและอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดเพศหญิงมีปัญหาการสอนโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยที่อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดเพศชายมีปัญหาการสอนวิชาการตลาดโดยรวมมากกว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดเพศหญิงและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดเพศชายและเพศหญิงมีปัญหาการสอนวิชาการตลาดแตกต่างกันทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยในข้อที่ 2

ตาราง 13 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด จำแนกตามอายุ โดยรวมและรายด้าน

ปัญหาการสอน / อายุ	จำนวน (N)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	S.D	แหล่ง ความแปรปรวน	df	ss	MS	F
ด้านการเตรียมการ สอน	32	2.88	.88	ระหว่างกลุ่ม	2	5.603	2.801	4.725*
20 ปี – 25 ปี	67	2.55	.72	ภายในกลุ่ม	202	119.768	.593	
21 ปี - 40 ปี	106	2.41	.76	รวม	204	125.370		
41 ปี ขึ้นไป								
ด้านทักษะและวิธีการ สอน	32	2.86	.99	ระหว่างกลุ่ม	2	8.394	4.197	5.702*
20 ปี – 25 ปี	67	2.47	.79	ภายในกลุ่ม	202	148.699	.736	
21 ปี - 40 ปี	106	2.28	.85	รวม	204	157.094		
41 ปี ขึ้นไป								
ด้านสื่อการสอน	32	3.00	.96	ระหว่างกลุ่ม	2	1.913	.956	1.512
20 ปี – 25 ปี	67	2.72	.72	ภายในกลุ่ม	201	127.173	.633	
21 ปี - 40 ปี	106	2.75	.78	รวม	203	129.086		
41 ปี ขึ้นไป								
ด้านการวัดและ ประเมินผล	32	2.96	1.0	ระหว่างกลุ่ม	2	5.644	2.822	3.768*
20 ปี – 25 ปี	67	2.60	1	ภายในกลุ่ม	201	150.522	.749	
21 ปี - 40 ปี	106	2.48	.82	รวม	203	156.166		
41 ปี ขึ้นไป			.84					

ตาราง 13 (ต่อ)

ปัญหาการสอน / อายุ	จำนวน (N)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	S.D	แหล่ง ความแปรปรวน	df	ss	MS	F
ด้านผู้เรียน								
20 ปี – 25 ปี	32	3.41	.76	ระหว่างกลุ่ม	2	6.188	3.094	7.065*
21 ปี - 40 ปี	67	3.12	.60	ภายในกลุ่ม	201	88.035	.438	
41 ปี ขึ้นไป	106	2.92	.66	รวม	203	94.223		
รวมทุกด้าน								
20 ปี – 25 ปี	32	3.03	.80	ระหว่างกลุ่ม	2	5.040	2.520	5.282*
21 ปี - 40 ปี	67	2.71	.63	ภายในกลุ่ม	201	95.899	.477	
41 ปี ขึ้นไป	106	2.58	.69	รวม	203	100.393		

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 13 แสดงว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีอายุต่างกันมีปัญหาการสอนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดอายุต่างกันมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในด้านการเตรียมการสอน , ด้านทักษะและเทคนิควิธีสอน , ด้านการวัดและประเมินผล และด้านผู้เรียน โดยด้านสื่อการสอนอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดอายุต่างกันไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยในข้อที่ 3

เพื่อให้ทราบว่ามีปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่อายุต่างกันมีปัญหาการสอนวิชาการตลาดในด้านการเตรียมการสอน , ด้านทักษะและวิธีการสอน , ด้านการวัดและประเมินผล และด้านผู้เรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มใดบ้างจึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีการของเซฟเฟดังแสดงในตาราง 14 – 18

ตาราง 14 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดด้านการเตรียมการสอนจำแนกตามอายุ

ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอน วิชาการตลาด	$\bar{X}$	20 ปี – 25 ปี	26 ปี – 40 ปี	41 ปีขึ้นไป
		2.88	2.55	2.41
20 ปี – 25 ปี	2.88	-	.34*	.48*
26ปี - 40 ปี	2.55	-	-	.14
41 ปีขึ้นไป	2.41	-	-	-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 14 แสดงว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีอายุ 20 ปี – 25 ปี กับอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีอายุ 26 ปี – 40 ปี และ อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไปมีปัญหาการสอนวิชาการตลาดด้านการเตรียมการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตาราง 15 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด
ด้านทักษะและวิธีการสอนจำแนกตามอายุ

ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอน วิชาการตลาด	$\bar{X}$	20 ปี – 25 ปี	26 ปี – 40 ปี	41 ปีขึ้นไป
		2.86	2.47	2.28
20 ปี – 25 ปี	2.86	-	.39*	.60*
26ปี - 40 ปี	2.47	-	-	.19
41 ปีขึ้นไป	2.28	-	-	-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 15 แสดงว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีอายุ 20 ปี – 25 ปี กับอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีอายุ 26 ปี – 40 ปี และ อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไปมีปัญหาการสอนวิชาการตลาดด้านทักษะและวิธีการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตาราง 16 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด
ด้านการวัดและประเมินผลจำแนกตามอายุ

ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอน วิชาการตลาด	$\bar{X}$	20 ปี – 25 ปี	26 ปี – 40 ปี	41 ปีขึ้นไป
		2.96	2.60	2.48
20 ปี – 25 ปี	2.96	-	.36	.49*
26ปี - 40 ปี	2.60	-	-	.12
41 ปีขึ้นไป	2.48	-	-	-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 16 แสดงว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีอายุ 20 ปี – 25 ปี กับอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีอายุ 26 ปี – 40 ปี และ อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไปมีปัญหาการสอนวิชาการตลาดด้านการวัดและประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตาราง 17 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด
ด้านผู้เรียนจำแนกตามอายุ

ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอน วิชาการตลาด	$\bar{X}$	20 ปี – 25 ปี	26 ปี – 40 ปี	41 ปีขึ้นไป
		3.41	3.12	2.92
20 ปี – 25 ปี	3.41	-	.29*	.49*
26ปี - 40 ปี	3.12	-	-	.20
41 ปีขึ้นไป	2.92	-	-	-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 17 แสดงว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีอายุ 20 ปี – 25 ปี กับอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีอายุ 26 ปี – 40 ปี และ อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไปมีปัญหาการสอนวิชาการตลาดด้านผู้เรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตาราง 18 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด
รวมทุกด้านจำแนกตามอายุ

ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอน วิชาการตลาด	$\bar{X}$	20 ปี – 25 ปี	26 ปี – 40 ปี	41 ปีขึ้นไป
		3.03	2.71	2.58
20 ปี – 25 ปี	3.03	-	.32*	.45*
26ปี - 40 ปี	2.71	-	-	.13
41 ปีขึ้นไป	2.58	-	-	-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 18 แสดงว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีอายุ 20 ปี – 25 ปี กับอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีอายุ 26 ปี – 40 ปี และ อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไปมีปัญหาการสอนวิชาการตลาดโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ตาราง 19 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด จำแนกตามระดับการศึกษาโดยรวมและรายด้าน

ปัญหาการสอน / ระดับการศึกษา	จำนวน (N)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	S.D	t	Sig
ด้านการเตรียมการสอน					
ปริญญาตรี	162	2.50	.796	-.849	.399
สูงกว่าปริญญาตรี	43	2.61	.736		
ด้านทักษะและวิธีการสอน					
ปริญญาตรี	162	2.40	.886	-1.138	.259
สูงกว่าปริญญาตรี	43	2.57	.838		
ด้านสื่อการสอน					
ปริญญาตรี	162	2.76	.792	.844	.391
สูงกว่าปริญญาตรี	43	2.88	.819		
ด้านการวัดและประเมินผล					
ปริญญาตรี	162	2.56	.873	-1.192	.237
สูงกว่าปริญญาตรี	43	2.74	.887		
ด้านผู้เรียน					
ปริญญาตรี	162	3.04	.688	-.839	.404
สูงกว่าปริญญาตรี	43	3.14	.657		
รวมทุกด้าน					
ปริญญาตรี	162	2.66	.704	-1.102	.275
สูงกว่าปริญญาตรี	43	2.80	.705		

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 19 แสดงว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกันมีปัญหาการสอนวิชาการตลาดโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในระดับการศึกษาที่สูงกว่าปริญญาตรีจะมีปัญหาการสอนมากกว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในระดับการศึกษาปริญญาตรี และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกันมีปัญหาการสอนแตกต่างกันทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยในข้อที่ 4

ตาราง 20 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด จำแนกตามสาขาวิชาโดยรวมและรายด้าน

ปัญหาการสอน / สาขาวิชา	จำนวน (N)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	S.D	t	Sig
ด้านการเตรียมการสอน					
สำเร็จสาขาวิชาการตลาด	130	2.52	.78	.206	.837
สำเร็จในสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	75	2.54	.79		
ด้านทักษะและวิธีการสอน					
สำเร็จสาขาวิชาการตลาด	130	2.41	.90	.645	.520
สำเร็จในสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	75	2.49	.83		
ด้านสื่อการสอน					
สำเร็จสาขาวิชาการตลาด	130	2.77	.83	.274	.785
สำเร็จในสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	75	2.80	.73		
ด้านการวัดและประเมินผล					
สำเร็จสาขาวิชาการตลาด	130	2.55	.90	1.094	.276
สำเร็จในสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	75	2.68	.82		
ด้านผู้เรียน					
สำเร็จสาขาวิชาการตลาด	130	3.04	.70	.712	.477
สำเร็จในสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	75	3.11	.64		
รวมทุกด้าน					
สำเร็จสาขาวิชาการตลาด	130	2.67	.73	.682	.496
สำเร็จในสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	75	2.73	.65		

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 20 แสดงว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่สำเร็จสาขาวิชาการตลาดและสำเร็จในสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมีปัญหาการสอนในวิชาการตลาดโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาต่างกันจะมีปัญหาการสอนวิชาการตลาดแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานในข้อที่ 5

ตาราง 21 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด จำแนกตาม
ประสบการณ์ในการสอนโดยรวมและรายด้าน

ปัญหาการสอน / ประสบการณ์ในการสอน	จำนวน (N)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	S.D	แหล่ง ความ แปรปรวน	df	ss	MS	F
ด้านการเตรียมการสอน								
ต่ำกว่า 5 ปี	61	2.68	.741	ระหว่างกลุ่ม	2	7.773	3.886	6.676*
5 - 10 ปี	33	2.83	.815	ภายในกลุ่ม	202	117.598	.582	
มากกว่า 10 ปี	111	2.35	.758	รวม	204	125.370		
ด้านทักษะและวิธีการสอน								
ต่ำกว่า 5 ปี	61	2.68	.817	ระหว่างกลุ่ม	2	10.046	5.023	6.900*
5 - 10 ปี	33	2.66	.977	ภายในกลุ่ม	202	147.048	.728	
มากกว่า 10 ปี	111	2.23	.833	รวม	204	157.094		
ด้านสื่อการสอน								
ต่ำกว่า 5 ปี	61	2.88	.80	ระหว่างกลุ่ม	2	2.097	1.048	1.659
5 - 10 ปี	33	2.90	.718	ภายในกลุ่ม	201	126.988	.632	
มากกว่า 10 ปี	111	2.69	.812	รวม	203	129.086		
ด้านการวัดและประเมินผล								
ต่ำกว่า 5 ปี	61	2.70	.843	ระหว่างกลุ่ม	2	4.557	2.279	3.021*
5 - 10 ปี	33	2.85	.904	ภายในกลุ่ม	201	151.608	.754	
มากกว่า 10 ปี	111	2.47	.871	รวม	203	156.166		
ด้านผู้เรียน								
ต่ำกว่า 5 ปี	61	3.28	.672	ระหว่างกลุ่ม	2	5.672	2.836	6.437*
5 - 10 ปี	33	3.17	.641	ภายในกลุ่ม	201	88.552	.441	
มากกว่า 10 ปี	111	2.91	.665	รวม	203	94.223		
รวมทุกด้าน								
ต่ำกว่า 5 ปี	61	2.85	.661	ระหว่างกลุ่ม	2	5.197	2.598	5.455*
5 - 10 ปี	33	2.89	.741	ภายในกลุ่ม	201	95.742	.476	
มากกว่า 10 ปี	111	2.54	.690	รวม	203	100.939		

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 21 แสดงว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาการตลาดมี
ปัญหาการสอนวิชาการตลาดโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อพิจารณาเป็น
รายด้านพบว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาการตลาดที่ต่างกันมีปัญห
การสอนแตกต่างกันทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเพียงบางส่วนซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน
การวิจัยในข้อที่ 6

เพื่อให้ทราบว่ามีปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีประสบการณ์ต่างกันมี ปัญหาการสอนวิชาการตลาดในด้านการเตรียมการสอน , ด้านทักษะและวิธีการสอน , ด้านผู้เรียน และโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างกลุ่มใดบ้างจึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟดังแสดงในตาราง 19 – 22

ตาราง 22 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด
ด้านการเตรียมการสอนจำแนกตามประสบการณ์สอน

ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอน วิชาการตลาด	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 5 ปี	5 – 10 ปี	มากกว่า 10 ปี
		2.68	2.83	2.35
ต่ำกว่า 5 ปี	2.68	-	.14	.33*
5 - 10 ปี	2.83	-	-	.47*
มากกว่า 10 ปี	2.35	-	-	-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 22 แสดงว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี กับอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีประสบการณ์ในการสอน 5 – 10 ปี และอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 10 ปี มีปัญหาการสอนวิชาการตลาดด้านการเตรียมการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 23 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด
ด้านทักษะและวิธีการสอนจำแนกตามประสบการณ์สอน

ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอน วิชาการตลาด	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 5 ปี	5 – 10 ปี	มากกว่า 10 ปี
		2.68	2.66	2.23
ต่ำกว่า 5 ปี	2.68	-	.02	.45*
5 - 10 ปี	2.66	-	-	.43*
มากกว่า 10 ปี	2.23	-	-	-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 23 แสดงว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี กับอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีประสบการณ์ในการสอน 5 – 10 ปี และอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 10 ปี มีปัญหาการสอนวิชาการตลาดด้านทักษะและวิธีการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 24 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด
ด้านผู้เรียนจำแนกตามประสบการณ์สอน

ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอน วิชาการตลาด	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 5 ปี	5 – 10 ปี	มากกว่า 10 ปี
		3.28	3.17	2.91
ต่ำกว่า 5 ปี	3.28	-	.11	.37*
5 - 10 ปี	3.17	-	-	.25*
มากกว่า 10 ปี	2.91	-	-	-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 24 แสดงว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี กับอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีประสบการณ์ในการสอน 5 – 10 ปี และอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 10 ปี มีปัญหาการสอนวิชาการตลาดด้านผู้เรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 25 ผลการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด โดยรวมทุกด้านจำแนกตามประสบการณ์สอน

ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอน วิชาการตลาด	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 5 ปี	5 – 10 ปี	มากกว่า 10 ปี
		2.85	2.89	2.54
ต่ำกว่า 5 ปี	2.85	-	.04	.31*
5 - 10 ปี	2.89	-	-	.34*
มากกว่า 10 ปี	2.54	-	-	-

* มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตาราง 25 แสดงว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี กับอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีประสบการณ์ในการสอน 5 – 10 ปี และอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 10 ปี มีปัญหาการสอนวิชาการตลาดโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 รวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีต่อปัญหาการสอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ในตอนนี้เป็นการรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดต่อปัญหาการสอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เป็นรายด้านจากข้อคำถามปลายเปิดมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 90 คน จาก กลุ่มตัวอย่าง 205 คน คิดเป็นร้อยละ 43.90 ของแบบสอบถามทั้งหมด โดยนำเสนอในรูปแบบความถี่และร้อยละจำนวนความคิดเห็น ดังแสดงในตาราง 23 - 27 ดังนี้

ตาราง 26 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดต่อปัญหาการสอนวิชาการตลาดในด้านการเตรียมการสอน นำเสนอในรูปแบบความถี่และร้อยละ

ลำดับที่	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดต่อปัญหาการสอนวิชาการตลาด	ความถี่	ร้อยละ
ด้านการเตรียมการสอน			
1.	อาจารย์ผู้สอนมีภาระงานมากเกินไป	21	58.33
2.	อาจารย์ผู้สอนมีวิชาที่รับผิดชอบในการสอนมากเกินไป	7	19.44
3.	อาจารย์ผู้สอนต้องทำหน้าที่อื่นนอกจากการสอนจึงไม่มีเวลาเตรียมการสอน	5	13.88
4.	อาจารย์ผู้สอนขาดความพร้อมในการเตรียมการสอน	3	8.35
รวม		36	100

จากตาราง 26 แสดงว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเรียงตามลำดับ 3 ข้อแรกคือ อาจารย์ผู้สอนมีภาระงานมากเกินไป รองลงมาอาจารย์ผู้สอนมีวิชาที่รับผิดชอบในการสอนมากเกินไป และอาจารย์ผู้สอนต้องทำหน้าที่อื่นนอกจากการสอนจึงไม่มีเวลาเตรียมการสอน

ตาราง 27 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดต่อปัญหาการสอนวิชาการตลาดในด้านทักษะและเทคนิควิธีสอน นำเสนอในรูปความถี่และร้อยละ

ลำดับที่	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดต่อปัญหาการสอนวิชาการตลาด	ความถี่	ร้อยละ
ด้านทักษะและเทคนิควิธีสอน			
1.	ขาดการจัดให้มีการอบรมเทคนิคการสอนเพิ่มเติม	16	50.00
2.	อาจารย์ผู้สอนควรมีเทคนิคใหม่ ๆ มาสอดแทรกอยู่เสมอ	11	34.38
3.	อาจารย์ผู้สอนขาดความชำนาญในการสอน	3	9.38
4.	อาจารย์ผู้สอนควรทำการสอนด้วยความเป็นกันเองและไม่เครียด		
	อีกทั้งขาดการนิเทศการสอนสำหรับครูใหม่	2	6.24
	รวม	32	100

จากตาราง 27 แสดงว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเรียงตามลำดับ 3 ข้อแรกคือ ขาดการจัดให้มีการอบรมเทคนิคการสอนเพิ่มเติม รองลงมา อาจารย์ผู้สอนควรมีเทคนิคใหม่ ๆ มาสอดแทรกอยู่เสมอและ อาจารย์ผู้สอนขาดความชำนาญในการสอน

ตาราง 28 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดต่อปัญหาการสอนวิชาการตลาดในด้านสื่อการสอน นำเสนอในรูปความถี่และร้อยละ

ลำดับที่	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดต่อปัญหาการสอนวิชาการตลาด	ความถี่	ร้อยละ
ด้านสื่อการสอน			
1.	ขาดแคลนสื่อการสอน	19	36.53
2.	สถาบันอาชีวศึกษาขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณ	13	25.00
3.	สื่อการสอนต้องทันสมัยอยู่ตลอดเวลา	7	13.46
4.	ขาดการพัฒนาสื่อการสอนอยู่ตลอดเวลา	5	9.61
5.	อาจารย์ผู้สอนใช้สื่อการสอนไม่เป็น	3	5.76
6.	ไม่มีสถานที่ที่จะใช้สื่อการสอนพร้อมทั้งควรมีการอบรม		
4	ในการจัดทำสื่อการสอน	3	5.76
7.	สื่อการสอนขาดการซ่อมบำรุง	2	3.84
รวม		52	100

จากตาราง 28 แสดงว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเรียงตามลำดับ 3 ข้อแรกคือ ขาดแคลนสื่อการสอนรองลงมา สถาบันอาชีวศึกษาขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณและ สื่อการสอนต้องทันสมัยอยู่ตลอดเวลา

ตาราง 29 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดต่อปัญหาการสอนวิชาการตลาดในด้านการวัดผลและประเมินผล นำเสนอในรูปความถี่และร้อยละ

ลำดับที่	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดต่อปัญหาการสอนวิชาการตลาด	ความถี่	ร้อยละ
ด้านการวัดผลและประเมินผล			
1.	การวัดผลและประเมินผลจะขึ้นอยู่กับสถานศึกษา	6	40.00
2.	การวัดผลและการประเมินผลควรมีวิธีการประเมินที่หลากหลาย	4	26.67
3.	ควรมีการจัดอบรมวิธีการวัดและประเมินผล	3	20.00
4.	ไม่สามารถสร้างแบบสอบถามที่มีความเที่ยงตรงได้	2	13.33
รวม		15	100

จากตาราง 29 แสดงว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเรียงตามลำดับ 3 ข้อแรกคือ การวัดผลและประเมินผลจะขึ้นอยู่กับสถานศึกษารองลงมา การวัดผลและการประเมินผลควรมีวิธีการประเมินที่หลากหลายและควรมีการจัดอบรมวิธีการวัดและประเมินผล

ตาราง 30 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดต่อปัญหาการสอนวิชาการตลาดในด้านผู้เรียน นำเสนอในรูปความถี่และร้อยละ

ลำดับที่	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดต่อปัญหาการสอนวิชาการตลาด	ความถี่	ร้อยละ
ด้านผู้เรียน			
1.	ผู้เรียนขาดความสนใจในการเรียน	26	55.31
2.	ผู้เรียนมีภาวะสมาธิสั้น	5	10.63
3.	ควรมีกิจกรรมสอดแทรกในชั่วโมงเรียนให้กับผู้เรียน	5	10.63
4.	ผู้เรียนไม่มีความตรงต่อเวลา	3	6.39
5.	ผู้เรียนมักขาดเรียนบ่อย	3	6.39
6.	ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมหรือแสดงความคิดเห็นในรายวิชา	3	6.39
7.	ผู้เรียนมักชอบพูดคุยกันในห้องเรียนพร้อมทั้งผู้เรียนขาดการคิดและวิเคราะห์	2	4.26
รวม		47	100

จากตาราง 30 แสดงว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเรียงตามลำดับ 3 ข้อแรกคือ ผู้เรียนขาดความสนใจในการเรียน , ผู้เรียนมีภาวะสมาธิสั้น รองลงมาควรมีกิจกรรมสอดแทรกในชั่วโมงเรียนให้กับผู้เรียน , ผู้เรียนไม่มีความตรงต่อเวลาและ ผู้เรียนมักขาดเรียนบ่อย , ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมหรือแสดงความคิดเห็นในรายวิชา

ตาราง 31 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดต่อปัญหาการสอนวิชาการตลาดในด้านอื่น ๆ นำเสนอในรูปความถี่และร้อยละ

ลำดับที่	ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดต่อปัญหาการสอนวิชาการตลาด	ความถี่	ร้อยละ
ด้านอื่น ๆ			
1.	ในด้านการสอนทุก ๆ ด้านควรมีการส่งเสริมและพัฒนาอย่างชัดเจนจากสถาบันอาชีวศึกษา	8	50.00
2.	ควรมีการรวมกลุ่มของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์	3	18.75
3.	อาจารย์ผู้สอนควรมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและการสอนควรให้ทันยุคทันสมัยเหตุการณ์	3	18.75
4.	ควรมีการจัดทัศนศึกษาทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อยเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง	2	12.50
รวม		16	100

จากตาราง 31 แสดงว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเรียงตามลำดับ 3 ข้อแรกคือ ในด้านการสอนทุก ๆ ด้านควรมีการส่งเสริมและพัฒนาอย่างชัดเจนจากสถาบันอาชีวศึกษา รองลงมาควรมีการรวมกลุ่มของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และอาจารย์ผู้สอนควรมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและการสอนควรให้ทันยุคทันสมัยเหตุการณ์

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ในบทนี้จะกล่าวถึงเนื้อหาสาระสำคัญทั้งหมดโดยแบ่งออกเป็น ความมุ่งหมาย ความสำคัญ สมมติฐาน วิธีการดำเนินการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการสอนของอาจารย์สาขาวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลรวม 5 ด้าน คือ ปัญหาด้านการเตรียมการสอน ,ปัญหาด้านทักษะและเทคนิควิธีสอน ,ปัญหาด้านสื่อการสอน ,ปัญหาด้านวัดผลและประเมินผล ,ปัญหาด้านผู้เรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการสอนของอาจารย์สาขาวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำแนกตามเพศ , อายุ , ระดับการศึกษา , ประสบการณ์ในการสอน
3. เพื่อรวบรวมความคิดเห็นเพิ่มเติมตลอดจนข้อเสนอแนะในปัญหาการสอนของอาจารย์สาขาวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยเรื่องปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครจะทำให้ทราบถึงปัญหาการสอนของการจัดการเรียนในสาขาวิชาการตลาดที่ผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษาต้องทราบเพื่อที่จะได้นำไปปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้สามารถสนองความต้องการผู้สอนและผู้เรียนได้อย่างถูกต้องและเป็นแนวทางแก่ผู้สนใจ และผู้บริหารของสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครในการวางแผนทั้งในระยะสั้นและระยะยาวในการพัฒนาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่ทำการสอนในโรงเรียนรัฐบาลและเอกชนมีปัญหาการสอนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
2. อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีเพศต่างกัน มีปัญหาการสอนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
3. อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีอายุต่างกันมีปัญหาการสอนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

4. อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีปัญหาการสอนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
5. อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีสาขาวิชาต่างกันมีปัญหาการสอนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน
6. อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีประสบการณ์ในการสอนต่างกันมีปัญหาการสอนโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยการศึกษา ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้เป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาของรัฐบาลและเอกชน โดยเปิดทำการสอนอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจำนวน 80 โรงเรียน โดยมีจำนวนอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดรวมทั้งสิ้น 489 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาของภาครัฐบาลและภาคเอกชนในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลจำนวน 240 คน โดยแบ่งเป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดของโรงเรียนอาชีวศึกษาของรัฐบาล 9 โรงเรียนและอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดของโรงเรียนอาชีวศึกษาของเอกชน 23 โรงเรียน

ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นโดยดำเนินการดังนี้

1. กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของยามาเนที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 จำนวนกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย 489 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 222 คน
 2. ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นหาจำนวนตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิโดยนำค่าสัดส่วนคูณกับจำนวนประชากรในแต่ละชั้นภูมิ โดยได้ค่าสัดส่วนเท่ากับ 0.45
 3. ผู้วิจัยได้เพิ่มค่าสัดส่วนเป็น 0.50 เพื่อความเหมาะสมในการเก็บข้อมูล
- จากวิธีการสุ่มดังกล่าว ได้กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาทั้งหมด 240 คน แบ่งเป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาของรัฐบาล 60 คน และอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาของเอกชน 180 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล จำนวน 39 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.9657

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ขอหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลทั้ง 32 แห่ง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยังผู้อำนวยการสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลทั้ง 32 แห่ง เพื่อขอความอนุเคราะห์ และขอความร่วมมือให้อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม โดยรวบรวมกลับคืนด้วยตนเอง และทางไปรษณีย์ การเก็บข้อมูลเริ่มในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2549 ระหว่างเดือนพฤษภาคม – มิถุนายน 2549

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกและรับคืนด้วยตนเอง แบบสอบถามที่ส่งไปและเก็บข้อมูลด้วยตนเอง จำนวนทั้งสิ้น 240 ฉบับ ได้รับคืนและคัดเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ได้ 205 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 85.41 ของแบบสอบถามทั้งหมด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกระทำการประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC (Statistical Package For Social Science / Personal Computer) โดยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่ได้คืนมาทั้งหมด คัดเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์นำมาคิดเป็นร้อยละ 85.41 ของแบบสอบถามทั้งหมดแล้วจัดทำรหัสและกรอกตัวเลขในกระดาษลงรหัสและวิเคราะห์สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามตอนที่ 1 โดยหาค่าร้อยละแล้วนำเสนอในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย

2. ในแบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นระดับปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลแบ่งเป็น 5 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการสอน ด้านทักษะและเทคนิควิธีสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการวัดและประเมินผลและด้านผู้เรียน วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ของข้อคำถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อและรายด้านนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาตัดสินตามเกณฑ์การประเมินค่าออกเป็น 5 ระดับดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดอยู่ในระดับมากที่สุด

3. การทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดตามตัวแปรอิสระ ประเภทของโรงเรียน , เพศ , ระดับการศึกษา , สาขาวิชา วิเคราะห์โดยใช้สถิติ $t - test$ และเปรียบเทียบตามตัวแปร อายุ , ประสบการณ์ในการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาด วิเคราะห์โดยใช้สถิติความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – Way Analysis of Variance) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีเชฟเฟ (Scheffe Method)

4. แบบสอบถามปลายเปิด รวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็นรายด้านโดยนำเสนอตามลำดับของตัวแปรตามที่กำหนด

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. การศึกษาปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลใน 5 ด้านคือ ด้านการเตรียมการสอน ด้านทักษะและเทคนิค วิธีสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการวัดและประเมินผลและด้านผู้เรียน เมื่อพิจารณาในภาพรวมทุกด้านอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดมีปัญหาการสอนวิชาการตลาดอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการเตรียมการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการวัดและประเมินผลและด้านผู้เรียนอยู่ในระดับปานกลางส่วนด้านทักษะและเทคนิควิธีสอนอยู่ในระดับน้อย

2. การศึกษาปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่ามีอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่ทำการสอนในโรงเรียนเอกชนมีมากกว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในโรงเรียนรัฐบาลและมีปัญหาการสอนวิชาการตลาดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. การศึกษาปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลพบว่า มีอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดเพศหญิงมากกว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดเพศชายและมีปัญหาการสอนวิชาการตลาดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. การศึกษาปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลพบว่า มีอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีอายุต่างกันมีปัญหาการสอนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีอายุ 26 ปี – 40 ปี จะมีปัญหาการสอนวิชาการตลาดไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีอายุ 20 ปี – 25 ปี และอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีอายุ 41 ปีขึ้นไป

5. การศึกษาปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลพบว่า มีอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่จบปริญญาตรีมากกว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่จบสูงกว่าปริญญาตรีและมีปัญหาการสอนวิชาการตลาดแตกต่างกันทุกด้านอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

6. การศึกษาปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลพบว่า มีอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่สำเร็จสาขาวิชาการตลาดมากกว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่สำเร็จในสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องและมีปัญหาการสอนวิชาการตลาดแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

7. การศึกษาปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลพบว่า มีอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาการตลาดแตกต่างกันทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยอาจารย์ผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาการตลาดต่ำกว่า 5 ปี มีปัญหาการสอนวิชาการตลาดไม่แตกต่างกันกับอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีประสบการณ์สอน 5 – 10 ปี และมากกว่า 10 ปี

อภิปรายผล

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในด้าน การเตรียมการสอน ด้านทักษะและเทคนิควิธีการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านผู้เรียน

ผลการวิจัยพบว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดมีปัญหาการสอนวิชาการตลาดโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดด้านการเตรียมการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการวัดและประเมินผล ด้านผู้เรียนมีปัญหาการสอนอยู่ในระดับปานกลางและปัญหาการสอนด้านทักษะและเทคนิควิธีสอนอยู่ในระดับน้อย

ด้านการเตรียมการสอนพบว่า อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดมีปัญหาการสอนวิชาการตลาดโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและรายข้ออยู่ในระดับปานกลางและน้อยสำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยปานกลางเรียงตามลำดับคือ ไม่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากสถานศึกษาให้เข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการวางแผนการสอนวิชาการตลาด , ได้รับมอบหมายงานในปริมาณมากนอกเหนือจากงานสอนในวิชาทางการตลาดทำให้ไม่มีเวลามากพอในการเตรียมการสอนและขาดความเชี่ยวชาญในการจัดลำดับความต่อเนื่องเนื้อหาวิชาการตลาดซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลวดี เรืองเดช (2518 : 64) กล่าวว่า “ ผู้บริหาร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในวงการศึกษาควรจะได้จัดให้มีการประชุมสัมมนา อบรม โดยจัดประชุมสัมมนารวมครูทุกสังกัดเพื่อครูจะได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ”

ด้านทักษะและเทคนิควิธีสอนพบว่า อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดมีปัญหาการสอนวิชาการตลาดโดยรวมและรายข้อในระดับน้อย สำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากเรียงตามลำดับคือ มีประสบการณ์ความชำนาญในการสอนวิชาการตลาดน้อย , ขาดความรู้ความชำนาญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาคปฏิบัติของวิชาการตลาด , อาจารย์ผู้สอนใช้วิธีการสอนแบบบรรยายอย่างเดียวโดยไม่ใช้วิธีสอนอย่างอื่น , ขาดการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนในการจูงใจผู้เรียน , ไม่สามารถเลือกวิธีการสอนให้สอดคล้องเหมาะสมกับเรื่องที่สอนและไม่สามารถปรับวิธีการสอนจากครูเป็นศูนย์กลางไปสู่วิธีที่ใช้นักเรียนเป็นศูนย์กลางได้สอดคล้องกับงานวิจัยของสมเกียรติ เพ็ชรหวั่น (2544 : 47) กล่าวว่า “ อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาทางด้านวิชาการตลาดทำให้มีความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เกี่ยวกับเนื้อหาวิชาการตลาดโดยตรง จึงส่งผลทำให้ด้านทักษะและเทคนิควิธีสอนเป็นปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ด้านสื่อการสอนพบว่า อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดมีปัญหาการสอนวิชาการตลาดโดยรวมและรายข้อในระดับปานกลางสำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากเรียงตามลำดับคือ การเบิกจ่ายในการซ่อมบำรุงสื่อการสอนมีขั้นตอนยุ่งยากเกินไป , สื่อการสอนขาดการซ่อมบำรุงให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้ตลอดเวลา , สื่อการสอนมีจำนวนจำกัดไม่เพียงพอกับจำนวนอาจารย์ที่ใช้ , สื่อการสอนล้าสมัยไม่เหมาะสมกับเนื้อหาและวิธีสอนและอาจารย์ผู้สอนขาดความรับผิดชอบในการบำรุงรักษาสื่อการสอนให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมณี ไม้เรียง (2529 : 76) กล่าวว่า “ ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนมีปัญหาด้านการเตรียมการจัดหาสื่อการสอนและขาดงบประมาณในการจัดซื้อสื่อการสอนตามความต้องการมากที่สุดและรองลงมาคือปัญหาต้องเสียเวลาและยุ่งยากมากในการติดต่อขอยืมสื่อการสอน ”

ด้านการวัดและประเมินผลพบว่า อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดมีปัญหาการสอนวิชาการตลาดโดยรวมและรายข้อในระดับปานกลางสำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากเรียงลำดับคือ ไม่ได้รับการส่งเสริมให้เข้ารับการอบรมการสร้างแบบทดสอบที่เป็นมาตรฐาน , ไม่ได้รับการส่งเสริมให้เข้ารับการ

อบรมเพิ่มความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล , ไม่สามารถพัฒนาแบบทดสอบให้เป็นมาตรฐานอยู่เสมอ , ไม่สามารถสร้างแบบทดสอบที่มีความเที่ยงตรงได้ , ไม่สามารถนำการประเมินผลการเรียนในแต่ละครั้งไปเป็นแนวทางปรับปรุงการทดสอบในครั้งต่อไปและไม่มีเวลาเพียงพอที่จะเฉลยแบบทดสอบให้ผู้เรียนได้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสมเกียรติ เพ็ชรหวั่น (2544 : 48) กล่าวว่า “ อาจารย์สาขาวิชาการตลาดไม่ได้รับการส่งเสริมให้เข้ารับการอบรมการสร้างแบบสอบถามที่เป็นมาตรฐานมีปัญหาทั้งที่อาจเป็นเพราะว่าอาจารย์สาขาวิชาการตลาดต้องการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการสร้างแบบทดสอบที่เป็นมาตรฐาน เพื่อนำไปวัดและประเมินผลผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่วนใหญ่การวัดผลและประเมินผลจะใช้วิธีการที่หลากหลายเน้นฝึกปฏิบัติจริงควบคู่ไปกับภาคทฤษฎีให้สอดคล้องกับสภาพผู้เรียนและสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาการตลาด

ด้านผู้เรียนพบว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดมีปัญหาการสอนวิชาการตลาดโดยรวมและรายชื่อในระดับปานกลางสำหรับข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากเรียงลำดับคือ นักเรียนมักพูดคุยกันขณะดำเนินการเรียนการสอน , การขาดเรียนของนักเรียน , การส่งแบบฝึกหัดและรายงานไม่ตรงตามเวลาที่กำหนด , ในรายวิชาการตลาดนักเรียนเอาใจใส่ต่อวิชาการตลาด , ในรายวิชาการตลาดนักเรียนมีความรับผิดชอบต่อวิชาการตลาด , นักเรียนขาดความรู้พื้นฐานในวิชาชีพการตลาด , นักเรียนไม่สนใจตอบข้อซักถามของผู้สอนและสุดท้ายในวิชาการตลาดนักเรียนใช้เวลาไปทำกิจกรรมอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรศรี โรจน์เมธี (2540 : 73) กล่าวว่า “ การพูดคุยกันในห้องเรียนของนักเรียนเป็นปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาบัญชีมากที่สุดรองลงมาคือการตอบคำถามในห้องเรียนของนักเรียน ”

2. ผลการวิเคราะห์ตามสมมติฐานข้อที่ 1 พบว่า โรงเรียนอาชีวศึกษาของรัฐบาลและโรงเรียนอาชีวศึกษาของเอกชน มีปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้ โดยที่โรงเรียนอาชีวศึกษาของเอกชนมีปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดโดยรวมมากกว่าโรงเรียนอาชีวศึกษาของรัฐบาลและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าปัญหาการสอนด้านการเตรียมการสอน ด้านทักษะและวิธีการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการวัดและประเมินผลและด้านผู้เรียน ทางโรงเรียนอาชีวศึกษาของเอกชนจะมีปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดมากกว่าปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดของโรงเรียนอาชีวศึกษาของรัฐบาลซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญรอด บุญศรีสมฤทธิ์ (2526 : 35 – 39) ได้ทำการศึกษาพบว่า โรงเรียนเอกชนประสบปัญหาหลายด้านได้แก่ ปัญหาการขาดแคลนครูที่มีวุฒิสองและมีความชำนาญเฉพาะสาขาทั้งนี้เพราะโอกาสและความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนไม่เท่าเทียมกับครูโรงเรียนของรัฐบาลจึงทำให้ครูที่มีวุฒิและความชำนาญไม่สนใจงานโรงเรียนเอกชนและเมื่อเข้าทำงานการสอนก็มักเป็นช่วงสั้น ๆ เพราะแสวงหาตำแหน่งในโรงเรียนรัฐบาลอยู่ เมื่อได้งานที่ดีกว่ามั่นคงกว่าทำให้ครูลาออกไป โรงเรียนเอกชนสาขาอาชีพมีปัญหาเกี่ยวกับอัตราการเข้าออกของครูค่อนข้างสูงทำให้มีผลกระทบต่อการเรียนการสอนการบริหาร รวมทั้งคุณภาพทางการศึกษาด้วย

3. ผลการวิเคราะห์ตามสมมติฐานข้อที่ 2 พบว่า อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดเพศชายและอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดเพศหญิงมีปัญหาการสอนโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยที่อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดเพศชายมีปัญหาการสอนวิชาการตลาดโดยรวมมากกว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดเพศหญิงและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดเพศชายและเพศหญิงมีปัญหาการสอนวิชาการตลาดแตกต่างกันทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพริยาพร สุวรรณไตรย์ (2547 : 102) ที่ศึกษาปัญหาในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนวิชาการบัญชีที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ เขตการศึกษา 11 พบว่า อาจารย์ผู้สอนวิชาการบัญชีเพศชายและเพศหญิงมีปัญหาในการจัดการเรียนการสอนวิชาการบัญชีที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ผลการวิเคราะห์ตามสมมติฐานที่ 3 พบว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีอายุต่างกันมีปัญหาการสอนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดอายุต่างกันมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในด้านการเตรียมการสอน , ด้านทักษะและเทคนิควิธีสอน , ด้านการวัดและประเมินผลและด้านผู้เรียน โดยด้านสื่อการสอนอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีอายุต่างกันมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยในข้อที่ 3 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอมรรัตน์ กริธาธร (2540 : 178) ซึ่งได้ศึกษาปัญหาและความต้องการในการปฏิบัติงานของอาจารย์วิทยาลัยพณิชยการสังกัดกรมอาชีวศึกษาพบว่าอาจารย์วิทยาลัยพณิชยการที่จำแนกตามอายุพบว่าอาจารย์ที่มีอายุต่างกันมีปัญหาด้านวิชาการ ด้านส่งเสริมการศึกษาและด้านการบริหารแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ผลการวิเคราะห์ตามสมมติฐานที่ 4 พบว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกันมีปัญหาการสอนวิชาการตลาดโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้โดยอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในระดับการศึกษาที่สูงกว่าปริญญาตรีจะมีปัญหาการสอนมากกว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในระดับการศึกษาปริญญาตรีและเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกันมีปัญหาการสอนแตกต่างกันทุกด้านอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยในข้อที่ 4 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยา โนรีวงศ์ (2541 : 106) ที่ศึกษาปัญหาในการสอนของครูผู้สอนวิชาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครพบว่าครูผู้สอนวิชาชีพที่มีวุฒิต่างกันมีปัญหาในการสอนวิชาชีพโดยรวมและรายกลุ่มวิชาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

6. ผลการวิเคราะห์ตามสมมติฐานข้อที่ 5 พบว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่สำเร็จสาขาวิชาการตลาดและสำเร็จในสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมีปัญหาการสอนในวิชาการตลาดโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาต่างกันจะมีปัญหาการสอนวิชาการตลาดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ กุศล หาญยศ (2539 : 88) ที่ศึกษาปัญหาการสอนวิชาพลศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตการศึกษา 8 พบว่า กลุ่มครูผู้สอนวิชาพลศึกษาที่วุฒิทางพลศึกษากับกลุ่มครูผู้สอนวิชาพลศึกษาที่ไม่มีวุฒิทางพลศึกษามีปัญหาด้านการสอนวิชาพลศึกษาในชั้นเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 งานวิจัยของกุศล หาญยศยังกล่าวต่อไปอีกว่าครูผู้สอนวิชาพลศึกษามีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีวุฒิทางพลศึกษาทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนและควรจะได้รับการอบรมหรือการสัมมนาเชิงปฏิบัติการเพิ่มเติมอยู่เสมอเพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาเป็นการเพิ่มพูนความรู้ให้ได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ ที่ทันต่อเหตุการณ์สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนได้ดียิ่งขึ้น

7. ผลการวิเคราะห์ตามสมมติฐานข้อที่ 6 พบว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาการตลาดมีปัญหาการสอนวิชาการตลาดโดยรวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดที่มีประสบการณ์ในการสอนวิชาการตลาดต่างก็มีปัญหาการสอนแตกต่างกันทุกด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรศรี โรจน์เมชี (2540 : 69) ซึ่งศึกษาปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาบัญชีระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลซึ่งพบว่าปัญหาการสอนโดยรวมของอาจารย์ผู้สอนวิชาบัญชีแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติแต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่าอาจารย์ผู้สอนวิชาบัญชีที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี และอาจารย์ผู้สอนวิชาบัญชีที่มีประสบการณ์ในการสอนเกินกว่า 10 ปีขึ้นไปมีปัญหาการสอนด้านการเตรียมการสอนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยอาจารย์ผู้สอนวิชาบัญชีที่มีประสบการณ์ในด้านการสอนต่ำกว่า 5 ปี มีปัญหาการสอนด้านการเตรียมการสอนในระดับมาก

8. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดต่อปัญหาการสอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเป็นรายด้านจากข้อถามปลายเปิดมีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 90 คน จาก กลุ่มตัวอย่าง 205 คน คิดเป็นร้อยละ 43.90 ของแบบสอบถามทั้งหมด โดยนำเสนอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของปัญหาการสอนของครูผู้สอนวิชาการตลาด ดังนี้

1. ด้านการเตรียมการสอน

อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเรียงตามลำดับ 3 ข้อแรกคือ อาจารย์ผู้สอนมีภาระงานมากเกินไปรองลงมาอาจารย์ผู้สอนมีวิชาที่รับผิดชอบในการสอนมากไปและอาจารย์ผู้สอนต้องทำหน้าที่อื่นนอกจากการสอนจึงไม่มีเวลาเตรียมการสอน

2. ด้านทักษะและเทคนิควิธีการสอน

อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเรียงตามลำดับ 3 ข้อแรกคือ ขาดการจัดให้มีการอบรมเทคนิคการสอนเพิ่มเติม รองลงมา อาจารย์ผู้สอนควรมีเทคนิคใหม่ ๆ มาสอดแทรกอยู่เสมอและ อาจารย์ผู้สอนขาดความชำนาญในการสอน

3. ด้านสื่อการสอน

อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเรียงตามลำดับ 3 ข้อแรกคือ ขาดแคลนสื่อการสอนรองลงมา สถาบันอาชีวศึกษาขาดการสนับสนุนด้านงบประมาณและสื่อการสอนต้องทันสมัยอยู่ตลอดเวลา

4. ด้านการวัดและประเมินผล

อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเรียงตามลำดับ 3 ข้อแรกคือ การวัดผลและประเมินผลจะขึ้นอยู่กับสถานศึกษารองลงมา การวัดผลและการประเมินผลควรมีวิธีการประเมินที่หลากหลายและควรมีการจัดอบรมวิธีการวัดและประเมินผล

5. ด้านผู้เรียน

อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเรียงตามลำดับ 3 ข้อแรกคือ ผู้เรียนขาดความสนใจในการเรียน , ผู้เรียนมีภาวะสมาธิสั้น รองลงมาควรมีกิจกรรมสอดแทรกในช่วงเรียนให้กับผู้เรียน , ผู้เรียนไม่มีความตรงต่อเวลาและผู้เรียนมักขาดเรียนบ่อย , ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมหรือแสดงความคิดเห็นในรายวิชา

6. ด้านอื่น ๆ

อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดมีความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเรียงตามลำดับ 3 ข้อแรกคือ ในด้านการสอนทุก ๆ ด้านควรมีการส่งเสริมและพัฒนาอย่างชัดเจนจากสถาบันอาชีวศึกษารองลงมาควรมีการรวมกลุ่มของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และควรมีการจัดทัศนศึกษาทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่มย่อยเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรง , อาจารย์ผู้สอนควรมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านการเตรียมการสอน

อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดมีความคิดเห็นต่อปัญหาการสอนวิชาการตลาดคือ ทางสถานศึกษาควรมอบหมายงานอื่นที่นอกเหนือจากภาระงานสอนให้ลดน้อยลงเพื่ออาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดจะได้มีเวลาในการเตรียมการสอนพร้อมกับทางสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดได้เข้ารับการอบรมความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการวางแผนการสอนและวิธีการเตรียมการสอนก่อนเข้าปฏิบัติการสอนจริง

2. ด้านทักษะและเทคนิควิธีการสอน

อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดมีความคิดเห็นต่อปัญหาการสอนวิชาการตลาดคือ สถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดได้รับการอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการสอน , วิธีการสอนแบบต่าง ๆ เพื่อที่จะได้นำมาใช้ในการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดไม่ควรใช้วิธีการสอนแบบบรรยายเพียงอย่างเดียวควรจัดกิจกรรมอื่นเพื่อสอดแทรกโดยให้ผู้เรียนนั้นได้มีส่วนร่วมในชั่วโมงที่เรียน

3. ด้านสื่อการสอน

อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดมีความคิดเห็นต่อปัญหาการสอนวิชาการตลาด คือ สถานศึกษาควรลดขั้นตอนในการเบิกจ่ายงบประมาณสำหรับสื่อการสอนและอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดควรหมั่นตรวจสอบและดูแลสื่อการสอนที่ใช้ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้ตลอดเวลาโดยควบคู่กับการซ่อมแซมบำรุงสื่อการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอประกอบกับทางสถานศึกษาควรสนับสนุนให้อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดทำสื่อการสอนและพัฒนาสื่อการสอนให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลาเพื่อสร้างสิ่งใหม่ ๆ ให้กับผู้เรียน

4. ด้านการวัดและประเมินผล

อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดมีความคิดเห็นต่อปัญหาการสอนวิชาการตลาดคือ สถานศึกษาควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดให้ได้เข้ารับการอบรมการสร้างแบบวัดผลประเมินผลจากวิทยากรภายนอกเพื่อแบบวัดผลประเมินผลจะได้มีมาตรฐานมากขึ้นพร้อมกับการเข้ารับการอบรมวิธีการสร้างข้อสอบในรายวิชาการตลาดให้มีความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ซึ่งจะทำให้ลดปัญหาข้อสอบไม่เป็นมาตรฐาน

5. ด้านผู้เรียน

อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดมีความคิดเห็นต่อปัญหาการสอนวิชาการตลาด คือ อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดควรมีเทคนิคการสอนให้จูงใจผู้เรียนให้สนใจการเรียนพร้อมกับอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดต้องดูแลเอาใจใส่ผู้เรียนเกี่ยวกับปัญหาการเรียนโดยการเรียกพบหรือพูดคุยเป็นการส่วนตัวเพื่อให้ทราบถึงปัญหาที่แท้จริงในสาเหตุดังกล่าว อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดต้องจัดกิจกรรมกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดความสนใจเรียนในวิชาที่ตนเองเป็นผู้สอนเพื่อลดการไม่ใส่ใจในการเรียนของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาปัญหาการสอนในแต่ละด้านออกไปอย่างละเอียดเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นของอาจารย์ผู้สอนในสถาบันอาชีวศึกษา
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนแต่ละแผนกวิชา เช่น แผนกวิชาการบัญชี , แผนกคอมพิวเตอร์ , แผนกการเลขานุการในสถาบันอาชีวศึกษา
3. ควรสังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนอาชีวศึกษาเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการเรียนการสอน
4. ควรศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนแผนกต่าง ๆ ในสถาบันอาชีวศึกษาที่มีต่อการประกันคุณภาพเพื่อนำข้อมูลมาปรับใช้ในการเรียนการสอน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กองเทพ เคลือบพณิชกุล ; และคณะ. (2544). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สรุปความเป็นมาและความเป็นไป สรุปสาระสำคัญ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : พิมพ์ที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด บี.เจ.เพลทโปรเซสเซอร์.
- การฝึกหัดครู, กรม. (2535). ประมวลงานวิจัยของบุคลากรกรมการฝึกหัดครู สาขาวิชาการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรไทย.
- กาญจนา เกียรติประวัติ. (2524). วิธีสอนทั่วไปและทักษะการสอน. (เอกสารประกอบคำสอน). ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- กุลวดี เรืองเดช. (2518). พฤติกรรมการสอนของครูด้านการเตรียมการสอนและด้านการใช้อุปกรณ์การสอน. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- กุลศุล หาญยศ. (2539). ปัญหาการสอนวิชาพลศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นพื้นฐานในเขตการศึกษา 8. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (พลศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- เกษม สาหร่ายทิพย์. (2531). วิชาวัดผล 401 การวัดผลการศึกษา. (เอกสารประกอบคำสอน). พิมพ์ครั้งที่ 1. พิษณุโลก : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- กังวล เทียนกันต์เทศน์. (2536). การวัดการวิเคราะห์การประเมินทางการศึกษาเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ.
- กัญญา กำศิริพิมาน. (2542). รายงานการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหา การนิเทศภายในเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ของอาจารย์อาชีวศึกษาในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษาภาคเหนือ. เชียงใหม่ : ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- กัลยา โนริวงศ์. (2541). ปัญหาในการสอนของครูผู้สอนวิชาชีพในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- คณะกรรมการการศึกษาเอกชนและโรงเรียนเอกชน. (2539). วันการศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 8. พิมพ์ที่ ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์ช้างเผือก.

- คำหมาน คนไค. (2543). *ทางก้าวหน้าของครุมี้ออาชีพ การพัฒนาวิชาชีพครูตามแนวทาง
อง พ.ร.บ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ 2542*. กรุงเทพฯ : บริษัทโรงพิมพ์เดือนตุลา
จำกัด. สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด.
- จรวยพร ธรณินทร์ ; และคณะ. (2538). *เอกชนเคียงคุ้รัฐจัดการศึกษา : 23 ปี สข*. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จินตนา สุขมาก. *หลักการสอน*. (เอกสารประกอบการเรียนการสอน). กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครู
สวนสุนันทา.
- ชาญชัย ศรีไสยเพชร. (2527). *ทักษะและเทคนิคการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์พิทักษ์อักษร.
- ชาญชัย อินทรประวัติ. (2522). *หลักการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โครงการบริการ
วิชาการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2541). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : เทพเนรมิต.
- ชำนาญ อุปฮาด. (2540). *ปัญหาการปฏิบัติงานของโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษาเขตการศึกษา 9*.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- ถาวร สารวิทย์. (2529). *การอาชีวะและเทคนิคศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 1. ภาควิชาหลักสูตรและ
การสอน คณะศึกษาศาสตร์. พิษณุโลก : แผนกเอกสารและการพิมพ์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- ทศนา แคมมณี. (2545). *ศาสตร์การสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : บริษัทด้าน
สุทธาการพิมพ์ จำกัด. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทัศน แสงศักดิ์. (2542). *กลยุทธ์สู่ความสำเร็จในการบริหารอาชีวศึกษา*. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ธวัช วงษ์สุวรรณ. (2535). *หลักการอาชีวศึกษา*. (เอกสารคำสอน). กรุงเทพฯ : ภาควิชา
หลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- นวลจิตต์ เขาวีรติพงศ์. (2544). *ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา
หน่วยที่ 4*. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). *การพัฒนาเครื่องมือสำหรับการประเมินการศึกษา*.
นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- บุญธรรม จิตต์อนันต์ ; และปัญญา หิรัญรัมย์. (2521). *หลักอาชีวศึกษา*. กรุงเทพฯ :
ภาควิชาอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญรอด บุญศรีสมฤทธิ์. (2526). *การศึกษาเอกชนในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์พัฒนาศึกษา.
- ปริญญา ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา. (2540). *หลักสูตรและการสอนธุรกิจศึกษา*. กรุงเทพฯ :
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2541). *การจัดและการบริหารอาชีวศึกษา*. กรุงเทพฯ : บริษัทพิมพ์ดีจำกัด. ศูนย์ส่งเสริมกรุงเทพ.
- พรศรี โรจน์เมฆี. (2540). *ปัญหาการสอนของอาจารย์ผู้สอนวิชาบัญชีระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(ธุรกิจศึกษา)*. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- พิตร ทองชั้น. (2524). *หลักการวัดผล*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : พิมพ์ที่พระตำหนัก. สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ปรียาพร สุวรรณไตรย์. (2547). *ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนวิชาการบัญชีที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ เขตการศึกษา 11*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม.(ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พันทิพา อุทัยสุข. (2523). *ระบบการเรียนการสอน. (เอกสารการสอนชุดวิชาหน่วยที่ 1)*. พิมพ์ครั้งที่ 17. นนทบุรี : ห้างชุบสานจำกัด อรุณการพิมพ์. สำนักพิมพ์สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มณี ไม้เรียง. (2529). *การศึกษาสถานภาพปัญหาและความต้องการสื่อการสอนของอาจารย์คหกรรมศาสตร์ สังกัดวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- มณีวงศ์ ปัญญาประดิษฐ์. (2532). *สถานภาพของบุคลากรทางการสอนและปัญหาการเรียนการสอนสาขาวิชาช่างกลโรงงานระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในวิทยาลัยเทคนิคในภาคเหนือ*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- มยุรี จารุปาน ; และคณะ. (2538). *สรุปรายงานการวิจัยเรื่องประสิทธิภาพของการอาชีวศึกษา*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี.
- มณฑณี ภูฎาคาร. (2542). *วิชา วผ 401 การวัดผลทางศึกษา*. (เอกสารคำสอน). กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- รุ่งทิวา จักรกร. (2529). *ประสบการณ์วิชาชีพครู*. กรุงเทพฯ : แผนกคำสอนฝ่ายเอกสารและการพิมพ์ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ล้วน สายยศ ; และอังคณา สายยศ. (2538). *เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- วิษณุ กล้าวิจารณ์. (2533). *ปัญหาการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพกรมอาชีวศึกษา เขตการศึกษา 7*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (พลศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.

- วีรพันธ์ สิทธิพงศ์. (2544). *ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา หน่วยที่ 1 และ 7*. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- _____. (2540). *ปรัชญาอาชีพและเทคโนโลยีศึกษา*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- วัลยา สุวรรณดี ; และคณะ. (2541). *รายงานการวิจัยประกอบการร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ประเด็นการศึกษาเอกชน*. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ศิริลักษณ์ สุวรรณวงศ์. (2538). *ทฤษฎีและเทคนิคการสอนตัวอย่าง*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : พิมพ์ที่ โอ.เอส. พรินติ้ง เฮาส์. สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. *หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาพาณิชยกรรม*. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมอาชีวศึกษา 2538.
- สนธยา ศรีบางพลี. (2540). *วิชา ศษ 263 ประสบการณ์ทางวิชาชีพครู*. (เอกสารประกอบคำสอน). กรุงเทพฯ : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สมเกียรติ เพ็ชรหั่น. (2544). *ปัญหาการสอนของอาจารย์สาขาวิชาการตลาดระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สถาบันอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดชลบุรี*. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมจิตร กลิ่นน้อย. (2546). *ปัญหาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครูธุรกิจสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเพชรบุรี*. สารนิพนธ์. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมบัติ แสงรุ่งเรือง. (2524). *สู่การสอนทั่วไป*. พิมพ์ครั้งที่ 1. นครปฐม : ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรวิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์. พิมพ์ที่แผนกบริการกลางสำนักงานอธิการบดี.
- สมพร ไชยะ. (2544). *ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา หน่วยที่ 2 และ 10*. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สาโรจน์ นิลดำและบุญเลิศ ส่องสว่าง. (2544). *ประมวลสาระชุดวิชาการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษา หน่วยที่ 6*. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุชาติ ศิริสุขไพบูลย์. (2527). *เทคนิคและวิธีการสอนวิชาชีพ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สุพิน บุญชูวงศ์. (2532). *หลักการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ ร.พ. แสงสุทธิการพิมพ์.
- สุรพันธ์ ตันศรีวงษ์. (2538). *วิธีการสอน*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สยามสปอร์ตซันดิเตก จำกัด. สำนักพิมพ์สกายบุ๊กส์ จำกัด.
- สุวัฒน์ พุทธเมธา. (2523). *การเรียนการสอนปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2548). *ประวัติและการเปลี่ยนแปลงสำคัญ*. สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2548 , จาก <http://www.vec.go.th.html>
- อมรรัตน์ กริธาธร. (2540). *ปัญหาและความต้องการในการปฏิบัติงานของอาจารย์วิทยาลัย
พัฒนการสังกัดกรมอาชีวศึกษา*. ปรินญานินพนธ์ กศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อรนุช ศรีสะอาด. (2534). *คู่มือการสอนวิชาการวัดผลทางการศึกษา*. ภาควิชาพื้นฐาน
ของการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม :
อาชีวศึกษา, กรม. (2538). *ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดการศึกษา การ
ประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538*.
กรุงเทพฯ : ศูนย์สิ่งแวดล้อมศึกษา คณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- อาชีวศึกษา, กรม. (2541). *เอกสารแนะนำการจัดแผนการเรียนตามนโยบายปฏิรูป การ
เรียนการสอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2538 ประเภทวิชาช่าง
อุตสาหกรรม*. กรุงเทพฯ : ศูนย์วิจัยและพัฒนาอาชีวศึกษา 1 หน่วยศึกษานิเทศก์
กรมอาชีวศึกษา.
- Batista, John R. (1976). *Research in Education*. 4th ed. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice
Hall.
- Bass, M.R. (1962). *Fifty Hints for Teachers of Vocational Subjects*. Chicago : American
Technical Society.
- Brown, Jame W. AV. (1985). *Instructional Technology. Media and Methods* 6rd ed.,
New York : Mc. Grow-Hill Book Co.
- Clinton, Thomas A. (1966, December). “ Beginning Teachers Problems; A Study of problem
Ebcountered by One Hounderd Graduated of Texas State University and the
Functional Relationship Between These Problems and The teachers Education, ”
Disserlation Abstracts. 27 (6) : 1683 – A.
- Cruick Shand, Donald R. (1974, December). “ Percived Problems of Secondary
School Teachers, ” *The Journal of Education Research*. 681 : 154 – 159.
- Holmes, David Clark.. (1975, July). “ Teaching Competencies Needed by Trade and
Industrial Teachers in Colorado, ” *Dissertation Abstracts International*. 36(1) :
251-A.
- Lindeman, Benjamin Henry. (1977). “ A Study of Entry Level Competencies Needs by
Mathematics Teachers of the Secondary School as Perceived by Selected
Groups of Educators, ” *Dissertation Abstracts*. 38(7) : 4004-A.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่อผู้วิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. อาจารย์อำนวย สุขไย	อาจารย์ 3 ระดับ 8
คณะวิชาพื้นฐาน
วิทยาลัยพณิชยการธนบุรี
2. อาจารย์มัลลย์ สงวนความดี	อาจารย์ 2 ระดับ 7
คณะวิชาการเลขานุการ
วิทยาลัยพณิชยการเชตุพน
3. อาจารย์เตือนใจ บัวประเสริฐ	อาจารย์ใหญ่
โรงเรียนสารสาสน์ปัสสัทธิเทคนิค

จดหมาย 1

จดหมาย 2

จดหมาย 3

ภาคผนวก ข
ตัวอย่างแบบสอบถาม

ข้อ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา	สภาพปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	<u>ปัญหาด้านการเตรียมการสอน</u> ไม่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากสถานศึกษาให้เข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้เกี่ยวกับการวางแผนการสอนวิชาทางการตลาด					
2.	ได้รับมอบหมายงานในปริมาณมาก นอกเหนือจากการงานสอนในวิชาทางการตลาด ทำให้ไม่มีเวลามากพอในการเตรียมการสอน					
3.	ขาดความเชี่ยวชาญในการจัดลำดับความต่อเนื่องเนื้อหาวิชาการตลาด					
4.	อาจารย์ไม่ได้ศึกษาจุดประสงค์ของรายวิชาก่อนเตรียมการสอน					
5.	อาจารย์ไม่สามารถจัดลำดับขั้นตอนกระบวนการสอนให้เป็นระบบการสอนที่มีประสิทธิภาพ					
6.	ไม่สามารถวิเคราะห์วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในแต่ละบทเรียน					
7.	ได้รับมอบหมายให้ทำการสอนในวิชาที่ตนเองไม่มีพื้นฐานความรู้และประสบการณ์สอนมาก่อน					
8.	<u>ปัญหาด้านทักษะและเทคนิควิธีสอน</u> ขาดการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนในการจูงใจผู้เรียน					
9.	ไม่ได้รับการส่งเสริมให้อบรมเกี่ยวกับความรู้ด้านวิธีการสอนและทักษะการสอนให้เหมาะสมกับสาขาวิชาการตลาด					
10.	มีประสบการณ์ความชำนาญในการสอนวิชาการตลาดน้อย					

ข้อ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา	สภาพปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
11.	อาจารย์ผู้สอนใช้วิธีการสอนแบบบรรยายอย่างเดียวโดยไม่ใช้วิธีสอนอย่างอื่น					
12.	ไม่สามารถเลือกวิธีการสอนให้สอดคล้องเหมาะสมกับเรื่องที่จะสอน					
13.	ไม่สามารถปรับวิธีการสอนจากครูเป็นศูนย์กลางไปสู่วิธีที่ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางได้					
14.	ขาดความรู้ความชำนาญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาคปฏิบัติของวิชาการตลาด					
15.	<u>ด้านสื่อการสอน</u> สื่อการสอนล้าสมัยไม่เหมาะสมกับเนื้อหาและวิธีสอน					
16.	อาจารย์ผู้สอนขาดความรู้ความสามารถในการเลือกสื่อการสอนมาใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาการตลาด					
17.	อาจารย์ผู้สอนขาดทักษะและความชำนาญในการใช้สื่อการสอน					
18.	อาจารย์ผู้สอนใช้สื่อการสอนไม่เหมาะสมกับการจัดการเรียนการสอนในส่วนที่เป็นทักษะในวิชาชีพการตลาด					
19.	สื่อการสอนมีจำนวนจำกัดไม่เพียงพอกับจำนวนอาจารย์ที่ใช้					
20.	สื่อการสอนขาดการซ่อมบำรุงให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้ตลอดเวลา					
21.	การเบิกจ่ายในการซ่อมบำรุงสื่อการสอนมีขั้นตอนยุ่งยากเกินไป					

ข้อ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา	สภาพปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
22.	อาจารย์ผู้สอนขาดความรับผิดชอบในการบำรุงรักษาสื่อการสอนให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน					
23.	<u>ปัญหาด้านการวัดและประเมินผล</u> ไม่ได้รับการส่งเสริมให้เข้ารับการอบรม เพื่อความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล					
24.	ไม่ได้รับการส่งเสริมให้เข้ารับการอบรมการสร้างแบบทดสอบที่เป็นมาตรฐานหรือไม่					
25.	ขาดความร่วมมือในกลุ่มของอาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในเรื่องของการวัดและประเมินผล					
26.	อาจารย์ใช้วิธีการวัดและประเมินผลด้วยวิธีเดียวตลอดภาคเรียน					
27.	อาจารย์ผู้สอนไม่ค่อยให้ความสำคัญการประเมินผลในแต่ละบทเรียน					
28.	ไม่สามารถสร้างแบบทดสอบที่มีความเที่ยงตรงได้					
29.	ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะเฉลยแบบทดสอบให้ผู้เรียนได้ทราบ					
30.	ไม่สามารถนำผลการประเมินผลการเรียนของผู้เรียนในแต่ละครั้งไปเป็นแนวทางปรับปรุงการทดสอบในครั้งต่อไป					
31.	ไม่สามารถพัฒนาแบบทดสอบให้เป็นมาตรฐานอยู่เสมอ					
32.	<u>ด้านผู้เรียน</u> การขาดเรียนของนักเรียน					
33.	ในรายวิชาการตลาดนักเรียนเอาใจใส่ต่อวิชาการตลาด					

ข้อ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัญหา	สภาพปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
34.	ในรายวิชาการตลาดนักเรียนมีความรับผิดชอบต่อวิชาการตลาด					
35.	นักเรียนไม่สนใจตอบข้อซักถามของผู้สอน					
36.	นักเรียนมักพูดคุยกันขณะดำเนินการเรียนการสอน					
37.	นักเรียนขาดความรู้พื้นฐานในวิชาชีพการตลาด					
38.	การส่งแบบฝึกหัดและรายงานไม่ตรงตามเวลาที่กำหนด					
39.	ในวิชาการตลาดนักเรียนใช้เวลาไปทำกิจกรรมอื่น ๆ					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนของ
 อาจารย์ผู้สอนวิชาการตลาดในโรงเรียนอาชีวศึกษาในเขตกรุงเทพมหานครและ
 ปริมณฑลในหัวข้อต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. ด้านการเตรียมการสอน

.....

.....

.....

.....

.....

2. ด้านทักษะและเทคนิควิธีสอน

.....

.....

.....

.....

.....

3. ด้านสื่อการสอน

.....

.....

.....

.....

.....

4. ด้านการวัดและประเมินผล

.....

.....

.....

.....

.....

5. ด้านผู้เรียน

.....

.....

.....

.....

.....

6. ด้านอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

*** ขอขอบคุณในการให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามฉบับนี้ ***

ภาคผนวก ค

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

ผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

ข้อ	ข้อคำถามปัญหาการสอนของอาจารย์ ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	เกณฑ์พิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC
		อ. อำนวย	อ. มาลัย	อ. เตือนใจ		
1.	ไม่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจาก สถานศึกษาให้เข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนา ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนการสอนวิชา ทางการตลาด	1	1	1	3	1
2.	ได้รับมอบหมายงานในปริมาณมาก นอกเหนือจากการงานสอนในวิชาทาง การตลาด ทำให้ไม่มีเวลามากพอในการ เตรียมการสอน	1	1	0	2	0.66
3.	ขาดความเชี่ยวชาญในการจัดลำดับความ ต่อเนื่องของเนื้อหาวิชาการตลาด	1	1	1	3	1
4.	อาจารย์ไม่ได้ศึกษาจุดประสงค์ของรายวิชา ก่อนเตรียมการสอน	1	1	1	3	1
5.	อาจารย์ไม่สามารถจัดลำดับขั้นตอน กระบวนการสอนให้เป็นระบบการสอนที่มี ประสิทธิภาพ	1	1	1	3	1
6.	ไม่สามารถวิเคราะห์วัตถุประสงค์เชิง พฤติกรรมในแต่ละบทเรียน	1	1	1	3	1
7.	ได้รับมอบหมายให้ทำการสอนในวิชาที่ ตนเองไม่มีพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ มาก่อน	1	1	1	3	1
8.	ขาดการพัฒนาเทคนิคและวิธีการสอนใน การจูงใจผู้เรียน	1	1	1	3	1
9.	ไม่ได้รับการส่งเสริมให้อบรมเกี่ยวกับ ความรู้ด้านวิธีการสอนและทักษะการสอน ให้เหมาะสมกับสาขาวิชาการตลาด	1	1	1	3	1
10.	มีประสบการณ์ความชำนาญในการสอน วิชาการตลาดน้อย	0	1	1	2	0.66

ข้อ	ข้อคำถามปัญหาการสอนของอาจารย์ ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	เกณฑ์พิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC
		อ. อำนวย	อ. มาลัย	อ. เตือนใจ		
11.	อาจารย์ผู้สอนใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย อย่างเดียวโดยไม่ใช้วิธีสอนอย่างอื่น	0	1	1	2	0.66
12.	ไม่สามารถเลือกวิธีการสอนให้สอดคล้อง เหมาะสมกับเรื่องที่จะสอน	1	1	1	3	1
13.	ไม่สามารถปรับวิธีการสอนจากครูเป็น ศูนย์กลางไปสู่วิธีที่ให้นักเรียนเป็น ศูนย์กลางได้	1	1	1	3	1
14.	ขาดความรู้ความชำนาญในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนภาคปฏิบัติของวิชา การตลาด	1	1	1	3	1
15.	สื่อการสอนล้าสมัยไม่เหมาะสมกับเนื้อหา และวิธีสอน	1	1	1	3	1
16.	อาจารย์ผู้สอนขาดความรู้ความสามารถใน การเลือกสื่อการสอนมาใช้ให้เหมาะสมกับ เนื้อหาวิชาการตลาด	1	1	1	3	1
17.	อาจารย์ผู้สอนขาดทักษะและความชำนาญ ในการใช้สื่อการสอน	1	1	1	3	1
18.	อาจารย์ผู้สอนใช้สื่อการสอนไม่เหมาะสม กับการจัดการเรียนการสอนในส่วนที่เป็น ทักษะในวิชาชีพการตลาด	1	1	1	3	1
19.	สื่อการสอนมีจำนวนจำกัดไม่เพียงพอกับ จำนวนอาจารย์ที่ใช้	1	1	1	3	1
20.	สื่อการสอนขาดการซ่อมบำรุงให้อยู่ใน สภาพพร้อมใช้ตลอดเวลา	1	1	1	3	1
21.	การเบิกจ่ายในการซ่อมบำรุงสื่อการสอนมี ขั้นตอนยุ่งยากเกินไป	0	1	1	2	0.66
22.	อาจารย์ผู้สอนขาดความรับผิดชอบในการ บำรุงรักษาสื่อการสอนให้อยู่ในสภาพพร้อม ใช้งาน	1	1	1	3	1
23.	ไม่ได้รับการส่งเสริมให้เข้ารับการอบรม เพิ่มความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล	1	1	1	3	1

ข้อ	ข้อคำถามปัญหาการสอนของอาจารย์ ผู้สอนวิชาการตลาดในสถาบันอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล	เกณฑ์พิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ			รวม	ค่า IOC
		อ. อำนวย	อ. มาลัย	อ. เตือนใจ		
24.	ไม่ได้รับการส่งเสริมให้เข้ารับการอบรม การสร้างแบบทดสอบที่เป็นมาตรฐาน หรือไม่	1	0	1	2	0.66
25.	ขาดความร่วมมือในกลุ่มของอาจารย์ผู้สอน วิชาการตลาดในเรื่องของการวัดและ ประเมินผล	0	1	1	2	0.66
26.	อาจารย์ใช้วิธีการวัดและประเมินผลด้วย วิธีเดียวตลอดภาคเรียน	0	1	1	2	0.66
27.	อาจารย์ผู้สอนไม่ค่อยให้ความสำคัญการ ประเมินผลในแต่ละบทเรียน	1	1	1	3	1
28.	ไม่สามารถสร้างแบบทดสอบที่มีความ เที่ยงตรงได้	1	1	1	3	1
29.	ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะเฉลยแบบทดสอบให้ ผู้เรียนได้ทราบ	1	1	0	2	0.66
30.	ไม่สามารถนำการประเมินผลการเรียนของ ผู้เรียนในแต่ละครั้งไปเป็นแนวทางปรับปรุง การทดสอบในครั้งต่อไป	1	1	1	3	1
31.	ไม่สามารถพัฒนาแบบทดสอบให้เป็น มาตรฐานอยู่เสมอ	1	1	1	3	1
32.	การขาดเรียนของนักเรียน	1	1	0	2	0.66
33.	ในรายวิชาการตลาดนักเรียนเอาใจใส่ต่อ วิชาการตลาดหรือไม่	1	1	1	3	1
34.	ในรายวิชาการตลาดนักเรียนมีความ รับผิดชอบต่อวิชาการตลาด	1	1	1	3	1
35.	นักเรียนไม่สนใจตอบข้อซักถามของผู้สอน	1	1	1	3	1
36.	นักเรียนมักพูดคุยกันขณะดำเนินการเรียน การสอน	1	1	0	2	0.66
37.	นักเรียนขาดความรู้พื้นฐานในวิชาชีพ การตลาด	1	1	1	3	1
38.	การส่งแบบฝึกหัดและรายงานไม่ตรงตาม เวลาที่กำหนด	1	1	1	3	1
39.	ในวิชาการตลาดนักเรียนใช้เวลาไปทำ กิจกรรมอื่น ๆ	1	1	1	3	1

ประวัติย่อผู้ทำปริญญานิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำปริญญานิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	นายณัฐพร มาประชา
วันเดือนปีเกิด	31 สิงหาคม 2524
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	269 ซอยคล้ายจินดา ถนนประชาธิปไตย แขวงวัดหิรัญบุรี เขตธนบุรี จังหวัดกรุงเทพมหานคร 10600 โทร 02 – 4664898
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์ประจำแผนกวิชาการตลาด
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนสารสาสน์โปลีเทคนิค 161 หมู่ 2 ซอยสุขสวัสดิ์ 26 ถนนสุขสวัสดิ์ แขวงบางปะกอก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร 10140
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2541	ประกาศนียบัตรวิชาชีพสาขาวิชาการขาย (ปวช.) จากโรงเรียนพณิชยการราชดำเนิน – ธนบุรี
พ.ศ. 2543	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาขาวิชาการตลาด (ปวส.) จากโรงเรียนพณิชยการราชดำเนิน – ธนบุรี
พ.ศ. 2545	บธ.บ. บริหารธุรกิจบัณฑิต (การตลาด) จากมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
พ.ศ. 2549	กศ.ม.ธุรกิจศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร